

Niko Korpela

VENÄJÄN STRATEGINEN RETORIikka

Alueliitosten oikeutus Vladimir Putinin puheessa

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Joulukuu 2023

TIIVISTELMÄ

Niko Korpela: Venäjän strateginen retoriikka. Alueiitosten oikeutus Vladimir Putinin puheessa
Pro Gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
Joulukuu 2023

Tutkielma tarkastelee Venäjän federaation presidentin Vladimir Putinin yhden puheen oikeuttamisargumentteja. Puhe pidettiin syyskuussa 2022 tilaisuudessa, jossa vahvistettiin Ukrainan sodassa Ukrainalta valloitetujen alueiden liittäminen Venäjään. Tutkielma tarkastelee millä perusteella Putinin puhe oikeutti alueiitokset, ja millaiseen tarinaan argumentit liittyivät.

Tutkielman teoreettisena viitekehysenä on teoria strategisesta kulttuurista. Teoriaa käytetään Putinin puhetta suuremman, venäläisen kontekstin ymmärtämiseksi. Strategisen kulttuurin teoriaa tukee strategisen kommunikaation teoria, jota käytetään perustelevaan, miksi juuri Putinin puhe on tarkastelun kohteena. Metodologisena työkaluna käytetään Chaïm Perelmanin ja Lucie Olbrechts-Tytecan uuden retoriikan teoriaa, jonka avulla tarkastellaan Putinin käyttämiä retorisia keinoja ja niiden kontekstia. Retoriikan tukena on narratiivinen analyysi, jonka tarkoitus on luoda ymmärrystä Putinin käyttämälle kielelle, ja täydentää retorista analyysia.

Tutkimustuloksena todetaan, että kaikki Perelmanin retoriset keinot ovat Putinin käytössä, ja niiden avulla pyritään luomaan voimakasta toiseuttamista Venäjän ja lännen välillä. Tulokset kertovat Venäjän oikeuttavan alueiitokset lähinnä syyllistämällä länttä ja Yhdysvaltoja näiden historian aikana tapahtuneista negatiivista asioista. Tämän tarkoitus puolestaan on osoittaa lännen venäjävastaisen kritiikin tekopyhyys. Kansainvälisoikeudelliset argumentit alueiitosten perustelemiseksi ovat lähes olemattomat.

Johtopäätöksenä todetaan, että Putinin Venäjä ei ole todellisuudessa kiinnostunut aidosta tekojen oikeuttamisesta, vaan katsoo oikeuttamisen lepäävän kahden perustelun varassa: Venäjä ei ole tehnyt asiassa mitään väärää, ja vaikka olisikin, länsi on tehnyt vähintään vastaavia tekoja ilman kansainvälisten toimijoiden tai kansainvälisoikeudellista tuomiota, eikä Venäjää tulisi tämän vuoksi tuomita mistään. Johtopäätösten avulla voidaan todeta Venäjän olevan tällä hetkellä piittaamaton vallalla olevasta kansainvälisestä järjestyksestä.

Avainsanat: Venäjä, Ukraina, retoriikka, narratiivi, strateginen viestintä, strateginen kulttuuri, Vladimir Putin, Chaïm Perelman

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1.	Johdanto.....	1
2.	Tutkimuksen taustoitus	2
2.1.	Ukraina 2022	4
2.2.	Retoriikan merkitys kansainvälisessä politiikassa.....	5
2.3.	Aikaisempi tutkimus.....	8
3.	Teoria ja metodologia.....	11
3.1.	Argumentaatiosta	11
3.1.1.	Argumenttien oikeuttaminen	13
3.1.2.	Poliittisesta viestinnästä, propagandasta ja disinformaatiosta.....	13
3.2.	Strateginen kulttuuri	18
3.2.1.	Venäjän strateginen kulttuuri	20
3.3.	Strateginen viestintä.....	23
3.3.1.	Venäjän strateginen viestintä	24
3.4.	Retoriikka	26
3.4.1.	Retoriikan kehitysvaiheet.....	28
3.5.	Chaim Perelmanin retoriikka	30
3.6.	Narratiivinen analyysi	34
4.	Putinin retoriikan kategorisointi	40
4.1.	Kvasiloogiset argumentit	41
4.2.	Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit	57
4.3.	Todellisuuden rakennetta luovat argumentit	77
4.4.	Erottelumutoiset argumentit	84
4.5.	Putinin yleisö	85
5.	Yhteenveto ja johtopäätelmät.....	88
6.	Lähteet	94
	LIITTEET	103

1. JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tutkitaan Venäjän federaation presidentin Vladimir Putinin retoriikkaa. Tutkielmassa analysoidaan miten Putinin syyskuussa 2022 pitämässään puheessaan oikeutti Ukrainalta vallattujen alueiden liittämisen Venäjään. Tämän lisäksi huomioidaan asioita taustoittava narratiivi. Tarkoitus on tuoda esille millä perusteella Venäjä koki oikeudekseen sotilaallisesti hyökätä Ukrainaan ja liittää siltä vallattuja alueita itselleen. Tällöin voidaan saada selkeämpi kuva siitä mitkä oikeuttamisperusteet Putinin Venäjä katsoo kaikkein merkittävimmiksi, jolloin voidaan lisätä ymmärrystä Putinin Venäjän näkemyksistä kansainvälisen yhteisön ylläpitämiä arvoja kohtaan. Puheen argumentatiivinen analysointi osoittaa myös osaltaan Venäjän ja lännen tämänhetkisen suhteen tilaa. Argumenttien retorinen ja narratiivinen analyysi yhdistetään Venäjän strategisen kulttuurin teoreettiseen viitekehykseen, joka toimii suurempana selittäjänä argumenttien ja narratiivien valinnassa. Sen avulla voidaan hahmottaa se poliittinen, sosiaalinen ja historiallinen lähde, josta argumentit kumpuavat.

Tässä tutkielmassa analysoidaan vain yhtä Putinin puhetta, eikä vertailua tehdä muiden puheiden välillä. Tämä perustellaan sillä, että puhe pidettiin seremoniassa, jossa alueliitokset julistettiin, jolloin oletuksena on, että seremonian aikana pidettävässä puheessa pyritään taustoittamaan ja perustelemaan tehtyjä toimia. Puheen valintaa perustellaan Venäjän tekemien toimenpiteiden radikaaliudella. Vaikka maailmanlaajuisesti katsottuna sotilaallista voimaa käyttämällä yhden valtion alueiden liittäminen toiseen valtioon ei olekaan aivan poikkeuksellista (esimerkiksi Indonesia liitti itseensä Portugalin siirtokuntana toimineen Itä-Timorin vuonna 1975; Irak liitti itseensä Kuwaitin vuonna 1990), on toimenpide Euroopan maaperällä poikkeuksellinen teko. Toisen maailmansodan jälkeen lähin vertailukohta Euroopassa saattaa olla Unkarin kansannousun jälkeinen tilanne, jonka takia Neuvostoliiton joukot poistuivat Unkarista vasta 1980-luvun lopussa. Analogiaa voidaan kritisoida sanomalla, että kyseessä ei itse asiassa ollut aluevaltaus, vaan imperiumissa tapahtuvan kapinan kukistaminen. Analogiaa voidaan hakea myös Transnistriasta, mutta myös tämän kohdalla analogia ontuu. Transnistria on *de facto*, mutta ei *de jure* Venäjän vaikutuksen alla, kun taas Ukrainalta vallattujen ja Venäjään liitettyjen alueiden kohdalla tilanne on suurimmaksi osaksi toisinpäin.

Tutkielma kietoutuu Chaïm Perelmanin retoristen argumenttien tarkastelun ympärille, sekä niiden soveltamiseen Putinin puheeseen. Tutkielman menetelmänä toimii Perelmanin ja hänen kollegansa Lucie Olbrechts-Tytecan kehittämä uuden retoriikan teoria, joka kategorisoi erilaisia argumentaatiotapoja. Kategoriat muodostavat neljä selkeää yläkategoriaa, jotka jakautuvat sisäisesti erilaisiin argumentaatiotapoihin. Näitä argumentaatiotapoja pyritään havaitsemaan Putinin puheesta ja tarkastelemaan millaisessa kontekstissa niitä käytetään. Tutkielman keskeisenä oletuksena on, että tietynlaisten argumenttien havaitseminen ja niiden sisältämän narratiivin avaaminen kertoo puhujan argumenttien tasosta. Retorisen ja narratiivisen analyysin avulla pyritään havaitsemaan se, miten rationaalisesti Putin oikeutti alueliitokset.

Esitettyjen asioiden keskeisiksi tutkimuskysymyksiksi nousee kaksi kysymystä: Miten ja millaisissa argumenteissa Putin käytti Chaïm Perelmanin retoriikkaa, ja millaista narratiivia Putinin retoriikka pyrkii luomaan Venäjän ja lännen suhteista sekä Ukrainan sodasta ja sen oikeuttamisesta. Näiden rinnalle nousee kysymys Venäjän suhtautumisesta kansainväliseen järjestykseen. Kolmantena tarkasteltavan tutkimuskysymyksenä on se, miten Putinin Venäjä hahmottaa itsensä suhteessa kansainväliseen järjestykseen ja normeihin.

2. TUTKIMUKSEN TAUSTOITUS

Tämän tutkielman taustalla vaikuttava maailmanpoliittinen tilanne liittyy Ukrainan ja Venäjän väliseen konfliktiin, joka myöhemmin puhkesi täydeksi sodaksi. Yhtäältä tilanteen alku voidaan ajoittaa vuoteen 2014. Viktor Janukovyč valittiin Ukrainan presidentiksi vuonna 2010. Hänen myötänsä Ukrainan ja Venäjän välit lähenivät. Vuoden 2013 loppupuolella Janukovyč teki valinnan Venäjän federaation kanssa tehtävän sopimuksen Euroopan unionin kanssa tehtävän yhteistyösopimuksen sijasta. Tämä johti mellakoihin ja kansannousuun, joiden seurauksena helmikuussa 2014 Janukovyč pakeni Venäjälle. Putin lähetti Venäjän armeijan sotilaita Krimille, ja operaation lopputuloksena oli Krimin liittäminen Venäjän federaatioon. Tämä perusteltiin ihmisten itsemääräämisoikeudella. 16. maaliskuuta 2014 pidetyn äänestyksen perusteella sanottiin, että 96,77 % äänestäjistä kannatti Krimin liittämistä Venäjään. Suurin osa kansainvälisestä yhteisöstä kieltäytyi tunnustamasta äänestystulosta. Kansanäänestyksen järjestäminen rikkoi useita perustavanlaatuisia kansainvälisoikeudellisia standardeja, joihin kuuluu äänestyksen rauhanomaisuus;

universaalin, tasa-arvoisen, vapaan ja salatun äänioikeuden periaate; lehdistönvapauden salliminen ja viranomaisen neutraalius; sekä kansainvälinen kansanäänestysvalvonta. (Socher 2021, 156–164.)

Venäjä käytti Krimin liittämistä oikeuttavana argumenttina Kosovon itsenäisyysjulistusta. Tuolloin Kosovon sallittiin yksipuolisesti irtaantua Serbiasta, minkä Venäjä rinnasti Krimin tilanteeseen. Venäjä perusteli, että Krimin kansanäänestys oli laillinen eivätkä krimiläiset tarvinneet emämaan lupaa äänestyksen pitämiseen. Putin vetosi myös YK:n turvallisuusneuvoston lausuntoon, jonka mukaan mitään yleisiä esteitä ei itsenäisyysjulistukselle ole, ja ettei yleinen kansainvälinen oikeus estä itsenäisyysjulistusten tekemistä. Argumentaation teki ongelmalliseksi se, että siinä vedottiin Kosovon tapausta koskevaan kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) neuvoa-antavaan lausuntoon, jolla ei ole oikeudellisesti sitovaa voimaa. Putinin lausunto oli myös ristiriidassa Venäjän omien näkemysten kanssa koskien Kosovon yksipuolista itsenäisyysjulistusta. Venäjä oli ilmaissut Kosovon tehtyä itsenäisyysjulistuksensa 17.02.2008, että julistus rikkoi räikeästi kansainvälistä normistoa. Venäjän näkemys oli tuolloin, että *remedial secession*, eli kansanosan yksipuolinen emämaasta irtaantuminen on mahdollista vain hyvin harvinaisissa ja äärimmäisissä olosuhteissa, jotka eivät olleet kuitenkaan läsnä Kosovon tapauksessa. Lisäksi lainatessaan kansainvälisen tuomioistuimen suuntaa antavaa lausuntoa Putin jättää huomiotta, että saman lausunnon eri kappaleessa sanotaan, että itsenäisyysjulistus voidaan katsoa laittomaksi, jos se on tehty laittoman voimankäytön tai muun törkeän kansainvälisen oikeuden rikkomisen alaisena. (Socher 2021 158–160; 98–99; 101–105.)

Ukrainan ja Venäjän välisen tilanteen alkuajankohtaa monimutkaistaa maiden vuosisatainen historia ja siihen kietoutuva politiikka. Kysymys Krimin niemimaan omistussuhteesta on vuosisatoja vanha asia. Ennen ajanlaskun alkua sitä ovat asuttaneet kreikkalaisten siirtokunnat, ja alueesta ovat taistelleet skyytit sekä persialaiset. (Subtelny 1990, 11–13.) Mongolit valloittivat alueen, jonka jälkeen sinne saapuivat osmanit. Turkinsukuiset Krimin tataarit hallitsivat aluetta vuodesta 1441 lähtien, ja antoivat alueelle nimen *Kirim*, linnoitus. (Pleshakov 2017, 69.) Katariina Suuri valloitti Krimin tataareilta Krimin kaanikunnan vuonna 1783. Vuonna 1802 kaanikunta lakkasi olemasta, kun alue sisällytettiin Taurian kuvernementtiin osana Venäjän keisarikuntaa. Vuosina 1853–1856 käytiin Venäjälle tappiollinen Krimin sota, jossa sitä vastaan taistelivat Englanti, Ranska, Sardinia ja Osmanivaltakunta. Vuonna 1919 Neuvostoliiton armeija miehitti niemimaan, ja sen alaisuudessa Krimin tataarit kokivat sortoa. Vuonna 1933 noin puolet tataareista oli tapettu

tai pakkosiirretty muualle, ja vuonna 1944 Stalin siirsi 200 000 tataaria keski-Aasiaan sen verukkeella, että he olivat tehneet yhteistyötä Natsi-Saksan kanssa. Tataarien sallittiin palata Krimille vasta 1980-luvulla. Vuonna 1952 kommunistipuolueen keskuskomitea päätti siirtää Krimin hallinnan Ukrainan sosialistiselle neuvostotasavallalle. Perestroikan aikana Ukraina julistautui itsenäiseksi, johon Krimin paikallishallinto vastasi julistamalla alueen itsenäiseksi sosialistiseksi neuvostotasavallaksi. Hallitukseen sosiaalipoliittista liikehdintää Ukraina antoi Krimille autonomisen aseman. Kysymys Krimin asemasta suhteessa Ukrainaan ei kuitenkaan päättynyt siihen, vaan keskustelu jatkui läpi 1990-luvun. 2000-luvulla Ukraina pyrki ”ukrainallistamaan” Krimiä, mikä aiheutti varautuneisuutta alueen ei-ukrainalaisten keskuudessa. (Socher 2021, 152–156.)

Orest Subtelny huomauttaa, että Krimin niemimaan lahjoittaminen Ukrainalle ei ollut Kremliltä täysin altruistinen toimenpide, vaikka sitä ystävyyden elkeenä julistettiin. Ukrainalaiset olivat kokeneet olevansa tasavertaisten kumppaneiden yhteisössä kakkospallilla, jossa Venäjällä oli johtajan rooli. Vain Ukrainalla olisi ollut riittävästi voimaa haastaa Venäjän hegemonia sosialististen maiden keskuudessa, minkä vuoksi Kremlin oli huomioitava Kiovan mielipiteet muita vahvemmin. Subtelny sanoo, että koska Krimiä oli asuttanut tataarit, ei Venäjällä ollut tosiasiallista oikeutta siirtää Krimiä Ukrainalle, eikä Ukrainalla ollut oikeutta ottaa sitä vastaan. Toiseksi Subtelnyn mukaan Krim oli joka tapauksessa lähempänä Ukrainaa, jolloin sen yhteydet olivat suuremmat sinne kuin Venäjälle. Kolmanneksi, Krimin myötä Ukraina sai itselleen maa-alueen lisäksi taloudellisia ja poliittisia ongelmia, jotka aiheutuivat tataarien pakkosiirron ja paikalle tulleen suuren venäläispopulaation myötä. Krimin myötä Ukrainan venäläisväestö koki merkittävän kasvun. (Subtelny 1990, 499–500.) Tällainen olosuhteiden muutos ongelmineen konkretisoitui 70 vuotta myöhemmin Ukrainan sotana.

2.1. Ukraina 2022

Venäjä ja Valko-Venäjä ilmoittivat järjestävänsä sotaharjoituksen loppuvuodesta 2021 ja ryhmittivät sotilasjoukkoja Ukrainan rajan tuntumaan sotaharjoituksen perusteella. (Yle 2021). Samaan aikaan Venäjältä alkoi kuulua yhä kovempaa kielenkäyttöä ja vaatimuksia sekä Ukrainan että lännen suuntaan. Joulukuussa 2021 Putin piti puheen, jossa hän käytännössä vaati länneltä turvatakuita sille, että Ukraina ei liittyisi Natoon (Kremlin 2021).

Vielä 23. helmikuuta separatistitasavallat pyysivät apua Venäjältä (Reuters 2022). 24. helmikuuta 2022 Venäjä aloitti hyökkäyksen Ukraina. Venäjä sai vallattua alueita Kiovan läheltä, Donbassin ja Luhanskin alueelta sekä etelä-Ukrainasta. Viikkojen taisteluiden jälkeen Venäjän joukot saatiin työnnettyä pois pohjoiselta rintamalta, eivätkä he saaneet Kiovaa vallattua. Venäläiset joutuivat perääntymään myös etelässä Hersonin kaupungin läheisyydestä, ja perääntyessään menettivät yhteensä tuhansia neliökilometrejä vallattua aluetta ukrainalaisille. Lokakuussa 2022 venäläisten on havaittu rakentaneen panssariesteitä ja juoksuhautoja, mikä viittasi siihen, että heidän hyökkäyssotansa oli muuttumassa puolustustaisteluksi. Syyskuussa 2022 Putin julisti osittain vallatut alueet Venäjään liitetyiksi alueiksi.

2.2. Retoriikan merkitys kansainvälisessä politiikassa

Tämä tutkielma yhdistää kansainvälisen politiikan ja retoriikan tutkimuksen. Tutkielmassa kuvataan miten argumenttien perusteella Venäjä asemoi itseään kansainvälisen politiikan piirissä; miten Venäjä näkee oman positionsa suhteessa länsimaihin, ja miten se näkee itsensä suhteessa kansainvälisen oikeuden keskeisiin periaatteisiin. Tutkielman taustaoletuksena on, että Venäjän toimet ja niiden oikeuttaminen heijastelevat näkemystä, jonka se kokee omakseen, kun se asemoi itseään suhteessa länsivaltoihin. Vaikka Putinin puhe on vain pieni osa venäläistä informaatiovirtaa, josta tällaisia johtopäätöksiä voidaan tehdä, toimii se kuitenkin keskeisenä välähdyksenä Venäjän suhteesta kansainväliseen järjestelmään. Venäjän federaation presidentin asemaa keskeisenä strategisena viestijänä avataan alaluvussa 3.3.

Poliittisen retoriikan avulla hallitsijat käyttävät valtaansa antamalla käskyjä ja lähettämällä viestejä liittolaisille ja vihollisille. Putin on omassa järjestelmässään saanut niin merkittävän aseman, että hänen sanojansa tulkitaan lähes laintasoisina määräyksinä. Näin ollen hänen puheidensa antamat vihjeet toimivat ohjenuorina käytökselle, jota alamaisilta odotetaan. (Drozdova & Robinson 2019, 806.) Valtiolliset toimijat pyrkivät oikeuttamaan poliittiset ratkaisut hakemalla yleisön hyväksyntää niille (Goddard & Krebs 2015, 6). Taustaoletuksena on, että poliittiset toimijat, kuten Putin, ovat rationaalisia toimijoita siinä mielessä, että he perustelevat ja pyrkivät oikeuttamaan toimiaan yleisölle näiden hyväksynnän saamiseksi. Yleisöllä tässä kontekstissa tarkoitetaan sekä kotimaista että ulkomaista kuulijakuntaa. Tämä on keskeinen edellytys heidän poliittiselle jatkumolleen. Yhtäältä voidaan argumentoida, että Putinin valta on jo ylittänyt diktatuurin rajan, jolloin

hänen ei tarvitse välittää niin paljoa siitä mitä yleisö hänen toimistaan miettii (Kasparov 2013). Toimien oikeuttaminen ei ole ensisijaista tällaisessa ajattelussa, jonka päämäärät ovat itsekeskeiset ja regiimin säilymiseen tähtäävät. Toisaalta voidaan huomauttaa, että kansan liikehdintä huolettaa etenkin autoritäärisiä regiimejä niiden mahdollisen kumouksellisen lopputuloksen vuoksi (Berger 2016, 6). Sen selvittäminen, onko Putin tällainen diktaattori, ei ole tämän tutkielman tarkoitus. Tutkielma olettaa, että Putin edelleen välittää toimiansa oikeuttamisesta, vaikka välittämisen aitoutta ja syytä voidaankin kyseenalaistaa.

Goddard ja Krebs (2015) sanovat, että tutkimus kielen merkityksestä politiikassa on keskittynyt pitkälti siihen, miten jo legitimit normit ja ideat ajavat ja rajoittavat ulkopoliittikkaa, eikä niinkään siihen miten toimijat pyrkivät hahmottamaan jotakin poliittista toimintaa legitimiiksi. Heidän mukaansa retoriikalla on merkitystä valtioiden suurstrategian legitimoimisessa, johon kuuluu kansallisten intressien määrittely; uhkien tunnistaminen; sellaisen poliittisen suunnan valinta, jonka avulla päästään haluttuun tavoitteeseen; sekä yleisön ja resurssien jalkauttaminen. Kaikkia poliittisia toimia ei tarvitse legitimoida samalla painolla, vaan jotkin toimet vaativat sitä enemmän, jotkin vähemmän. Asia riippuu siitä, miten vahvasti kansalaiset vaativat asian legitimointia tai miten näkyvää jokin politiikan valinta on, ja miten paljon valtio vaatii kansalaisten panostusta asiaan. Esimerkiksi liikekannallepano on yksi selkeimmistä esimerkeistä tarpeelle legitimoida poliittista päätöstä.

Venäjä ei muodosta poikkeusta, kun puhutaan retoriikan merkityksestä politiikassa. Pikemminkin voisi sanoa, että retoriikka on aivan keskeistä venäläisten poliitikkojen ulostuloissa kansainvälisen politiikan areenalla. Venäjän strategiseen viestintään kuuluu keskeisenä osana viestinnän läpinäkymättömyys (Herd 2022, 114–115). Läpinäkymättömillä lausunnoilla luodaan kuulijassa epävarmuutta sen suhteen, että mitä mieltä Venäjä on tai miten se tulee reagoimaan johonkin tiettyyn tapahtumaan. Tämä epävarmuuden luominen nähdään puhujan osalta vallan välineenä. (Alafuzoff ym. 2020, 187.) Läpinäkymättömyyden strategian avulla voidaan luoda hedelmälliset olosuhteet disinformaation levittämiseksi. Sen avulla voidaan lausunnoista tehdä monitulkintaisia tai epämääräisiä, jolloin niitä koskevat tulkinnat voidaan kiistää. Tällaisen tarkoituksena on luoda hämmennystä lännen päätöksentekijöiden keskuudessa, heikentää Naton poliittista koherenssia ja mahdollistaa Venäjälle strategisten tavoitteiden saavuttaminen sekä luoda

suotuisa poliittinen ja alueellinen olosuhde strategisen voiton saavuttamiseksi. (Peterfi 2018, 16–17.)

Läpinäkymättömyys itsessään ei ole pelkästään venäläinen ilmiö. Se toimii melkein missä tahansa diplomaattisessa kanssakäymisessä, jossa ei haluta antaa liian konkreettisia tai tarkkoja vastauksia, jotka pahimmillaan voivat toimia ennakoasetelmana jonkinlaisen poissulkevan tilanteen osalta. Poliitikot eivät halua joutua sanomistensa vuoksi ristiriitaiseen tilanteeseen epävarman toimintaympäristön vallitessa, vaan pyrkimyksenä on säilyttää liikkumavara tulevaisuudessa tapahtuvien ennakoimattomien tilanteiden varalta.

Joukkotuhoaseita koskeva retoriikka käy hyvänä esimerkkinä sille, miksi retoriikan tutkiminen on merkityksellistä kansainvälisen politiikan sfäärissä. Joukkotuhoaseet ovat äärimmäisiä sodankäynnin välineitä, joita ei ole käytetty sitten toisen maailmansodan. Tämän päivän ydinaseiden tuhovoima ylittää moninkertaisesti sen, mitä Hiroshimassa ja Nagasakissa käytettiin. Tuhovoimansa vuoksi niitä ei voida käyttää kovinkaan helposti konventionaalisessa sodassa, koska tällöin alueen hallintaan tähtäävät toimenpiteet tulevat merkityksettömäksi alueen muututtua elinkelvottomaksi. Lisäksi joukkotuhoaseiden käyttöön liittyy tabu, jonka perusteella niiden käyttöä vältetään. Joukkotuhoaseiden merkitys korostuu niiden psykologisessa merkityksessä, johon niiden pelotevaikutus perustuu. Keskeistä niitä koskevassa retoriikassa on niiden enemmän tai vähemmän esille tuotu äärimmäinen väkivalta.

Venäjän oma ydinaseita käsittelevä doktriini on muotoiltu defensiivisesti, vaikkakaan nykyinen ydinasedoktriini ei kategorisesti poissulje ydinaseiden käyttöä tilanteessa, jossa Venäjä pyrkii eskaloimaan häviämäänsä sotaa. (Congressional Research Service 2022, 8). Vuoden 2020 doktriinin mukaan Venäjällä on oikeus käyttää ydinaseita vastauksena siihen ja/tai sen liittolaisiin kohdistuvaan ydinaseiden tai muunlaisten joukkotuhoaseiden käytölle. Tämän lisäksi Venäjä voi vastata ydinasein tilanteeseen, jossa tavanomaisin asein hyökätään Venäjää vastaan ja Venäjän olemassaolo on vaarassa. Päätöksen ydinaseiden käytöstä tekee Venäjän federaation presidentti. Ydinaseiden käyttö edellyttää, että Venäjä saa luotettavaa tietoa ballistisen ohjuksen laukaisusta, joka kohdistuu siihen ja/tai sen liittolaisiin; vihollinen käyttää ydinasetta sitä vastaan; vihollinen hyökkää sen kriittistä hallinnollista tai sotilaallista sijaintia vastaan, jonka seurauksena Venäjän ydinasejoukkojen vasteaika vaarantuu; tai jos siihen kohdistuu aggressiota tavanomaisin asein, ja tämä uhkaa valtion olemassaoloa. (Venäjän ulkoministeriö 2020.) Vaikka doktriini vaikuttaa siltä, että se

on laadittu poissulkevasti, sisältää se kuitenkin kaksi kynnsarvoa ydinaseiden käytölle. Edellä mainitun luettelon lisäksi asiakirjassa mainitaan kynnsarvona kansallinen suvereniteetti ja alueellinen yhtenäisyys (Sokov 2020). Tällaisen kynnsarvon huomioiminen on tärkeää otettaessa huomioon, että Venäjä on liittänyt itseensä osia Ukrainasta. Venäjä voisi perustella ydinaseiden käytön sillä, että sen ydinasedoktriinin mukaista alueellista yhtenäisyyttä uhataan Ukrainan joukkojen toimesta.

Ydinaseita koskevan doktriininsa defensiivisyydestä huolimatta Venäjä on Ukrainan sodan kontekstissa useaan otteeseen nostanut esille joukkotuhoaseet (Arndt & Horovitz 2022). Tämä osoittaa sen, että onkin osattava erotella ydinaseiden käyttö ja niihin liittyvän doktriini, sekä ydinaseilla uhkaamisen ja ydinaseisiin liittyvän retoriikan hyödyntäminen kansainvälisessä viestinnässä. Näistä jälkimmäiset, eli retoristen keinojen käyttö on ”halvempaa”, helpompaa ja vähäriskisempää. Lisäksi kylmän sodan vuosikymmeniltä ydinaseretoriikka voi ammentaa ennakkotapauksellisuutta vertailtaessa tuon aikakauden kielenkäyttöä tähän päivään. Tämän tutkielman yhteydessä voidaan nostaa esille argumentti, jonka mukaan Venäjän diplomaattisten lausuntojen läpinäkymättömyyden vuoksi on lausuntojen retoriikan tutkiminen korostuneen tärkeää. Tämä koskee luonnollisesti ydinaseretoriikkaa, mutta myös muuta retoriikkaa, jolla pyritään viestittämään Venäjän strategisia päämääriä. Jos kansainvälinen yhteisö epäonnistuu Venäjän retoriikan tulkinnassa, se voi johtaa vakaviin seurauksiin pääteltäessä mihin suuntaan Venäjä on kulkemassa esimerkiksi Ukrainan sodan osalta (analogisesti Drozdova & Robinson 2019, 806).

2.3. Aikaisempi tutkimus

Retorisen analyysin soveltaminen on ollut suosittu metodologinen keino. Sitä on käytetty Suomessa ja kansainvälisesti monella tasolla ja usean eri tieteenalan keskuudessa. Myös Venäjään ja kansainväliseen politiikkaan liittyviä tutkimuksia löytyy eri tasoilta. Esimerkiksi Suomessa Putinin ja Venäjän retoriikkaa valtiotasolla on tutkittu niin kandidaatin tutkielmassa pro gradussakin (esim. Therman 2020; Inkovaara 2019; Naski 2016). Alla on vain muutama julkaisu, jossa yhdistyvät jollain tapaa Venäjä, Putin ja retorinen analyysi.

Anna Clara Arndt ja Liviu Horovitz (2022) ovat tutkineet Venäjän ydinaseretoriikkaa Ukrainan sodan yhteydessä. Heidän tutkimuksensa ottaa huomioon sekä Venäjän että lännen ydinase-narratiiveja. Se lähtee liikkeelle syksystä 2021, ja päättyy elokuuhun 2022.

Lopputuloksena on noin 90 ydinaseisiin liittyvää keskustelua ja satoja ydinaseiden suhteen potentiaalisesti relevantteja vuorovaikutustilanteita.

Yhdysvaltojen ilmavoimista John Berger analysoi esseetasolla kolmea Putinin puhetta ja niiden implikaatiota Venäjän suurstrategialle. Retorisen analyysin avulla Berger havaitsee, että Putinin näkökulmasta länsi pyrkii piirittämään Venäjää ja painamaan sen voimaa alas. Putin taas katsoo, että Venäjä on etuoikeutetussa asemassa kansainvälisen järjestelmän sisällä, ja tulisi ansaita sellaiseen asemaan liittyvä kunnioitus. Länsi uhkaa Venäjää institutionaalisella laajentumisella ja sääntöpohjaisella maailmanjärjestyksellä, joka koskee esimerkiksi EU:ta ja Natoa. Putin myös uskoo, että länsi rohkaisee, rahoittaa ja koordinoi vallankumouksellisuutta Venäjällä ja sen lähinaapurustossa heikentääkseen Venäjää. (Berger 2016.)

Roy Allison tarkasteli Venäjän käyttämää ”legaalista retoriikkaa” Krimin niemimaahan liittyen. Hänen mukaansa Venäjä peitteli toimintaansa lakiin perustuvilla argumenteilla pyrkiäkseen ylläpitämään lakia noudattavan toimijan mainetta. Tarkoitus oli vaikeuttaa laittoman ja laillisen toiminnan havaitsemista sekä luoda oikeuttamisen savuverho käyttämällä hyödyksi joitakin kansainvälisen oikeuden epäselviä tulkintoja. Samaan aikaan Venäjä löi pöytään ”faktoja”, jotka eivät perustuneet mihinkään. Allison kuitenkin toteaa, että kaikesta argumentaatiosta huolimatta niiden tarkoitus on todennäköisesti kätkeä ja ohjata harhaan todellisesta Venäjän motivaatiosta Krimin valtauksen suhteen, jonka vuoksi argumenttien analysointi ei selitä Venäjän toimintaa Krimillä. (Allison 2014.) Allison tutki Venäjän retoriikkaa Krimin niemimaan osalta, mutta hänen argumenttejaan voidaan aivan hyvin tarkastella myös tämän tutkielman ajankohdan kontekstissa, sillä niin samanlaista on Venäjän argumentointi vuonna 2022.

Oksana Drozdova ja Paul Robinson (2019) argumentoivat artikkelissaan, että Putin on retoriikassaan ollut johdonmukainen. Heidän mukaansa väitteet Putinin puhtaasta pragmaattisuudesta eivät ole tuettavissa laajemman retorisen analyysin avulla. Putinin retoriikka ei ole pelkästään vastustajien hämäämisen väline, vaan se tulisi ottaa vakavasti. Putinin retoriikka on statistista ja hän painottaa kotimaista ja ulkomaista vakautta. Yleisesti ottaen retoriikkaa on tutkittu paljon eri yhteyksissä, mutta Putinin tekstien systemaattinen analysointi on jäänyt vähemmälle, joskaan ne eivät täysin loista poissaolollaan. Käsillä olevan tutkielman on tarkoitus olla lisänä tähän vielä kasvuvaiheessa olevaan tutkimuskenttään.

Suhteessa aiempaan tutkimukseen tämä tutkielma ottaa enemmän kategorisoivan asetelman. Metodologia, jota tutkielmassa käytetään pakottaa itsessään kategorisoimaan argumentteja, jolloin muodostuu yksityiskohtaisempi tutkimus. Tutkimus, jossa yksityiskohtaisesti tarkastellaan puhutun puheen retorisia keinoja, paljastaa lukijalle paremmin oikeuttamisperusteet. Yksityiskohtaisen tutkimuksen avulla voidaan myös havaita, millaisia sanavalintoja puhuja on tehnyt. Tällainen kategorisoiva tutkimus antaa teoriassa mahdollisuuden myös määrälliseen tutkimukseen, sillä tiettyjä retorisia keinoja havaitsemalla ja ryhmittelemällä voidaan havaita niiden käyttötiheys. Käytännössä tällainen tutkimus saattaa törmätä haasteeseen argumenttien kategorisoinnissa, koska niitä ei aina ole helppo kategorisoida tiettyyn, tiukasti rajattuun lokeroon. Joskus virkkeestä voidaan havaita useita erilaisia retorisia keinoja, ja eri virkkeiden välinen yhteys voi luoda itsessään oman retorisen keinon. Tämä tutkielma on kuitenkin selkeästi laadullinen, minkä vuoksi argumenttien esiintymistiheyttä ei ryhdytä tarkastelemaan. Kuitenkin myös tässä tutkielmassa tulee esiin tilanteita, joissa argumenttien selkeäpiirteinen kategorisointi aiheuttaa haasteita.

3. TEORIA JA METODOLOGIA

Tutkielman tässä osuudessa tarkastellaan tutkielman taustalla olevaa teoriaa sekä metodologiaa. Taustateorianaan toimii teoria strategisesta kulttuurista, jota puolestaan tukee strategisen viestinnän teoria. Strategisen kulttuurin teorian tarkoituksena on liittää Putinin puhe suurempaan venäläiseen kontekstiin, ja strategisen viestinnän teorian tarkoitus on perustella se, miksi juuri Putinin puhe otetaan analysoitavaksi tässä tutkielmassa. Strategisen kulttuurin teoria toimii tutkielman teoreettisena viitekehystenä, kun taas strategisen viestinnän teoria on lähinnä analysoitavan kohteen valintaa tukeva väline.

Metodologiana tutkielma hyödyntää retorista ja narratiivista analyysiä. Retorisen analyysin tarkoitus on osoittaa argumentatiiviset keinot, joilla Putin puheessaan oikeutti alueliitokset. Tarkoitus on tutkia, miten Venäjän presidentti perusteli toimenpiteet, joissa toisen valtion alueita liitetään Venäjään. Retorisen analyysin avulla selvitetään tällaisten toimenpiteiden oikeutusargumentit. Narratiivinen analyysi on tarkoitettu tukemaan retorista analyysiä, sillä pelkkien argumentatiivisten keinojen luettelointi ei kerro, miksi Venäjä toimi kyseisellä tavalla. Narratiivinen analyysi auttaa kartoittamaan sitä, millaisessa narratiivisessa kontekstissa kyseisiä argumentteja käytetään. Venäjän näkökulmasta sen teoilla on ollut jokin syy. Tämä syy ei välttämättä avaudu argumentaatiotaktiikoita tarkastelemalla, vaan syy voi olla näiden takana.

Lyhyesti sanottuna retorisen analyysin tehtävänä tässä tutkielmassa on tuoda esille se, *miten Venäjä oikeutti* sen mitä teki, ja narratiivisen analyysin tarkoitus on kertoa *miksi* Venäjä teki mitä teki. Ennen kuin tähän tematiikkaan paneudutaan, on syytä ottaa käsittelyyn argumentaatio yleisemmällä tasolla.

3.1. Argumentaatiosta

Kaikki argumentit eivät ole samanarvoisia. Ihmiset voivat käyttää argumentteja, jotka ovat huonoja, ja joiden he tietävät olevan huonoja. Ehkä useammin ihmiset kuitenkin käyttävät argumentteja, joiden heikkouksia he eivät tiedä. Argumentaatioon liittyy David Zarefskyn (2014, 39–43) mukaan oletus yleisön tärkeydestä, asioiden epävarmuudesta, vakuuttelun tärkeydestä, väitteiden oikeuttamisesta, päämäärätavoitteisesta yhteistyöstä ja riskien

ottamisesta. Yleisön tärkeydellä tarkoitetaan kuulijakunnan huomioonottamista. Tämä voi koostua joko henkilöstä itsestään tai suuremmasta joukosta ihmisiä, joille argumentti esitetään. Huomioonottaminen tarkoittaa, että argumentit luodaan sellaisiksi, että ne saavat hyväksynnän kuulijakunnan keskuudessa. Epävarmuudella tarkoitetaan ihmisen rajallista kykyä tietää asioita. Argumentin kohteena on tyypillisesti tilanteet tai asiat, jotka eivät ole varmoja. Ei ole mielekäästä käyttää aikaa sellaisten asioiden argumentoimiseen, joiden status tiedetään varmaksi. Se, että Sauli Niinistö oli Suomen tasavallan presidentti vuonna 2022 on varmaa, kun taas toisenlaiset kysymykset sisältävät suuremman luokan epävarmuuden: Kuka räjäytti Itämerellä Nord Stream -kaasuputket? Miksi Venäjä hyökkäsi Ukrainaan? Vaikka joku olisi mielestään varma näiden kysymysten oikeasta vastauksesta, ovat ne silti luonteeltaan sellaisia, että mahdollisimman oikean vastauksen antaminen jakaa mielipiteitä.

Vakuuttelun tärkeydellä Zarefsky tarkoittaa tilannetta, jossa yksilöt ovat valmiita asettamaan uskomuksensa tarkastelun alaiseksi. Väittelyn alaiset asiat ovat yleensä epätietoisuuden verhoamia, jolloin voidaan luoda ainoastaan todennäköisyyksiin perustuvia arvioita oikeasta vastauksesta. Asettamalla tällainen mielipide kritiikin alaiseksi voidaan löytää virheitä omasta päättelystä. Myös argumenttien oikeuttaminen viittaa tilanteeseen, jossa asiat ovat tietämättömyyden verhoamia, jolloin yksilöiden päättelyketjussa on väistämättä hyppäys premisseistä johtopäätelmiin. Vedenpitävän syllogismin luominen on tällaisessa tilanteessa haastavaa. Argumentteja oikeutetaan ottamalla huomioon yleisö, jolle pyritään perustelemaan miksi heidän pitäisi ajatella kuten argumentti esittää. Kysymys ei siis ole siitä, että sanotaan jonkin asian olevan totta. Kysymys on siitä, että yleisö saadaan hyväksymään, että argumentti on todennäköisesti totta. (Zarefsky 2014, 40–41.) Tällä seikalla on oma erityinen äärirelativistinen näkökulmansa Venäjän toimittamassa informaationsodassa, jonka voidaan yhdestä sanoa lähtevän liikkeelle siitä, että totuus on muokkautuva ja erilaisiin tarpeisiin muokattavissa oleva asia (Kuzio 2019, 495–496).

Yhteistyöhön tähtäävällä toiminnalla Zarefsky tarkoittaa sitä, että ideaalissa argumentaatiotilanteessa keskustelijat pyrkivät yhteistyössä pääsemään tavoitteeseen, joka on parhaan mahdollisen päätöksen saaminen. Vaikka argumentaatiotilanteessa voi esiintyä eri mieltä olevia yksilöitä, tulisi heidän tavoitella yhteistyössä johtopäätelmää, joka kaikkien mielestä on todennäköisesti uskottavin. Tämän lisäksi yhteistyöllä voidaan tarkoittaa sitä, että jaetaan samat lähtökohdat keskustelun käymiselle. Tällaista voi olla esimerkiksi se, että

väitteiden tueksi tulee esittää todisteita. Riskien ottamisella tarkoitetaan kahta eri asiaa. Ensinnäkin, jokainen mielipiteensä tarkastelun alaiseksi asettava kohtaa riskin, että mielipide osoitetaan olevan väärä tai vaillinaisesti perusteltu. Toinen riski on kasvojen menettäminen silloin kun mielipide osoitetaan vääräksi. Henkilö, joka ei halua joutua tällaisten riskien alaiseksi, ei aseta omia mielipiteitään tarkasteluun. (Zarefsky 2014, 42–44.)

3.1.1. Argumenttien oikeuttaminen

Chaïm Perelmanin kielenkäytössä suostuttelu (*persuasion*) viittaa argumentaatioon, joka on validia erityisyleisölle argumentoitaessa, kun taas vakuuttelu (*convincing*) on argumentaatiota, jonka pyrkimys on luoda hyväksyntää jokaisen rationaalisen henkilön kohdalla (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 28). Termien dualismia on pyritty hahmottamaan myös sanomalla, että suostuttelu on enemmän tunteisiin vetoavaa suostuttelua, kun taas vakuuttelu vetoaa järkeen (Miller 2012, 72–73). Kun argumentaatio ilmenee ympäristössä, jossa oikean vastauksen osoittaminen on epävarmaa, tulee keskustelijoiden saada yleisö vakuuttuneeksi argumentin voimasta. Aristoteleen aikana retoriikassa keskeistä oli suostuttelu, mutta valistuksen aikana se sai antaa tilaa estetiikalle ja psykologiaan perustuville näkökulmille. (Hogan 2013, 2.) Tässä tutkielmassa käytetään termiä *oikeuttaminen* tarkasteltaessa Putinin puheen perusteluja sille, miksi Venäjä teki mitä teki. Tämän tutkielman osalta ei ole tarpeen syventyä terminologiaan kovinkaan syväälle. Tarpeen on kuitenkin todeta, että oikeuttamisella tässä tutkielmassa tarkoitetaan puhetta, jolla pyritään rationaaliteettiin vedoten perustelemaan tekoja.

3.1.2. Poliittisesta viestinnästä, propagandasta ja disinformaatiosta

Tässä tutkielmassa analysoidaan Venäjän federaation presidentin Vladimir Putinin puhetta, joka olosuhteidensa ja toimijoidensa vuoksi edustaa toimintaa poliittisen viestinnän kentällä. Poliittisen viestinnän kautta tapahtuva suostuttelu (*political persuasion*) toimii usealla eri tasolla. Sitä tuotetaan sekä mainosten ja ilmoitusten kautta että poliitikkojen puheissa. Median kautta poliitikot voivat vaikuttaa kansalaisiin heidän hyväksyntänsä tavoittelemiseksi, ja kansalaiset voivat nostaa poliitikoiden tietouteen heille tärkeitä aiheita. Poliittisen viestinnän kautta tapahtuvassa suostuttelussa historiaan pohjautuvien narratiivien läsnäolo on vahva, ja niitä hyödynnetään omien tarkoitusperien

perustelemiseksi. Historiallisen näkökulmat ovat toisaalta myös usein kiistanalaisia. Poliittinen viestintä voidaan nähdä pyrkimyksenä suostutella hyväksymään poliittisia toimia, mutta poliittinen viestintä uutisoinnin kautta voi sisältää myös yleisön informointia tai jopa viihdyttämistä. Poliittisen viestinnän kautta on voitu suostutella hyväksymään hirvittäviä asioita (kuten Hitlerin tapauksessa) tai erittäin hyviä kehityskulkuja (kuten Martin Luther King), jolloin poliittisen viestinnän ja arvovalintojen yhteys on kiistaton. (Perloff 2012, 259–261.)

Poliittisesta suostuttelusta on erotettava propaganda. *Propaganda* sanana on peräisin katolisen kirkon terminologiasta, jossa sillä oli 1600-luvulla käännyttämiseen viittaava määritelmä. Ensimmäisen maailmansodan aikana se muuttui pysyvästi termiksi, jota käytetään kuvailtaessa vihollisen suorittamaa harhautustointia. (Oddo 2022, 422–423.) Propagandan määrittelemisen on yllättävän haastava tehtävä, mutta yhteistä määritelmille näyttäisi olevan propagandan manipulatiivinen luonne (Jowett & O'Donnell 2019, 2–13).

Chaïm Perelman lähestyy propagandaa vertaamalla sitä opettamiseen. Hänen mukaansa näiden ero on siinä, että propagandistin tulee pyrkiä saavuttamaan hyväntahtoisuuden asema yleisön keskuudessa ja hän pyrkii jyrkkiin muutoksiin oletetuissa arvoissa. Opettaja taas on asetettu toimeensa yhteisön toimesta, joka haluaa hänen toimivan yhteisöä edustavana puhemiehenä. Opettaja edustaa tällöin yhteisön arvoja. Hänenlaisensa henkilö käyttää argumentaatioissaan epideiktistä tyyliä, sillä hän ei puolusta pelkästään omaa näkemystään, vaan koko yleisön näkemystä. Hän toimii yleisön kouluttajana, jonka vuoksi hänen tulee omata korkeaa arvostusta, jotta hän kykenee vakuuttamaan puolustamia arvoja. Epideiktisessä puheessa arvojen jakaminen on päämäärä itsessään, ja arvoihin vetoaminen arvostetun henkilön toimesta tuottaa arvoja vahvistavaa ja sitouttavaa vaikutusta myöhempää toimintaa varten. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 51–54.)

Tavallisesti propagandalla viitataan kirjoitettuun tai sanottuun informaatioon, jonka tarkoitus on manipuloida kohderyhmän mielipiteitä ja asenteita. Propaganda voi olla näkyvää (*overt*) tai peiteltyä (*covert*). Näkyvän propagandan tapauksessa informaation todellista lähdettä ei pyritä peittelemään. Tyypittely voi tapahtua myös sanomalla propagandan olevan valkoista (informaation lähde tunnustetaan ja informaatio on paikkansapitävää), mustaa (informaation lähde peitellään ja informaatio on vääristynyttä tai valheellista) tai harmaata (valkoisen ja mustan propagandan sekoitus; informaation lähde saattaa olla peitelty ja informaation

tarkkuudesta ei ole varmuutta). Vaikka propagandaa on käytetty vuosisatojen ajan, on kylmän sodan alkaminen ja erilaisten kommunikaatiovälineiden kehittyminen kiihdyttänyt ja monipuolistanut sitä. Neuvostoliiton aikana sen propagandakampanjoita voitiin kuvailla intensiivisiksi ja kohdistetuiksi, joustaviksi, harhauttaviksi ja manipulatiivisiksi, sekä valvonnaltaan keskitetyiksi ja koordinoituiksi. Neuvostoliitolla oli kyky käynnistää suuria propagandakampanjoita ja kohdistaa niitä määrittelemättömäksi ajaksi. Tarpeen vaatiessa propagandakampanjoita voitiin aloittaa nopeastikin. Neuvostopropaganda saattoi esittää asioita tarkoituksellisesti väärin tai liioitella joitakin asioita, joilla oli yhteys Neuvostoliiton harhauttamiseen perustuviin poliittisiin ja sotilaallisiin näkökulmiin. (Shultz & Godson 1984, 34–36; Jowett & O'Donnell 2019, 17–26, 47.) Neuvostoliitossa länttä vastaan suunnattu propaganda perustui enemmän määrään kuin laatuun, mutta Mihail Gorbatšovin aikana tämä muuttui, kun neuvostopropagandistit ryhtyivät aidosti tutkimaan länsimaista julkista mielipidettä asioihin. Myös länsimaista mediaa ryhdyttiin käyttämään disinformaation lähteenä, kun havaittiin, että sieltä otettuja asioita voitiin vääristää ja suunnata takaisin länsimaista yleisöä varten. (Bittman 1988a, 4, 28.)

Näkyvän propagandan rinnalla Neuvostoliitto käytti peiteltyä propagandaa tukeakseen sen näkyvää puolta. Tätä peiteltyä osaa propagandasta voidaan kutsua disinformaatioksi, jolla on Venäjällä yli sata vuotta kestänyt historiansa. Entinen Tšekkoslovakian tiedustelupalvelun disinformaatioyksikön varajohtaja Ladislav Bittman kuvailee, miten disinformaation historia Venäjällä ulottuu aikaan ennen vuoden 1917 vallankumousta, kun Vladimir Lenin korosti tiedollisen läpäisyn tekniikoiden, propagandan, agitaation ja poliittisen harhautuksen tärkeyttä kommunistisen puolueen strategiassa. (Bittman 1985, 35.) Taras Kuzio (2019) tuo esille, että KGB:n ytimessä oli vääristelyn, disinformaation ja väärennösten käyttö, joita sovelletaan myös tämän päivän informaatioalustoilla tehokkaammin kuin koskaan ennen. Myöskään siinä ei ole mitään uutta, että Ukraina on Venäjän informaationsodankäynnin kohteena. Kyseinen mentaliteetti on peräisin Neuvostoliiton ajalta, jolloin neuvostoideologit taistelivat ”porvarinationalismia”, ”natsiavustajia” ja ”läntisten tiedustelupalveluiden agentteja” vastaan. Näistä kaksi jälkimmäistä on nostanut jälleen päätään Putinin aikana. Erona neuvostoliittolaiseen ukrainavastaiseen informaationsodankäyntiin Putinin aikana on se, että Neuvostoliiton aikana Ukrainasta ei saanut sanoa aivan mitä tahansa. Neuvostoliitossa ei sopinut puhua Ukrainasta tai sen kansalaisista ”olemassa olemattomina”, mutta Putinin aikana kyseinen argumentti on aivan

ukrainavastaisuuden ytimessä. Putinin aikana ukrainalaiset on leimattu venäläisyyden haaraksi ilman todellista omaa identiteettiä.

Vaikka disinformaatiolla voidaan tarkoittaa harhaanjohtavaa informaatiota, jolla on harhaanjohtamistarkoitus, on syytä huomata, että disinformaatio voi jakautua käsitteenä erilaisiin tyypeihin (Fallis 2015). Disinformaatio on vastustajan kommunikaatiosfääriin istutettu tarkoituksellisesti ja tietoisesti valheellinen viesti, jonka tarkoituksena on harhauttaa vastustajan päätöksentekijöitä tai yleisöä, tuottaa pahansuopia vaikutuksia ja iskeä kiilaa jo olemassa oleviin jakolinjoihin. Disinformaatiolla voidaan myös kylvää epäilystä ja kiistaa julkisuudessa pahantahtoiset toimenpiteet samaan aikaan kun aktiivisesti tuotetaan niitä kulissien takana. Disinformaation on sisällettävä aina jonkin verran totuutta, jotta vahvistettavan tiedon avulla voidaan saada vastapuolen luottamus kokonaisuuteen. (Rid 2020, 10–11; Bittman 1985, 49; Bittman 1988b, 21.) Disinformaation toimijat voidaan jaotella kolmeen kategoriaan: Operaattoriin (*operator*), tietämättömään toimijaan (*unwitting agent*) ja vastustajaan (*adversary*). Operaattori on identiteettinsä peittävä disinformaatio-operaation alulle panija, ja vastustaja on se, jota vastaan operaatio suoritetaan. Tietämätön toimija on toimija, joka joutuu jollain tavalla tietämättään välikädeksi disinformaatio-operaatiossa vastustajaa vastaan. (Bittman 1985, 50–52.) Tyypittelyä voidaan myös kritisoida, sillä aina operaattori ei peitä identiteettiään, vaan se voi olla varsin näkyvä hahmo, kuten poliittinen johtaja. Oleellista on kuitenkin ymmärtää disinformaation olemus vääristyneen informaation välittämisenä harhautus tai häirintätarkoituksessa.

Neuvostoliiton ulkomaantiedustelun toiminta voitiin jakaa karkeasti ottaen kahteen osaan; yksi oli passiivista tiedon keräämistä vastustajasta, ja toinen oli peiteoperaatiot, joita voitiin kutsua nimellä aktiivinen toiminta (*active measures, активные мероприятия*), joka sisälsi myös disinformaatio-operaatiot. Tämän sanotaan olleen tärkeä osa Neuvostoliiton ulkopoliitikkaa, johon toisen maailmansodan jälkeen otettiin mukaan myös uusien neuvostovaltioiden tiedustelupalvelut. (Bittman 1985, ix-x; 35–38; Knight 1990, 280.) Aktiivisen toiminnan pyrkimyksenä oli häiritä kahden muun valtion välisiä suhteita, mustamaalata, ja vaikuttaa muiden valtioiden ulkopoliitikkaan tavalla, joka oli hyödyksi toiminnan tuottajalle. Toimintaan liittyi joukko salaisia operaatioita, joihin yhdistyi disinformaatiota, vaikuttaja-agenttien käyttöä, ulkomaisten akateemisten, taloudellisten ja tieteellisten eliittien hyväksikäyttöä, peitejärjestöjen käyttöä, puolisoitilaallisia operaatioita ja harhautuksia, ja jopa terroristisia tekoja kuten sieppauksia ja salamurhia. Neuvostoliitossa

aktiivisen toiminnan ohjaus jakautui kahteen osaan: Ensimmäinen oli KGB:n sisäisesti alulle pannut toimet. Toinen oli kommunistiselta puolueelta tulleet käskyt, joiden perusteella operaatioita aloitettiin. Aktiivisen toiminnan operaatiot saattoivat olla kestoiltaan viidestä seitsemään vuotta. (Bittman, 1985, 43–45, 55–69; Knight 1990, 283–285.)

Neuvostoliiton aikana näkyviä ja peiteltyjä operaatioita käytettiin hyvin keskitetysti, intensiivisesti ja maailmanlaajuisesti. Aktiivinen toiminta oli kiinteässä yhteydessä Neuvostoliiton strategiaan tavoitteisiin ja operaatioihin. (Shultz & Godson 1984, 1–3.) Demokraattisiin valtioihin verrattuna politbyroo kykeni määräämään mitä tahansa muuta neuvostoliittolaista organisaatiota edesauttamaan toimintaa, jolla oli poliittista etua Neuvostoliitolle (Knight 1990, 286). Vaikka disinformaatio voidaan määritellä kapeasti (kuten yllä tehtiin), on ymmärrettävää, että Neuvostoliitossa disinformaation ja aktiivisten toimien välinen yhteys oli läheinen, ja käsitteellisesti ne saattoivat sekoittua toisiinsa. Tästä esimerkkinä se, että mielenosoitukset, lakot ja mellakat moraalin heikentämiseksi ja politiikan mustamaalaamiseksi kuuluivat neuvostoliittolaiseen käsitykseen disinformaatiosta. (Barron 1974, 24–25.)

Toisin kuin Neuvostoliitolla, nyky-Venäjällä on käytössään hyvin paljon monipuolisemmat ja laajemmat toimintamahdollisuudet propagandan levittämiseen eri medioiden välityksellä. Totuuden hakeminen ei ole keskeistä venäläisessä länsi- ja ukrainavastaisessa retoriikassa, vaan kyse on informaatiotilan hallitsemisesta. Venäjä kuluttaa paljon resursseja massamediaan ja syöttää informaatiotilaa valtavia määriä informaatiota, joka sisältää propagandan eri värisävyjä. Venäjän disinformaatio-operaatioita ei tarkastella niinkään yksittäisten operaatioiden tuottamien tulosten kautta, vaan disinformaation tarkoitus on aiheuttaa kaaosta ja hyökätä vastustajan hallinnon legitimitettiin vastaan (Cristadoro 2021, 482). Itsenäisten ja faktaperustaisten medioiden sijasta Venäjän hallinto kontrolloi mediaa ja tuo niiden kautta esille vain omaa virallista narratiiviaan. Informaatiotilaa hallitsemalla Venäjä pyrkii siihen, että sen alueella ei tapahdu värvallankumouksiin verrattavia kansanliikkeitä, jotka voisivat inspiroida venäläisiä samanlaiseen toimintaan. Väittämällä lännen olevan värvallankumousten arkkitehti, ja samaan aikaan osoittamalla lännen epämoraaaliset ja itsekkään lähtökohdat suhteessa kansainväliseen politiikkaan, on pyrkimyksenä osoittaa, että värvallankumousten pohja on itsessään epämoraaallinen, ja palvelee ainoastaan läntisiä intressejä. (Kuzio 2019, 498; OECD 2022, 5, 8–9.)

Tutkielman kannalta poliittisen vaikuttamisen, Neuvostoliiton propagandan ja disinformaation esille nostamisella on kausaalista mahdollisuutta nostettava tarkoitus. Koska Venäjän federaation nykyinen presidentti Vladimir Putin on KGB:ssä työskennellyt henkilö, on tässä tutkielmassa syytä tuoda esille KGB:n ja Neuvostoliiton satelliittivaltioiden tiedustelupalveluiden rooli disinformaation tuottamisessa. Se, että KGB on ollut erittäin tehokas aktiivisten toimien ja disinformaation tuottaja silloin, kun Putin on luonut uraansa siellä osoittaa sen olevan mahdollista, että Putin käyttää samanlaisia tekniikoita kuin mitä hänen aktiiviuransa aikana tiedustelupalvelussa käytettiin. KGB:n opit ja Putin yhdistyvät ajallisesti ja paikallisesti, jolloin voidaan olla lähes varmoja, että Putin on ollut tietoinen KGB:n käyttämisestä tekniikoista. Tätä ajatusta puoltaa KGB:n periaate, jonka mukaan PR-linjan (poliittiset) tiedustelijoiden odotettiin käyttävän noin 25 prosenttia ajastaan aktiivisiin toimiin (Andrew & Gordievsky 1990, 528). Täten Putinin todennäköisten henkilökohtaisten kokemusten esille nostamisella on merkitystä (Herd 2022, 18–19). Asian esille tuomisella ei kuitenkaan pyritä tekemään determinististä argumenttia, jonka mukaan koska Putin on KGB:ssä luonut uraansa, käyttäisi hän aktiivisesti siellä opittuja oppeja nykypäivän politiikassa. Venäjän nykyisestä propagandaan ja disinformaatioon nojaavasta toiminnasta voidaan löytää samankaltaisuuksia Neuvostoliiton KGB:n toiminnan kanssa, mutta kausaalisuhteen luominen KGB:n ja Putinin puheen välille ja sen perusteella argumentin tekeminen ei ole tämän alaluvun tarkoitus, vaikka korrelaatio voitaisiinkin osoittaa. Tämän alaluvun osalta riittää, että se mahdollisuus syntyy.

Miten tämä tutkielma suhteutuu disinformaatioon? Putinin puhe on vain pieni osa venäläistä informaatioympäristöä, mutta valtion johtajana puheen merkitys on suuri. Tämän tutkielman yhteys Venäjän disinformaatiokulttuuriin voidaan havaita narratiiveista, joita Putinin puhe sisältää. Vaikka tutkielma tietoisesti välttää paneutumasta Putinin argumentaation totuudenmukaisuuteen, on kuitenkin selvää, että tätä ei voida täysin välttää. Tutkielma kirjoitetaan suomalaisesta ja läntisestä viitekehystä katsottuna. Tällöin huomion kiinnittyminen on väistämätöntä, jos Putin sanoo jotain selkeästi virheellistä tai liioittelevaa. Mikäli näin tapahtuu, on sanottu asia epäilemättä tarkasti harkittua, jolloin sitä voidaan pitää disinformaationa.

3.2. Strateginen kulttuuri

Tämä alaluku käsittelee tutkielman teoreettista viitekehystä, Venäjän strategista kulttuuria. Etymologisesti strategia-termin juuret ovat antiikin Kreikassa, jossa sana strategos (στρατηγός) tarkoitti armeijan johtajaa tai kenraalia (Vuorinen 2014, 20; Brice 2012, 171–172). Terminä strategia on epämääräinen, mutta sillä voidaan viitata toimintasuunnitelmaan, joka ottaa huomioon toimijan kyvyt ja tavoitteet. Toimija tarvitsee strategian, jos oletetaan muilla olevan suunnitelmia, jotka saattavat pilata toimijan omat suunnitelmat. (Freedman 2013, x-xi.) Strategialla on ollut tapana yhdistyä clausewitzilaiseen sotilaallisuuteen ja voimankäyttöön, mutta termiä ei ole välttämätöntä supistaa vain tuohon konseptiin. Strategian voidaan ajatella yhdistyvän voittamiseen ja säilymiseen, eikä sillä ole väistämättä mitään tekemistä väkivallan kanssa. (Nothhaft & Schölzel 2015, 18–19.) Määritelmällisen venyvyytensä vuoksi strategia-termiä voidaan yhdistää melkein mihin tahansa tulevaisuuteen tähtäävään suurpiirteiseen suunnitteluun, jolla on pitkä aikahorisontti. Kuten myöhemmin nähdään, strategia voidaan yhdistää myös kommunikaatioon.

Strateginen kulttuuri tarkoittaa päätöksentekijöiden omaksumia uskomusten, oletusten, asenteiden, normien, maailmankatsomusten ja käyttäytymistapojen kokonaisuutta, johon liittyy vahvasti valtion kyky käyttää voimaa (Herd 2022, 28). Sen on käsitteellinen ympäristö, joka rajoittaa toimijan käyttäytymistä (Alastair 1995, 46). Strategisen kulttuurin kautta voidaan tarkastella valtion toimintaa pitkällä aikavälillä. Strategisen kulttuurin tutkimuksen syntyä voidaan tarkastella eri tavoin; löysästi tai tiukasti. Löysästi tarkasteltuna strategisen kulttuurin juuret ulottuvat toiseen maailmansotaan saakka, ja sen kehitysvaiheita voidaan jaotella eri tavoin (esim. toinen maailmansota, kylmä sota, kylmän sodan jälkeinen aika). Toisen maailmansodan aikana liittoutuneilla oli tarve ymmärtää japanilaisten ja saksalaisten taistelutapaa. Japanin kohdalla heräsi kysymyksiä siitä miten pitkälle se oli valmis menemään sodankäynnissään ja miten se saataisiin antautumaan. Tähän tarvittiin Japanin kulttuurin tutkimusta, jonka tarkoitus oli päätellä mitkä kulttuuriset elementit vaikuttivat Japanin sodankäynnin taitoon. (Rosa 2016, 31–34.)

Kylmän sodan aikana ydinaseiden muodostama strateginen pelote ja pelotteen uskottavuus nousivat keskeisiksi. 1970-luvulla Yhdysvalloissa nousi esille ajatus ydinaseiden taktisen tason käytöstä sen sijaan, että tarkoituksena olisi tuhota vastustaja totaalisesti ydinsodassa. Kylmän sodan jälkeistä strategisen kulttuurin tutkimusta siivitti neorealististen ennusteiden epätydyttävävyys, niiden mielenkiinnon puute suhteessa valtioiden sisäisen luonteen tutkimukseen sekä konstruktivismiin nousu. (Rosa 2016, 34–44.) 1970-luvulla Colin Gray

tarkasteli ydinaseiden ja valtion toiminnan suhdetta, ja kritisoi silloista strategista ajattelua. Hänen mukaansa strategikot ovat jättäneet huomiotta päätöksentekojärjestelmän valtionhallinnossa. Tämän lisäksi Gray toi esille, että valtionhallinnossa on strategikkoja, jotka jo lähtökohtaisesti omaavat näkemyksiä, jotka mukailevat päätöksentekijöiden näkemyksiä. Tämän lisäksi strategisteilla on vääristynyt, konfliktiorientoitunut katsantokanta maailmanpolitiikkaan. (Gray 1971.) Myöhemmin Gray argumentoi, että strategia voi olla moniulotteinen, ja yhteisöllä saattaa olla enemmän kuin yksi strateginen kulttuuri. Strategioita voidaan tarkastella yksitellen, mutta ne vaikuttavat toisiinsa ja muodostavat kokonaisstrategian. Strateginen kulttuuri vaikuttaa kaikkeen turvallisuusyhteisön toimintaan, ja kulttuuri itsessään muokkaa strategian tekemisen prosessia, sekä vaikuttaa strategian toimeenpanoon. (Gray 1999.)

Jack Snyder oli kuitenkin se, joka kehitti ensimmäisenä strategisen kulttuurin teoriaa. Hän otti tarkastelun kohteeksi sen, miksi neuvostoliittolaiset eivät omaksuneet samanlaista lähtökohtaa ydinasepelotteelle kuin yhdysvaltalaiset. Snyder argumentoi, että ydinasepelote, eskalaatio ja rajatun sodankäynnin ajatus eroavat neuvostoliittolaisessa ja yhdysvaltalaisessa ajattelussa siksi, koska näillä on erilaiset strategiset ajattelutavat. Eroavaisuudet osoittavat omanlaisensa strategisen kulttuurin kehityksen. Snyder tunnisti historiallisten kokemusten, poliittisten ja institutionaalisten suhteiden sekä strategisten dilemmojen muodostavan omanlaisensa neuvostoliittolaisen strategisen kulttuurin, joka selittää käyttäytymiseroavaisuuksia suhteessa Yhdysvaltojen strategisen pelotteen ajatukseen. Tämän vuoksi ei voitu odottaa neuvostoliittolaisten päätöksentekijöiden noudattavan samaa strategista rationaliteettia kuin mitä yhdysvaltalaiset noudattivat. (Snyder 1977.)

3.2.1. Venäjän strateginen kulttuuri

Venäjän strategista kulttuuria voidaan katsoa ohjaavan kuusi tekijää: Venäjän näkemys itsestään suurvaltana; Venäjän haavoittuvuus; pelko suurvaltakunnioituksen takaajana; Neuvostoliiton romahduksen jälkeisten valtioiden rajojen tunnustamattomuutena; suhde länteen; ja Venäjän rooli messiaanisen mission toimittajana maailmassa. Suurvaltanäkemyksen katsotaan perustuvan siihen, että Venäjä pelasti Euroopan kaksi kertaa tyrannialta; ensin Napoleonin ja sitten Hitlerin. Venäjän suurvalta-asema nähdään aksiomana, tai ainakin siihen tavoiteltavana tilana, joka tänä päivänä perustuu ydinaseisiin

ja asevoimien modernisointiin. (Herd 2022, 30–31.) Näistä jälkimmäisen imago on saanut kolauksen Ukrainan sodassa paljastuneiden puutteiden vuoksi, ja on vaikuttanut siltä, että modernisointiin laitetut rahat ovat valuneet korruption myötä muualle kuin minne ne oli alun perin suunnattu (Atlantic Council 2022). Venäjän strateginen kulttuuri on tämän tutkielman ohjaava teoreettinen viitekehys, jonka analyysissa operationalisoidaan tulkitsemalla sen tekijöitä Putinin puheesta. On huomattava, että venäläisen strategisen kulttuurin tekijät ovat kytköksissä toisiinsa, eivätkä ne muodosta tarkkarajaisia kategorioita.

Venäjän suurvaltanäkemyistä ohjaa viisi kuviteltua käsitystä maailman maantieteellisistä alueista. Yksi on Valko-Venäjän, Ukrainan ja Venäjän näkeminen yhtenä ihmisten, kielen, uskonnon ja kulttuurin kokonaisuutena. Ne muodostavat alueen, joka on kiinteässä yhteydessä Venäjän kansallisiin intresseihin, eivätkä asiat niiden suhteen ole neuvoteltavissa. Toiseksi, Venäjällä tulisi olla vaikutusvaltaa entisen Neuvostoliiton valtioihin, eivätkä nämä valtiot olisi muutoin venäjävastaisia, ellei niitä ohjattaisi venäjävastaisten ulkovaltojen toimesta. Tämän vuoksi näitä venäjävastaisia entisiä Neuvostoliiton valtioita ei pitäisi katsoa suvereeniksi. Kolmanneksi, Eurooppa peilaa Venäjän ajatusta piiritettynä linnakkeena ja vaihtoehtoisen hallinnon muotona. Eurooppaa käytetään vertauskohtana Venäjän toimintamalleista, ja pyritään tällä tapaa validisoimaan Venäjän toimia. Eurooppa nähdään Yhdysvaltojen vasallina, joka ei kykene tekemään omia itsenäisiä päätöksiä. Neljänneksi, Yhdysvallat on Venäjän päävastustaja, joka heijastelee paluuta kylmän sodan aikaiseen ajatteluun. Viidenneksi, Venäjällä on oma roolinsa, joka kattaa koko maapallon. (Herd 2022, 31–32.)

Toinen Venäjän strategista kulttuuria ohjaava tekijä on sen näkemys haavoittuvuudesta. Venäjä voi ajautua kaaokseen ja romahtaa hyvin nopeasti. Jos Venäjä on heikko, voivat ulkoiset toimijat tulla ja käyttää tilaisuutta hyväkseen. Venäjä katsoo maailmanpolitiikan areenan olevan kaoottinen, räjähdysheikkä ja vaarallinen. Etenkin sotilaalliset hyökkäykset, joita Venäjä on kokenut historiansa aikana, vaikuttavat sen näkemyksiin maailmanpolitiikasta. Ne vaikuttavat Venäjän itsetuntoon luomalla haavoittuvaisuuden ja invaasionpelon tunteen. Tähän yhdistyy Venäjän poliittisen johdon pyrkimys esittää Venäjä piiritettynä linnakkeena sekä clausewitziläinen käsitys oikeudesta voimankäyttöön politiikan jatkeena, jota jo Lenin hyödynsi. Näiden tekijöiden jatkuvasta läsnäolosta voidaan johtaa Venäjän nykyaikainen käsitys konfliktin jatkuvuudesta myös niin sanotun syvän rauhan aikana. Tuona aikana voidaan oikeuttaa vihamieliset toimet muita valtioita vastaan, sillä

näitä odotetaan tehtävän myös Venäjää kohtaan. Venäjän sisällä toimiva lännen viides kolonna on myös uhka. KGB-kulttuuri on vaikuttanut sisäisten uhkien liioitteluun, ja se vahvistaa käsitystä omasta haavoittuvuudesta. Venäjän näkemys on, että värivallankumoukset ovat länsimaiden pääasiallisia geopoliittisia työkaluja, joiden tehtävä on horjuttaa Venäjää. Niiden katsotaan olevan ei-sotilaallisia välineitä, mutta niiden vaikutus vastaa sotilaallisen voiman käyttämisestä. Venäjän haavoittuvuus kytkeytyy myös sen maantieteeseen, sillä sen on haastava turvata rajojensa koskemattomuutta aina ja kaikkialla. (Herd 2022, 32; Kari 2019, 72–75; Götz & Staun 2022, 484; Jonsson 2019, 29–34, 124–159.)

Kolmanneksi, pelko on Venäjän suurvalta-aseman viimekätinen osoittaja. Venäjä ei pelkää sitä, että sen naapurit pelkäävät Venäjää, vaan sitä, että naapurit eivät pelkää Venäjää. Ydinaseet ja modernisoitu armeija toimivat pelon takaajana. Neljänneksi, Venäjä katsoo tilaa joustavuuden näkökulmasta. Tätä ohjaavat uhkakuvat ja strategisen haavoittuvuuden ja levottomuuden psykologia. Venäjän maantieteellisten luonnollisten rajojen puute ohjaa pelkoa invaasiosta. Luonnollisten rajojen puute on vaikuttanut Venäjän näkemykseen haavoittuvuudesta, joka taas on luonut tarpeen rakentaa muiden maiden kustannuksella vyöhykkeitä oman alueen turvaksi. Naapuruston suhteen Venäjän rajojen joustavuus näkyy sen näkemyksissä Valko-Venäjästä ja Ukrainasta yhteisenä kansana venäläisten kanssa. (Herd 2022, 33–34; Kari 2019, 73.)

Pehmeän vallan näkökulmasta venäläinen maailma on yksi rajojen joustavuuden ilmentymä. Venäläinen maailma on ideologinen konsepti, joka sai tuulta purjeisiin Putinin vallan aikana 2000-luvulla. Se koostuu maantieteestä, kielestä ja uskonnosta. Maantieteellinen aspekti ei ole sidottu fyysisiin rajoihin, vaan se voi kattaa koko maailman, ja voi koskea kaikkia paikkoja missä venäläisiä on. Venäläisen maailman keskuksena toimii kuitenkin Venäjä, Valko-Venäjä ja Ukraina. Kieliaspektilla on voitu perustella venäläisen maailman levittäytyminen, ja se on vetovoimainen argumentti niille, jotka puhuvat venäjää äidinkielenään. Kieli muodostaa sosiaalisen liiman, jonka avulla jälkineuvostoliittolainen sosiaalinen maailma pysyy kasassa. Ortodoksinen uskonto tuli osaksi venäläisen maailman konseptia, kun Venäjän ortodoksinen kirkko päätti tehdä yhteistyötä Putinin hallinnon kanssa 2000-luvulla. (Maliukevičius 2013, 72, 87–88.) Ukrainan sodassa ja sitä edeltävänä aikana venäläisen maailman retoriikka on ilmennyt voimakkaasti Putinin pyrkiessä

perustelemaan sotilaallisen voiman käyttämistä ihmisiin, jotka hänen retoriikassaan muodostavat veljeskansan.

Viidenneksi, Venäjän strategista kulttuuria ohjaavat näkemykset suhteessa länteen. Venäjä on yhtäältä nähty osaksi Eurooppaa, ja toisinaan irrallisena siitä. 2010-luvulla Venäjä on jälleen nähnyt lännen sen vastustajana, ja suunnannut katseensa Aasiaan hakien sieltä ystäviä. (Herd 2022, 34.) Historiansa aikana Venäjällä on ollut erilaisia näkemyksiä siitä mikä sen suhde Eurooppaan ja länteen tulisi olla; Eurooppa on saatettu nähdä mädännäisyyden kehtona, tai toisaalta arvoiltaan ylivertaisena roolimallina, jota tulisi matkia (Neumann 2017, 29–36).

Kuudenneksi, Venäjän strategista kulttuuria ohjaa sen messiaaninen näkemys itsestään. Venäjä näkee itsensä slaavilais-ortodoksisen maailman johtajana, jolla on kyky levittää ylivertaista ja ylikansallista venäläistä kulttuuria kaikkialle ortodoksista maailmaa. Messiaanisella näkemyksellä on pitkä historia, mutta se jatkaa Venäjän sotilaallisten toimien moraalista ja ideologista oikeuttamista vielä tänäkin päivänäkin, kun messiaanisuus ja Venäjän kuva itsestään suuren sivilisaatiomission toteuttajana ohjaa sen strategista ajattelua. Tässä missiossa on kaikuja kolonisaation ajalta, jolloin alkuperäiskansojen alistamista perusteltiin näiden sivistämisellä. (Herd 2022, 34.) Tässä osiossa lähteenä käytetty Herd tiivistää David Lewisin analyysin Venäjän messiaanisuudesta, joka ansaitsee havainnollistavuutensa vuoksi tulla mainituksi kokonaisuudessaan:

David Lewis analysoi nerokkaasti Carl Schmittin vaikutusta venäläiseen konservatiiviseen ajatteluun: nykyajan Venäjä on raamatullinen *katechon*, traaginen sankarihahmo, joka kykenee vastustamaan ja hillitsemään anti-kristusta ja viivästyttämään kaaottisen pimeyden alkamista ja maailmanloppua. (Herd 2022, 34, lainaa teosta Lewis 2020, 193–214. Käännös tutkielman tekijän)¹.

3.3. Strateginen viestintä

---

¹ David Lewis analyzes brilliantly the influence of Carl Schmitt on Russian conservative thought: contemporary Russia is the biblical *katechon*, the heroically tragic figure able to hold back and restrain the anti-Christ and delay the advent of chaotic darkness and the apocalypse.

Tässä tutkielmassa tarkastelun kohteeksi otetaan Venäjän federaation presidentin Vladimir Putinin puhe. Mutta miksi juuri hänen? Puheen valitsemisen taustalla vaikuttaa oletus Venäjän presidentin keskeisestä roolista valtion ulkopoliittisena viestijänä. Putin on Venäjän tärkein strateginen viestijä (Alafuzoff ym. 2020, 76, 81–83). Tämän vuoksi juuri hänen ulostulojen analysointi on keskeistä Venäjän poliittisen ajatusmaailman hahmottamiseksi.

Strateginen viestintä on tarkoituksellista kommunikaatiota, jonka tarkoituksena on edistää organisaation tehtäviä ja tavoitteita. Sitä tuotetaan tietoisesti organisaation hyväksi, ja se esiintyy ennen kaikkea organisaatioon liittyvässä julkisessa keskustelussa. Strateginen viestintä keskittyy siihen, miten organisaatio itse esittää ja edistää itseään johtajiensa, työntekijöidensä ja viestintäasiantuntijoidensa välityksellä. (Hallahan ym. 2007, 3, 7; Holtzhausen & Zerfass 2015, 4–5; Torp 2015, 44.)

Botan (2021, 7–9) määrittelee kuusi avainkäsitettä, joiden avulla voidaan erottaa strateginen viestintä ei-strategisesta viestinnästä: Informaatio, strateginen informaatio, strateginen viestintä, suurstrategia (*grand strategy*), strategia ja taktiikka sekä suurstrategian, strategian ja taktiikan suhde. Fokus on kolmessa jälkimmäisessä, jotka muodostavat hierarkkisen suhteen toisiinsa. Suhde on riippuvainen perspektiivistä, sillä yhdeltä tasolta katsottuna jokin toiminta voi näyttää strategiselta, mutta toiselta tasolta (ylemmältä) katsottuna se näyttäytyy taktisena. Siinä missä Hallahan katsoo strategisen viestinnän olevan yksisuuntaista kommunikaatiota organisaation tehtävän edistämiseksi, ottaa Botan huomioon sisään tulevan informaation merkityksen ulospäin suuntautuneen strategisen viestinnän suunnittelussa.

3.3.1. Venäjän strateginen viestintä

Alafuzoff ym. (2020, 50) toteaa, että Venäjän strategiseen viestintään soveltuu Emily Goldmanin asymmetristä sodankäyntiä koskeva strategisen viestinnän määritelmä: ”Viestintä on strategista, kun 1) viestintätoiminta on suunnattu monenlaiselle ja laajalle yleisölle (eikä yleiselle tai tietylle yleisölle); 2) viestintä on jatkuvaa; 3) viestintä on vastaanottajakeskeistä tai räätälöityä; 4) viestintä ja toiminta yhdistetään ja koordinoitaan poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi”. (kts. myös Goldman 2007.) Venäjän strategista viestintää toteutetaan kolmella tasolla, ja nämä kaikki ovat osa pehmeää valtaa. Presidentin

ja presidentinhallinnon lisäksi strategiseen viestintään osallistuvat ulkoministeriö sekä ulkomaille suunnatut tiedotusvälineet. (Alafuzoff ym. 2020, 50–51.)

On hyvä ymmärtää, että strateginen viestintä ei itsessään velvoita viestinnän olevan ”rehellistä”. Yritysmaailmasta otettavalla esimerkillä voidaan osoittaa, että organisaatio voi pyrkiä siihen, että sen tuotetta ostettaisiin, vaikka se tietää tuotteen olevan huijausta. Strategisen viestinnän tarkoitus on vain ajaa organisaation etua, jolloin merkitystä ei periaatteessa ole sillä, että strateginen viestintä on harhaanjohtavaa. Ongelmia saattaa muodostua siinä vaiheessa, kun viestinnän harhaanjohtavuus nostetaan yleisön toimesta esille. Tämä taas saattaa vaikuttaa organisaation tehtävään ja tavoitteisiin negatiivisesti. Habermasilaisittain voidaan sanoa, että kyseessä on tällöin strateginen toiminta: Jürgen Habermas (1984, 284–286) jakaa toiminnan ei-sosiaaliseen ja sosiaaliseen. Nämä puolestaan voivat olla luonteeltaan sellaisia, joiden päämäärä on jonkinlainen menestyminen tai sellaisia, joiden päämäärä on ymmärrykseen pääseminen. Ei-sosiaalista menestysorientoitunutta toimintaa kutsutaan instrumentaaliseksi toiminnaksi. Rauno Huttusen (2014) mukaan tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka kohteena on ulkoinen luonto. Koska ei-sosiaalisen toiminnan kohteena on elon todellisuus, ei sillä ole ymmärrykseen pyrkivää muotoa. Ymmärrykseen pyrkivää sosiaalista toimintaa kutsutaan kommunikatiiviseksi toiminnaksi. Sosiaalinen toiminta, joka painottaa menestymistä, on edellä mainittua strategista toimintaa.

Strateginen toiminta saa Habermasin ajattelussa negatiivisen konnotaation, mutta sen ei toisaalta tarvitse olla negatiivinen asia. Yritysmaailmassa strateginen toiminta on keskeinen osa yritystoimintaa. Äärimmäisen pelkistetyksi sanottuna mainostaessaan tuotteitaan yritykset eivät lähtökohtaisesti neuvottele asiakkaidensa kanssa, vaan asiakkaita pyritään suostuttelulla ryhtymään ostotoimenpiteisiin.

Tässä tutkielmassa strategisen kulttuurin ajatellaan vaikuttavan strategiseen viestintään. Strateginen kulttuuri ohjaa strategisen viestinnän puolella tehtyjä päätöksiä, ja selittää miksi toimija valitsee tietynlaisen kommunikaatiotavan viestilleen. Strategisen viestinnän alle muodostuvat argumentaatiostrategiat, jotka käsitetään tässä tutkielmassa kielellisiksi valinnoiksi, joita kunkin tilanteen oikeuttamiseksi tehdään. Argumentaatiostrategiat sisältävät erilaisia retorisia keinoja, jotka koostuvat kielellisistä ja ei-kielellisistä teoista.

3.4. Retoriikka

Retoriikka tarkoittaa suostuttelua. Retoriikan tarkoitus on saada ihmiset vakuuttuneiksi jostain asiasta, ja hyväksymään puhujan argumentti kaikkein todennäköisimmin todeksi tai suotuisimmaksi. Ihmiset ovat aina käyttäneet suostuttelua muihin ihmisiin, jotta näiden suhtautuminen johonkin asiaan muuttuisi suostuttelijan hyväksi. Suostuttelun merkitystä ryhdyttiin tarkastelemaan systemaattisesti kuitenkin vasta antiikin Kreikassa.

Aristoteleen mukaan retoriikkaa vaaditaan, kun halutaan perustella tai vakuuttaa joku toinen yleisten käsitysten pohjalta, sillä aina pelkkä opettamiseen perustuva tarkka tieteellinen selostaminen ei ole tyydyttävää (Aristoteles 1997, 9). Retoriikka on ymmärretty myös osaksi onnistunutta strategiaa, jossa kyettiin sekä hillitsemään että jalkauttamaan ihmisten ja valtion voimaa. Hallitsijoiden tuli perustella kansalle toimiaan, koska oletettiin, että kansan lyhytjänteisen ymmärryksen vuoksi valtion piti panostaa asioiden selittämiseen, koska valtiolla oli paljon parempi asema ymmärtää monimutkaisia asioita. Poliittinen viestintä on joukkotiedostusvälineiden laajentumisen vuoksi entistä keskeisempää, eikä se voi perustua pelkkään kansalaisten manipulointiin. Kyseessä täytyy olla vallanpitäjien ja kansalaisten välinen suhde, joka perustuu valtion vastuullisuuteen ja kansalaisten tuottamaan valtion kontrolliin. (Tjalve & Williams 2015.)

Aristoteles vertasi sanojen käyttämistä fyysiseen puolustautumiseen. Hänen mukaansa samalla tavalla kuin on häpeällistä olla kykenemätön puolustautumaan fyysisesti, on kykenemättömyys puolustaa itseään sanoilla yhtä suuri tai suurempi häpeä. Ja samoin kuin fyysisellä toiminnalla, myös sanoilla voidaan saada suurta hyötyä tai haittaa aikaiseksi. (Aristoteles 1997, 10.) Sanoilla voidaan muuttaa ihmisten mielipidettä, mutta sanoilla voidaan muuttaa myös fyysistä maailmaa, kun saadaan toinen ihminen tekemään jokin asia. Retoriikka on ikään kuin peli, jossa on erilaisia hienostuneita tekniikoita sille, miten suostutella toinen hyväksymään argumentti ja toimimaan sen mukaisesti.

Tällaisella toimella viitataan ns. puhetekoon (*speech-act*), jonka käsitteen John Langshaw Austin loi. Hänen mukaansa puheteko on toimi, jossa jollakin tavalla muutetaan maailmaa. Puhuminen ei näin ollen ole pelkkää ajatusten vaihtoa, vaan sillä voi olla pyrkimystä muuttaa jotakin fyysisestä maailmasta. (Austin 2016.) Austin erottelee konstatiiiviset ja performatiiviset lauseet. Konstatiiivinen lause viittaa väittämiseen tai varmentamiseen, ja

tällaiset lauseet ovat joko tosia tai epätosia. Performatiiviset lauseet ovat toimia, joita teemme sanojen kautta. Teemme teon sanojen avulla, kuten vannomme valoja tai nimeämme asioita. (Austin 2016, 13–18.) Performatiivisilla lauseilla on kuitenkin Austinin mukaan tietyt edellytykset, jotta ne olisivat todellisia puhetekoja; jos joku lupaa jotakin, mutta ei tee lupauksen mukaan, ei tuolloin ole tapahtunut tekoa. Puheteko voi olla tapahtunut myös ympäristössä tai olosuhteissa, jossa sillä ei ole asianmukaista vaikutusta. (Austin 2016, 18–21.) Puhuja voi pyrkiä naamioimaan lauseen performatiiviseksi, vaikka se todellisuudessa ei voi sellainen olla. Näin käy, jos esimerkiksi henkilö sanoo lyövänsä vetoa jostain asiasta, mutta asia on jo tapahtunut ja lopputulos selvillä. Tällöin ei olisi mielekästä sanoa performatiivisen lauseen luoneen mitään tekoa, vaan lausuma on (Austinin suomennettuja termejä käyttäeksemme) luontumaton. (Austin 2016, 23–24.)

Retoriikan voidaan tässä yhteydessä sanoa sekoittavan performatiiviset ja viestinnällisen teot keskenään. Joskus retorisesti voidaan olla antavinaan informaatiota, mutta todellisuudessa luodaan performatiivinen teko, ja toisin päin. Vaikka kyse näyttäisi olevan pelkästään informaation välittämisestä toiselle vailla mitään muuta tarkoitusta, voi taustatarkoituksena olla muuttaa toisen käyttäytymistä.

Austin erottelee kolme erilaista puheteketapaa. Lokutionaarinen teko (*locutionary act*) on yksinkertaisuudessaan puhetta, jonkin asian sanomista. Illokutionaarinen teko (*illocutionary act*) on asian sanomista tavalla, joka implikoi mitä puhuja haluaa jonkin toisen henkilön tekevän. Sama lokutionaarinen lause saattaa tarkoittaa neuvoa, kehotusta tai käskyä tehdä jotakin, mutta se mitä halutaan toisen tekevän ei suoraan ilmene lauseen kirjaimellisesta rakenteesta. Perlokutionaarinen teko (*perlocutionary act*) on tunteisiin, ajatuksiin tai tekoihin liittyvä vaikutus, joka tapahtuu, kun illokutionaarinen teko on suoritettu. Vaikutus voi olla se mitä puhuja on halunnut, mutta se voi olla myös täysin päinvastainen. (Austin 2016, 89–100.) Kyse on siis siitä, mitä sanotaan, mitä halutaan sanoa, mitä kuullaan ja mitä halutaan kuulla. Niin politiikassa kuin jokapäiväisessä elämässä on tilanteita, joita ei voi jostakin syystä sanoa suoraan, vaan merkityksellinen sanoma kätkeytyy sanojen taakse.

Vaikka retoriikka onkin suostuttelutoimintaa, jossa yhdistyvät inhimilliset tunteet ja järki, ei retoriikkaa pidä ymmärtää suostuttelutoimintana ilman rajoja. Ei voida ajatella, että mikä tahansa mielipide voittaa, kunhan vain mielipide esitetään riittävän vakuuttavasti. Suostutteluun tähtäävällä retoriikallakin on rajat, jotka helpoimmin ilmenevät fyysisen

maailman rajoitteina. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka joku kykenisi luomaan erittäin vakuuttavia argumentteja sen puolesta, että suolahappo on erinomainen janojuoma, ei se tarkoita sitä, että tämä argumentti tulisi hyväksytyksi yleisön toimesta. Austinin oppilaana ollut John Searle (1975, 344–369) kutsui tällaista puhetoimintaa *word-to-world* sopivuudeksi, joka tarkoittaa sitä, että sanotun asian on sovittava tai oltava yhdenmukainen fyysisen maailman kanssa. *Word-to-world*-ajattelua ilmentävät lauseet, jotka ilmaisevat uskomuksen siitä millainen maailma on. Tämän käänteisenä vastinparin ovat *world-to-word*-lauseet, jotka ovat sekä toivomuksia ja käskyjä että lupauksia ja tarjouksia ilmaisevia lauseita. (Tsohatzidis 2007, 22.)

3.4.1. Retoriikan kehitysvaiheet

Retoriikan historia lähtee liikkeelle muinaisesta Kreikasta, jossa oli sofisteiksi kutsuttuja ammattimaisia opettajia. He opettivat ihmisille retoriikkaa ja suostuttelun taitoja, joiden päämääränä oli väittelyn voittaminen. Tämän vuoksi heihin kohdistui kritiikkiä Sokrateen ja Platonin taholta, koska sofistien tekniikat eivät lisänneet tiedon määrää siitä, miten asiat ovat. (Johnson 1998, 201–206.) Sokrates katsoi retoriikan valmistavan yksilöä sen aikaista ”virkamiestehtävää” varten. Vaikka hän oli sofisti, hän ei noudattanut heille tyypillistä suostuttelun polkua, mutta ei myöskään Platonin ja Sokrateksen liian abstraktia filosofiaa. Platonin oma oppipoika Aristoteles mielsi retoriikan tärkeäksi osaksi ymmärtämisen perustaa. Hän katsoi, että retoriikka on toimintaa, jossa pyritään löytämään tapauskohtaisiin tilanteisiin sopiva suostuttelutapa. Myös roomalaiset ottivat osaa retoriikan kehittelyyn, ja painottivat moraalin merkitystä puhujataitojen rinnalla. (Hogan 2013, 4–5.)

Sen sijaan, että ihmiset käyttäisivät pelkkiä kovia faktoja ja syllogismeja kuulijoiden vakuuttamiseksi, heidän täytyy myös osoittaa tietoutta yleisöstä. Tämä tapahtuu muokkaamalla puhetta kuhunkin viestinnälliseen tilanteeseen sopivaksi. Antiikissa tällaisia tilanteita ilmeni tuomioistuimissa, kokouksissa ja hautajaisissa. Tämän perusteella Aristoteles jaotteli retoriikan kolmeen lajiin: poliittiseen, oikeudelliseen ja epideiktiseen. Jaottelua hahmottuu ajallisesta näkökulmasta: Oikeudelliset puheet katsovat menneisyyteen ja pyrkivät argumentoimaan mitä on tapahtunut. Poliittiset puheet katsovat tulevaisuuteen, ja niihin kuuluu argumentointi sen puolesta mitä pitäisi tehdä. Epideiktiset puheet taas joko ylistävät tai moittivat henkilöä aivan kuin tämä olisi läsnä tilanteessa. Viimeisen kohdalla Chaïm Perelman sanoo, että se on toimintaa, jossa yleisö vain ottaa

vastaan puhujan argumentit ilman, että niiden avulla saavutetaan johtopäätelmää. Näiden retoristen lähtökohtien avulla pyrittiin vakuuttelemaan muut omasta positiosta, ja varmistamaan, että asia todella ovat kuten niiden sanotaan olevan. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 21; Aristoteles 1997, 16; Olmsted 2006, 14–16.)

Aristoteleen mukaan retoriikan fokus on suostuttelussa. Toisin kuin retoriikkaa kritisoinut Platon, Aristoteles katsoi retoriikan soveltuvan niin hyvän kuin pahan tekemiseen. (Aristotle 2000, 2–4.) Aristoteles katsoi myös, että kaikki argumentit sisältävät jossain suhteessa logiikkaa (*logos*), etiikkaa (*ethos*) ja tunteita (*pathos*), jotka ovat kolme retorista todistetta (*rhetorical proof*). Logos on kaiken argumentoinnin pohjana, sillä kaikkien argumenttien täytyy sisältää jonkinlaista logiikkaa ja järkeä. Ethoksella pyritään vetoamaan puhujan omiin piirteisiin. Esimerkkinä voi olla auktoriteetin perusteella argumentointi. Pathoksella viitataan argumentaation tunnepuoleen; kun argumentti pyrkii vetoamaan tunteisiin, käyttää se silloin pathosta hyväkseen. (Aristoteles 1997, 10–11; Braet 1992.) Logos, ethos ja pathos ovat monesti yhtä aikaa läsnä argumentaatiossa, mutta usein niiden keskinäinen suhde eroaa. Joskus argumentaatio perustuu enemmän logiikkaan, joskus taas tunteisiin. Usein argumentaatio on kuitenkin niin monimutkaista tai syvällistä, että logosta, ethosta ja pathosta voi olla vaikea sieltä erottaa.

1500-luvulta alkaen retoriikan kritiikki osui uskonnollisen fanatismiin aikaan. Verrattuna klassiseen retoriikkaan, 1700-luvun niin kutsuttuun belletristiseen retoriikkaan yhdistyi runous, draama, kirjallisuus ja historia, joissa korostuivat maku (*taste*), tyyli, kulttuuri ja kriittinen analyysi. Toimintaan yhdistyi retoriikan tieteellinen lähestyminen. Toisaalta myös toisenlaiset lähestymistavat retoriikkaan tekivät uutta nousuaan, ja julkaistiin näkökulmia, jotka julkisen puhumisen yhteydessä painottivat ilmeiden, äänteiden ja äänenkäytön merkitystä. 1700–1800-lukujen retoreetikot eivät kuitenkaan syrjäyttäneet klassisia retoreetikkoja. (Hogan 2013, 6–7.)

1900-luvun retoriikan tutkimusta ei voida käsitellä mainitsematta Kenneth Burkea ja Chaïm Perelmania, joista jälkimmäistä tarkastellaan laajemmin tuonnempana. Burke taasen painotti suostuttelun (*persuasion*) sijasta identifikaatiota (*identification*), joka on jonkin asian tunnistamista tai ”samastamista” joksikin toiseksi asiaksi. Havaittuamme esimerkiksi Petteri Orpon, samastamme hänet poliitikoksi, ”minkä pohjalta muodostamme itsellemme ymmärryksen siitä, miten kyseinen henkilö käyttäytyy”. Retoriikassa on tarkoitus vaikuttaa

meihin niin, että me samastamme itsemme johonkin ja sen kautta tulemme vakuuttuneeksi jostain asiasta. (Puro 2006, 124.) Voidaan siis sanoa, että suostuttelusta tulee mahdollista, jos puhuja kykenee samastamaan itsensä yleisön kanssa.

3.5. Chaïm Perelmanin retoriikka

Tässä tutkielmassa käytetään Chaïm Perelmanin uuden retoriikan teoriaa metodologisena työkaluna Putinin retoriikkaa tutkittaessa. Teoriaa voidaan käyttää analysoitaessa argumentoinnin perusteita ja käyttötapoja (Puro 2006, 130). Perelman ja hänen työtoverinsa Lucie Olbrechts-Tyteca ryhtyivät kehittämään uuden retoriikan teoriaa vuonna 1949, jonka tuloksena syntyi vuonna 1958 ranskankielinen teos *La Nouvelle Rhétorique: Traité de l'Argumentation*, josta ilmestyi vuonna 1969 englanninkielinen käännös. (Plantin ym 2013, 93.) Kyseistä käännöstä käytetään tässä tutkielmassa metodologisena työkaluna.

Perelmanin oikeustieteellinen tausta näkyy hänen retoriikan tuotannossaan. Logiikalla on suuri painoarvo, sillä hänen tarkoituksenaan on ollut osoittaa, että pelkän logiikan avulla ei voida päästä oikeudenmukaisiin, inhimillisiin tai eettisiin lopputuloksiin. Pelkkä loogisesti pätevästi muodostettu lauseke ei tuota tyydyttävää perustelua. Loogisella syllogismilla voidaan saada vedenkestävä argumentti aikaiseksi, mutta se ei tarkoita sitä, että sen avulla voitaisiin muodostaa päätelmiä siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Lakimiehet harvoin käyttävät loogisia syllogismeja perustellessaan kantaansa, vaan he pyrkivät oikeuttamaan kantojaan muilla tavoin. (Puro 2006, 131–132; Plantin ym. 2013, 93–94.)

Perelman tekee erottelun universaaliyleisön ja erityisyleisön kohdalla. Argumentoinnilla on uudessa retoriikassa klassisen retoriikan tavoin tavoite saada yleisö vakuuttumaan jostain asiasta. Jos näin ei olisi, olisi koko argumentointiprosessi turhaa. Vaikuttamisella voidaan tarkoittaa manipulaatiota, mutta sen lähtökohdat voivat olla myös yleisön hyväksyntää hakevat. Kun puhuja puhuttelee universaaliyleisöä, hän kohdistaa puhuttelunsa johonkin suureen joukkoon ihmiskunnasta, ”tai ainakin niihin sen päteviin ja järjellisiin jäseniin”. (Perelman 1996, 20–21.) Tällöin hänen on otettava huomioon, että yleisö ei välttämättä jaa näkemystä tai ymmärrystä kaikista keskeisistä taustaseikoista tai terminologioista, joihin argumentti perustuu. Yleisöä on tällöin puhuteltava sellaisen ymmärryksen tasolla, että lähes kaikki hyväksyvät ja ymmärtävät tehdyt argumentit. Puhujan on pyrittävä identifioimaan itsensä yleisön kanssa mahdollisimman läheisesti, ja hänen tulisi ottaa

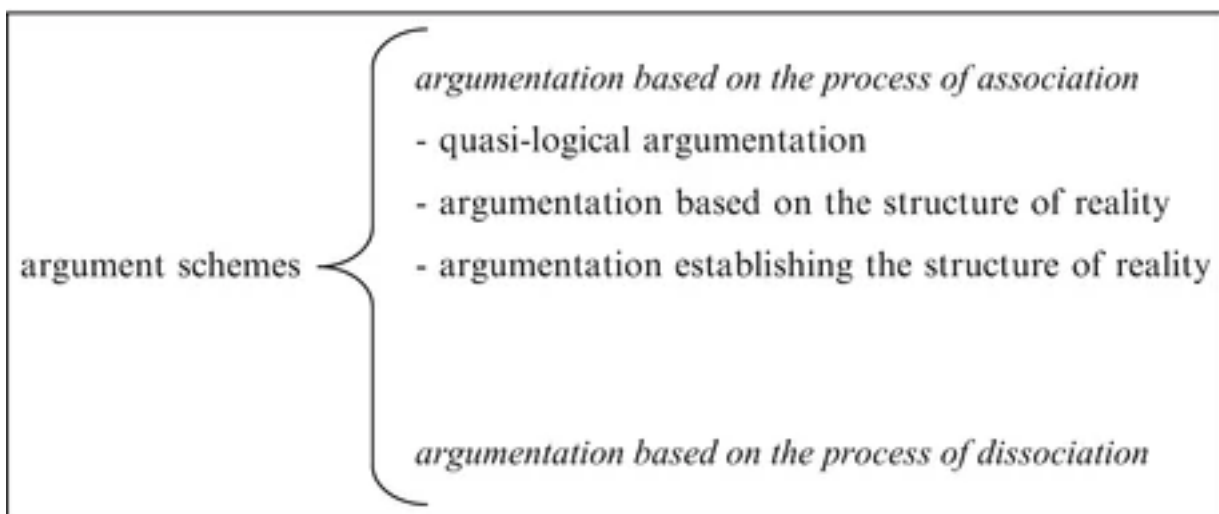
mahdollisuuksiensa mukaan huomioon yleisöllä oleva etukäteistieto, kokemukset, odotukset, mielipiteet ja normit. Kyse on siis ideaaliyleisölle tehtävästä argumentoinnista, joka kuitenkin jakaa lähtökohdat hyvän argumentin tekemiselle. Erityisyleisölle suunnattu argumentointi taas pitää sisällään oletuksen, että kuulijat omaavat jonkinlaisen ymmärryksen ja yksimielisyyden tason keskusteltavasta aiheesta ja sen taustaolettamuksista. Molemmat yleisöt jakavat oletuksen yleisöstä rationaalisena toimijana, sekä sen, että ne ovat todellisuudessa kuviteltuja ideaaleja, joiden rationaliteettiin vedotaan. (Perelman 1996, 24–25; Plantin ym. 2013, 96–97; van Eemeren 2020, 5–8.) Rationaliteettiin kuuluu myös se, että yleisö ei pyri uskomaan mitä tahansa varmistaakseen sen, että se uskoo myös niihin asioihin, jotka ovat totta. Lisäksi oletuksena täytyy olla se, että yleisö pyrkii aktiivisesti epäuskomaan asioita, jotka eivät ole totta. Tällöin on suodatettava epätodet väitteet sellaisista, jotka ovat tosia. (O'Connor & Weatherall 2019, 9.)

Yleisön merkitystä voidaan havainnollistaa sosiaalisessa mediassa käytävissä keskusteluissa. Monesti on tilanteita, joissa keskustelijoiden asennoituminen keskusteluaiheeseen on selkeästi havaittavissa. Asenteellisuus näkyy muun muassa siinä, että osapuolet eivät hyväksy tietynlaisia julkaisuja tai lähteitä esitettyjen argumenttien tueksi. Kansainvälisen politiikan alueella ”länsimielinen” saattaa lainata läntisestä mediasta artikkeleita, kun taas ”venäjämielinen” saattaa lainata venäläisen median artikkeleita. Kumpikaan ei luota toistensa käyttämiin lähteisiin. Jos tilanne on kuitenkin niin, että ”länsimielinen” perustelee oman kantansa käyttämällä venäläisiä artikkeleita, on ”venäläismielisen” vaikeampi kiistää käytetyt lähteet niiden epäluotettavuuteen vetoamalla. Tällöin edellinen on käyttänyt hyväksi tietouttaan yleisöstä, ja muokannut argumenttinsa sellaiseen muotoon, joka luo parhaimmat edellytykset sen hyväksymiselle. Tällaista voidaan kutsua uudelleen kehystämiseksi.

Kyse on siitä, millaisen suuremman narratiivin tai viitekehyksen puhuttu asia pyrkii luomaan. George Lakoff kutsuu viitekehysiksi (*frames*) mielen perspektiiveiksi (*perspectives of the mind*). Tällä tarkoitetaan psyykkisiä rakenteita, jotka muokkaavat sitä, miten havaitsemme maailmaa. Ne muokkaavat tavoitteitamme, suunnitelmiamme ja tapoja, joilla toimimme, sekä sen päättelystä, mikä lasketaan toimintamme hyväksi tai huonoksi lopputulokseksi. Ne ovat tiedostamattoman mielen omaksuttuja ideoita ja tapoja tarkastella maailmaa, ja ne muodostavat ns. maalaisjärjen, jonka avulla teemme nopeita päätelmiä maailmasta. Jos asioita halutaan kehystää uudelleen (*reframing*), on tätä työstettävä pitkällisesti, koska

aikaisemmat tavat ovat niin syvälle juurtuneita ihmisten mieleen. Tällaisessa työssä on käytettävä hyväkseen aikaisemmin hyväksytyä kielenkäyttöä, mutta muutettava sitä uudelleen kehystämisen eduksi. Poliitiikan maailmassa uudelleen kehystäminen vaatii tehokasta viestintäjärjestelmää poliittisen toimijan ja yleisön välille. (Lakoff 2014, alkusanat)

Perelmania ja Olbrechts-Tytecaa on kritisoitu siitä, että he eivät useinkaan ilmaise pätevän ja virheellisen argumentoinnin eroa, ja he havainnollistavat vain harvoin argumentin eksplisiittisen rakenteen. He eivät myöskään luo selkeitä demarkaatiolinjoja argumentaatiotapojen välille, jolloin eri argumentaatiotapoja on vaikea erottaa toisistaan. (Kienpointner 2001, 28.) He kirjoittavat melko monipolvisesti asioista, joka vaikeuttaa keskeisimpien pointtien ymmärtämistä varsinkin vaikeampien argumentaatiotekniikoiden käytön osalta.

Kuva 1. Perelmanin ja Olbrechts-Tytecan argumentaatiooskeemat. van Eemeren ym. 2020, 12.

Rationaliteettiin vetoavan tulee käyttää argumentteja hakiessaan yleisön hyväksyntää (Plantin ym. 2013, 97). Perelman jaottelee argumentaatiotekniikat kahteen luokkaan; sidosmuotoisiin ja erottelumuotoisiin. Sidosmuotoisissa ilmiöt yhdistetään toisiinsa, kun taas erottelumuotoisissa asia on päinvastoin. Sidosmuotoiset tekniikat jakautuvat kolmeen sidostyyppiin: kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen perustuviin ja todellisuuden rakennetta luoviin argumentteihin. *Kvasiloogiset argumentit* pyrkivät esiintymään matemaattisloogisina argumentteina, ja näyttävät formaalien argumenttien tapaisilta, mutta eivät kestä tarkempaa analyysiä. (Perelman 1996, 58–59; Puro 2006, 133.) Esimerkkinä tästä voisi olla Sherlock Holmes -virhepäätelmä, jossa tarkoituksena on sulkea pois kaikki

mahdolliset vaihtoehdot selitykselle mysteerille, jolloin jäljelle jäänyt vaihtoehto on paras selitys sen epätodennäköisyydestä huolimatta. Todellisuudessa tällainen argumentaatio on haastavaa, jos konteksti ei todellisuudessa ole sellainen, jossa on mahdollista sulkea kaikki muut vaihtoehdot ulos. (Law 2008.) Argumentaation formaali rakenne voidaan pyrkiä tuomaan suoraan esille, jotta yleisö tulisi vakuuttuneemmaksi argumentin pätevyydestä (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 194). Kvasiloogisiin argumentteihin kuuluvat Perelmanin kategorisoinnissa ristiriitaisuuteen, identiteettiin, transitiivisuuteen, osakokonaisuuteen, vertailuun ja todennäköisyyksiin perustuvat argumentit (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 193-260).

Todellisuuden rakenteeseen nojaavat argumentit käyttävät erilaisia sidoksia luodakseen yleisesti hyväksytyt argumentit. Kategoria itsessään jakautuu kahteen alakategoriaan. Ensimmäisen alakategorian muodostavat argumentit, jotka koostuvat peräkkäisistä suhteista, kuten kausaatiosta. Argumentit pyrkivät yhdistämään jonkin ilmiön joko sen seurauksiin tai sen syihin. Perelmanin (1969, 263) mukaan kausaalisen linkin avulla voidaan argumentoida kolmella tavalla: yhdistämällä kaksi perättäistä tapahtumaa toisiinsa; paljastamalla sellaisen syyn olemassaolon, joka saattoi määrittää tietyn tapahtuman; ja osoittamalla seurauksen, joka on täytynyt syntyä tietyistä tapahtumista. Toisen alakategorian muodostavat koeksistentiaalisuhteiset argumentit, jotka yhdistävät hyväksytyt ja vielä hyväksymättömät premissit toisiinsa. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 261–262.) Kausaaliset argumentit liittävät toisiinsa premissejä, jotka toimivat samalla tasolla, kun taas koeksistentiaaliset argumentit yhdistävät eri tason premissejä toisiinsa. Tämä tarkoittaa sitä, että kausaalisuhteisissa argumenteissa tapahtumat ja faktat ovat ajallisesti kiinnittyneinä toisiinsa ("heitin kiven ilmaan, joka pudotessaan rikkoi ikkunan") kun taas koeksistentiaalisuhteisissa argumenteissa näin ei ole, sillä ne käsittelevät eri tason premissejä ("hänen täytyy olla vasemmistolainen, koska hänellä on punainen paita"). (van Eemeren ym. 2020, 17.)

Todellisuuden rakennetta luovat argumentit pyrkivät esittämään yleisölle näkemyksen todellisuuden rakenteesta. Kategoria jakautuu kahteen alakategoriaan, joista ensimmäinen on yksittäistapauksen kautta luotavat argumentit. Tähän kategoriaan kuuluu esimerkiksi, illustraatiolla, mallilla, antimallilla sekä täydellisen olennon mallilla argumentointi. Toinen kategoria koostuu vastaavuuteen vetoamisesta, joka sisältää analogiat ja metaforat. Tällöin yleisön hyväksymät rakenteet ja totuussuhteet tai tapahtumat vertautuvat rakenteeseen tai

suhteisiin, jotka puhuja haluaa yleisön hyväksyvän. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 350, 362, 371–410; Perelman 1996, 60–61; 350–371; Plantin ym. 2013, 114–115.)

Siinä missä edelliset argumentaatiotekniikat pyrkivät luomaan tietynlaista yhdistävää suhdetta eri konseptien välillä, ovat niin sanotut *erottelumuotoiset argumentit* tapoja osoittaa eroavaisuus eri konseptien välillä. Tarkoitus on erottaa yleisön näkemyksen mukaan yhtenäinen asia kahdeksi erilliseksi asiaksi, joista yksi koostuu sellaisista alkuperäisen asian aspekteista, jotka puhuja katsoo keskeiseksi. Toinen koostuu taas aspekteista, joita puhuja pitää toisarvoisina. (van Rees 2007, 1.) Ajatus on siinä, että tällaisella argumentilla pyritään kiistämään kahden asian välinen linkki. Voidaan esimerkiksi pyrkiä kiistämään kahden asian välinen kausaalisuhde. Perelman tekee erottelut kahden erotteluperusteisen käsitteen - dissosiativisen ja yhdistävän linkin rikkomisen - välillä. Kyse on lähinnä yleisön näkökulmasta lähtevästä ongelmasta. Yhdistävän linkin rikkomisessa yleisö olettaa jonkin asian olevan yhtenäinen, kun se tosiasiallisesti muodostuu toisistaan eroavista asioista. Dissosiaatio taas viittaa tilanteeseen, jossa alun perin yhtenäinen entiteetti osoitetaan koostuvan osista, ja näissä osissa on aina jokin ristiriitaisuus suhteessa toisiinsa. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 411–413.)

Dissosiativisuutta ei tule sekoittaa siihen, että joku ei hyväksy sidosmuotoista (assosiativista) argumenttia, sillä tällöin kiistetään esimerkiksi syy-seuraus-suhteen olemassaolo jossain asiassa. On kiistäjän tehtävä osoittaa, että jokin syy-seuraussuhde ei ole olemassa. Dissosiativisessa argumentissa on kyse siitä, että alun perin on ollut jokin yhtenäinen entiteetti, jonka yhtenäisyys rikotaan jollakin esitettävällä muutoksella. (Plantin ym. 2013, 118.) Dissosiativinen argumentti hylkää mielipiteen, jonka yleisö oli alun perin hyväksynyt. Erilaistamista (*differentiation*) pyritään käyttämään, kun alkuperäisestä käsitteestä kiinni pitäminen johtaisi ristiriitaisuuteen. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun uskonnolliset ja tieteelliset käsitykset maailman synnystä ovat ristiriidassa, jolloin erilaistamisen avulla voi ”jumalallinen totuus” olla eri asia kuin mitä tieteen viittaama totuus on. (Plantin 2013, 117–118.)

3.6. Narratiivinen analyysi

Tässä tutkielmassa narratiivista analyysia käytetään retorista analyysia tukevana menetelmänä. Narratiivisen analyysin tarkoituksena on avustaa niiden perusteluiden

avaamisessa, joita Putinin puhe käyttää oikeuttaessaan Ukrainan sodan. Tarkoitus on kirjoittaa auki Putinin puheesta esille tuleva näkökulma tapahtuneisiin asioihin. Narratiivien avaaminen tukee alueliitosten oikeuttamiseksi tehtyjä argumentteja, sillä narratiivit taustoittavat sitä, miksi oikeuttamiseen on yleensäkin ryhdytty.

Narratiivinen analyysi on laadullinen menetelmä, jonka analyysin kohteena kertomus (Hänninen 2003, 16). Yksilötasolla ihmiset luovat tarinoiden avulla elämäänsä järjestystä ja merkitystä (Hänninen 2008, 122). Narratiivin voidaan sanoa olevan ei-sattumanvaraisesti yhdistyvien tapahtumien havaittu järjestys, jonka yksi tai useampi olio kokee, ja jonka kokemuksesta kuulija voi oppia (Toolan 2001, 8). On kuitenkin huomattava, että yhdestä asiasta voidaan luoda useita eri narratiiveja. Sosiaaliset tilanteet ovat monesti monimutkaisia, jolloin näkökulmat tapahtumista eroavat. Narratiivisella analyysillä onkin paljon päällekkäisyyttä viitekehysanalyysin (*frame analysis*) kanssa. (Oppermann & Spencer 2016, 688.) Narratiivien avulla ymmärrämme meitä ympäröivää maailmaa, sillä ne antavat meille viitekehysten ja kontekstin, joiden avulla teemme selkoa myös merkityksettömistä tapahtumista (Abbott 2008, 11). Toisaalta voidaan sanoa, että narratiivien avulla voidaan yhdistää tapahtumia kertomukseksi, vaikka tapahtumien yhteys toisiinsa olisi vain näennäinen.

Narratiivilla voidaan katsoa olevan kuusi erilaista piirrettä. Ensinnäkin narratiivi on rakenteeltaan harkittua. Tällä tarkoitetaan sitä, että siinä missä spontaanissa keskustelussa keskustelun rakenne voi olla esimerkiksi rönsyilevä, on narratiivin kertovat osat (järjestys, korostus ja kerrontatahti) harkittua. Toiseksi, narratiivi sisältää pienen osan esivalmistusta (*prefabrication*), joka viittaa tilanteeseen, jossa kuulija kokee kuulleensa kerrottavan asian joiltakin osin aikaisemminkin. Kolmanneksi, narratiiveilla on tyypillisesti jokin suunta (*trajectory*). Narratiivin oletetaan etenevän johonkin suuntaan ja päätyvän jonkinlaiseen lopputulokseen. Kertoja yleensä kontrolloi kertomaansa täysin. Neljänneksi, narratiivilla on aina kertoja, jonka vaikutus narratiiviin on suuri. Viidenneksi, narratiivit käyttävät hyväkseen ihmisen taitoa viitata tilanteisiin tai asioihin, jotka eivät ole läsnä juuri siinä kerronnan hetkessä tai paikassa. Kuudenneksi, narratiivit voivat viitata kertojalle ja yleisölle ajallisesti ja paikallisesti etäisiin asioihin, jolloin se eroaa kerronnasta, joka koskee käsillä olevaa hetkeä. (Toolan 2001, 4–5.)

Voidaan sanoa, että narratiivi tarkoittaa tapahtumien representaatiota, joka pitää sisällään tarinan ja narratiivisen diskurssin. Tarina on tapahtuma tai tapahtumien sarja, ja narratiivinen diskurssi on näiden tapahtumien representointi. Tarina etenee ajallisesti arvolatautunut tapahtuma kerrallaan eteenpäin ja on syy-seuraussuhteeltaan selkeä, kun taas kertomus pyrkii tuomaan tarinan ”eloon” esimerkiksi dramatisoinnin avulla. Kertomuksessa saattaa olla myös ajallisesti epäkronologisuutta, jolloin kerronta palaa ajassa taaksepäin tai voi rönstyillä. Narratiivinen diskurssi sisältää juonen (eli ajallisen järjestyksen, jossa tapahtumista kerrotaan) ja tyylin. Tarina voidaan jakaa tapahtumiin (*events*) ja entiteetteihin (*entities*). Jos entiteetti on ihminen, voidaan puhua hahmosta (*character*). (Abbott 2008, 16–17; Hänninen 2018.) Tyypillisesti asetelma (*setting*), luonnehdinta (*characterization*) ja juonen muodostuminen (*emplotment*) nimetään narratiivin osiksi (kts. esim. Oppermann ja Spencer 2016, 687–692). Narratiivin kertojan on täytynyt tehdä näiden suhteen päätöksiä ennen kuin on aloittanut narratiivinsa kertomista. Asetelma tai miljöö tarkoittaa paikkaa, jossa jotain tapahtuu. Tekstissä tämä on joko kerrottava ekplisiittisesti tai se on jollain tavalla indikoitava. Toisaalta lukija muodostaa myös oman näkemyksen tapahtumapaikasta. Se ei kuitenkaan koskaan ole täydellinen siinä mielessä, että tilaa ei jätettäisi lukijan mielikuvitukselle. Asetelma voi luoda syyn sille miksi asiat ovat miten ovat, ja miksi hahmot tekevät mitä tekevät. (Spencer 2016, 27–28.)

Narratiiveissa hahmoille muodostetaan usein tietynlainen identiteetti, joka luonnehtii niitä. Identiteetin muodostuminen tapahtuu hitaasti adjektiiveja ja adverbeja käyttämällä, eikä niinkään yhdellä istumalla. Asetelman tavoin lukija muodostaa omia näkemyksiään hahmojen luonnehtimisesta. Lukijan mielikuvien luomiseen voidaan vaikuttaa eri tavoin, kuten antamalla hahmolle nimi, joka personalisoi lukijan ja hahmon välistä suhdetta. Hahmo voidaan myös asettaa kanssakäymiseen muiden kanssa, ja hahmon fyysisiä piirteitä voidaan kuvailla. Näiden ajatellaan antavan lukijalle jonkinlaista käsitystä hahmosta. Hahmon ajattelun ja puhutavan avaaminen sekä se, miten hahmo käyttäytyy, avustavat lukijaa hahmottamaan, millaisia piirteitä hahmolle voidaan luonnehtia. Tässäkin kohtaa tilaa jätetään lukijan mielikuvitukselle. (Spencer 2016, 30–32.)

Hahmoja voidaan kuvailla myös illuusioina. Esimerkiksi Sherlock Holmes on fiktiivinen hahmo. Kuten Daniel C. Dennett huomauttaa, ei olisi mielekäästä kysyä, oliko Holmesilla luomea vasemman lapansa kohdalla. Vastaus ei ole ”kyllä” tai ”ei” hahmon fiktiivisyyden vuoksi. Ei ole myöskään mielekäästä pohtia oliko Holmesilla kolme sierainta, vaikka Holmesin

sieraimista ei puhuta missään häntä käsittelevissä kirjoissa. Oletamme, että Holmesin ylähengitystiet olivat kutakuinkin normaalit, ja perustamme olettamuksemme vain siihen, mitä oletamme ”tavalliselta” ihmiseltä. Fiktiivisten hahmojen kohdalla emme voi myöskään mielekkäästi pohtia miten niiden kannattaisi eri tilanteissa toimia. Se, että me tätä kuitenkin teemme osoittaa meillä olevan halun luoda fiktiivisillekin olennoille toimijuutta. Samalla tapaa kuin oletamme ihmisen fyysisten ominaisuuksien ilmentävän tiettyä rationaliteettia, oletamme myös hänen toimijuutensa pohjautuvan rationaalisuuteen. Rationaalisuuden olettamus toimii ihmisten lisäksi myös eläimiin ja elottomiin olentoihin. Tärkeää on huomata, että me itse luomme toimijuuden ja sen sisältämän rationaliteetin, oli kuvittelemallamme kohteella sitä oikeasti olemassa tai ei. Shakkinappulalla ei ehkä ole tietoisuutta, mutta voimme kuvitella sen välttävän syödyksi tulemista, jolloin voimme tehdä oletuksia sen tulevasta käyttäytymisestä. (Dennett 1992, 103–115; Dennett 1987.)

Voimme rakentaa ymmärrystä maailmasta selittämällä ihmisten, eliöiden ja ei-elävien olentojen toimintaa ja käyttäytymistä intentionaalisilla olettamuksilla. Dennett kutsuu tätä nimellä *intentional stance*, joka tarkoittaa strategiaa, jossa oletetaan tutkimuskohteen olevan rationaalinen toimija uskomuksineen haluineen ja muine psyykkisine ominaisuuksineen. Olettamusten pohjana on tietynlainen rationaliteetti, jonka perusteella pyrimme ymmärtämään entiteetin toimintaa ja tulevaa käyttäytymistä. Jos tätä rationaliteettia ei olisi olemassa, ei meillä olisi pohjaa ymmärtää entiteetin toimintaa saatikka ennustaa sitä. Olettamalla rationaliteetin meille avautuu tietynlainen ”odotushorisontti”, jonka perusteella oletamme olentojen käyttäytyvät tietyllä tapaa tietynlaisissa tilanteissa. Dennett puhuu kansanpsykologiasta (*folk psychology*), jonka ajatus on siinä, että kokemustemme ja tietomme perusteella oletamme asioiden, esineiden ja ihmisten omaavan toimijuutta ja käyttäytyvän ennakoitavalla tavalla, sekä ennustamme niiden käyttäytymistä. (Dennett 1987, 15; Dennett 2014, 43–48.) Yhdistämällä tiedossa oleva aikaisempi käyttäytyminen ja oletus rationaalisesta toimijuudesta, on pyrkimys ymmärtää mennyttä, nykyistä ja tulevaa käyttäytymistä.

Narratiiviin kuuluu myös juoni, joka sitoo kaikki aikaisemmin mainitut asiat yhteen. Juonen muodostuminen yhdistää kontekstin, toimijat ja tapahtumat toisiinsa, ja se on se, joka selittää miksi asiat ovat kuten ovat. Narratiivissa hahmot tekevät asioita jostain syystä, ja tätä toimintaa juonen muodostuminen kuvailee. Se, missä järjestyksessä tapahtumien kuvaillaan tapahtuneen, on myös merkityksellistä, sillä esitysjärjestyksellä luodaan

merkitystä. Tälle järjestykselle voidaan havaita kaksi erilaista ulottuvuutta; ajallinen (*temporal*) ja kausaalinen (*causal*) juonen muodostuminen. Ajallisessa näkökulmassa otetaan huomioon järjestys, kesto ja tapahtumatiheys. Järjestyksellä tarkoitetaan tapahtumajärjestystä, joka ilmenee tekstissä, sekä ajallisesti loogista järjestystä. Kestolla tarkoitetaan sitä ajan kulumista, jonka jokin tapahtuman tapahtuminen vaatii, sekä tilaa, joka tapahtuman kuvaamiselle annetaan tekstissä. Nämä kertovat miten paljon painoarvoa tapahtumalle annetaan, mutta se paljastaa myös sen mitä jätetään kertomatta. Esiintymistiheys viittaa nimensä mukaisesti siihen, kuinka usein tarinassa tapahtuu jotain verrattuna siihen, miten usein tapahtumasta kerrotaan tekstissä. Kausaalisella ulottuvuudella viitataan siihen, millainen suhde tarinan osilla on toisiinsa. Se kertoo miten tapahtumat ovat riippuvaisia toisistaan. Lisäksi se auttaa lukijaa arvioimaan ja selittämään tapahtumia sen sijaan, että vain luetteloi niitä. (Spencer 2016, 32–35.)

Tämän tutkielman tarkoitus ei ole porautua syvemmälle Dennettin argumenttiin ja sitä vastaan esitettyyn kritiikkiin. Dennett kuitenkin nostaa esille asioita, joita tämän tutkielman osalta on hyvä pitää mielessä. Voidaan nimittäin myös sanoa, että narratiivi on se mitä on jäänyt jäljelle, kun mahdollisuus tietoon on hävinnyt (Ryan 2010). Putinin puhuessaan lännen diktatuurista tai Kiovan regiimistä hän luo tarinaa, jossa on tehty valintoja siitä, miten länttä tai Kiovassa olevaa presidentti Zelenskyin hallintoa kuvaillaan. Hänen puheensa käyttää hyväkseen läpinäkymättömyyden strategiaa niin, että tilanteisiin luodaan kyseenalaistettavia ja ei-selkeitä piirteitä. Tällä tavalla Putin voi käyttää hyväkseen aukkoja faktojen välissä, jolloin faktat voidaan laittaa palvelemaan hänen narratiiviaan asioiden kulusta. Disinformaation avulla myös faktat voidaan muuttaa tai keksiä, jolloin Putinin oman narratiivin luominen helpottuu.

Putinin argumentaatio tekee olettamuksia lännen vihamielisestä toiminnasta, ja hänen näkökulmastaan argumenteilla on olemassa rationaliteetti. ”Länsi” ei tietenkään ole mikään yksittäinen, yhden mielen omaava entiteetti, eikä sitä ehkä voida kuvailla myöskään elottomaksi olennoiksi. Tämä ei ole kuitenkaan merkityksellistä, sillä tärkeämpää on huomata, että Putinin puhe olettaa lännen olevan toimija, joka toimii kutakuinkin yhtenäisesti. Lännellä toimijana on oma rationaliteettinsa, jolloin sen käytöstä voidaan ennustaa. Tämän tutkielman analyysiosiossa osoitetaan, että Putin pyrkii Yhdysvaltojen ja muiden länsimaiden menneen käyttäytymisen pohjalta yhtäältä selittämään aikaisempaa

käyttäytymistä ja toisaalta ennustamaan käyttäytymistä suhteessa Venäjään, ja näin osaltaan oikeuttamaan Venäjän toimet Ukrainan kohdalla.

Putinin täytyy olettaa jonkinlainen rationaliteetti oikeuttamiselleen. Vaikka oletettaisiin, että iso osa Putinin puheesta on täyttä valhetta, on samalla oletettava, että nämä valheet ovat jonkinlaisten rajojen sisällä, jota Putin ei ole puhetta suunnitellessaan halunnut ylittää. Näin ollen se millaisen narratiivin lännen, Ukrainan ja Venäjän toiminnasta Putin haluaa puheessaan tuoda esille, täytyy olla noudattanut jonkinlaista oikeuttamisen uskottavuudelle perustuvaa rationaliteettia. Jos Putin olisi sanonut puheessaan, että länsi haluaa tappaa kaikki ukrainalaiset ja venäläiset, koska länsi haluaa perustaa avaruusaseman Venäjän ja Ukrainan rajalle hyökätäkseen Kuuhun, voisi tämä aiheuttaa Putinin syrjäyttämisen vallasta vedoten hänen mielenterveyteensä. Koska Putin haluaa pysyä vallassa, ei hän sano mitään näin epärealistista, vaikka se olisi oikeuttamisperuste Venäjän toimille. Näin ollen valehteleminen vailla rationaalisuutta olisi epäedullista Putinille. Sen sijaan valhe, joka pysyy rationaliteetin rajojen sisällä, ei tällaista välttämättä ole. Tämän tutkielman taustaoletuksena on, että Venäjän strateginen kulttuuri ohjaa sitä, millaista narratiivia Venäjän johto kertoo. Tällöin Putin tulkitsee maailman tapahtumia venäläisen strategisen kulttuurin valossa, jonka kautta hän rakentaa enemmän tai vähemmän koherentteja kertomuksia Venäjästä ja sen suhteista kansainväliseen yhteisöön. Näitä kertomuksia kuitenkin rajoittaa tosielämän realiteetit sekä se, millaisissa rajoissa Putin voi toimia oikeutta.

4. PUTININ RETORIIKAN KATEGORISOINTI

Tässä osiossa analysoidaan Putinin puheen retoriikkaa. Alaotsikot tarkastelevat Putinin puheen argumentointia Chaïm Perelmanin argumentaatiotekniikoiden valossa. Puhetta lähestytään Perelmanin kategorisoinnin mukaisesti lähtien liikkeelle kvasiloogisista argumenteista, ja edeten loogisessa järjestyksessä eteenpäin. Tällainen lähestymistapa pilkkoo Putinin puhetta, ja saattaa vaikeuttaa lukemista, mutta toisenlainen lähtökohta olisi ollut vielä epäedullisempi. Jos lähestymisjärjestys olisi otettu Putinin puheen mukaisesti, olisi Perelmanin argumentaatiotapojen järkevä kategorisointi muodostunut vaikeaksi.

Tutkielmassa strategisen kulttuurin teoria ja Perelmanin retoriikka operationalisoidaan tarkastelemalla Vladimir Putinin puheen sisältämiä ilmentymiä. Strategisen kulttuurin osalta tämä tarkoittaa Venäjän strategiseen kulttuuriin liitettyjen tekijöiden havaitsemista puheesta. Retoriikan tulkinta on hieman monimutkaisempaa, koska tässä tutkielmassa tarkastellaan erilaisia retorisia keinoja, jotka ovat hyvin yksilöllisiä. Retoriset keinot pyritään havaitsemaan vertaamalla Putinin puheen argumentteja Perelmanin argumenttien kategorisointiin. Tutkielmassa tehdään johtopäätelmiä Putinin argumenttien kategorisoinnista sen perusteella, miten ne sopivat Perelmanin luomaan argumenttien kategorisointiin.

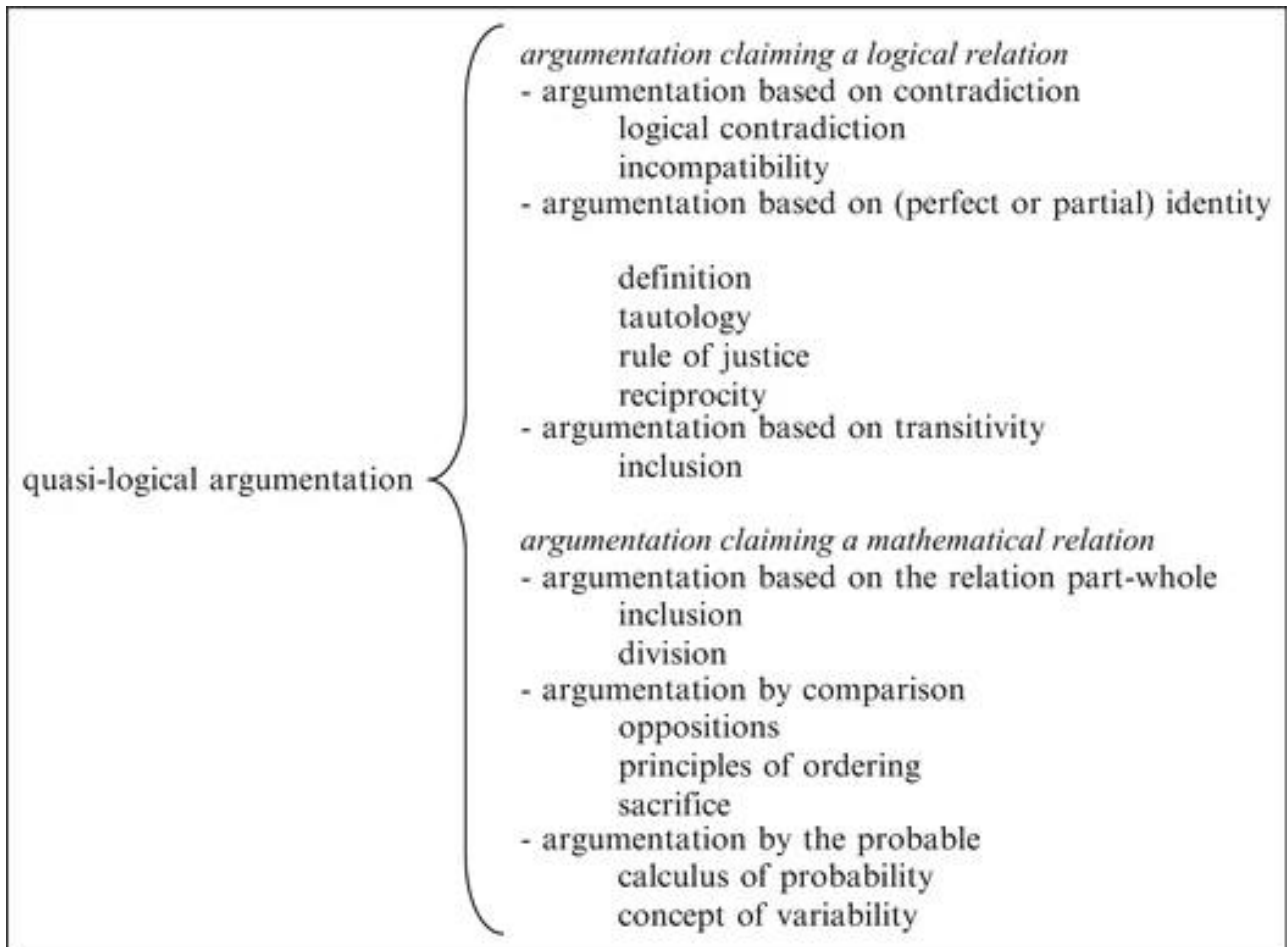
Lähteenäni käytän Helsingin sanomien verkkosivuilta löytyvää suomenkielistä käännöstä, joka on ilmeisesti käännetty Kremlin sivuilta löytyvän tekstin pohjalta. Venäjänkieliset puheen transkriptiot on otettu Kremlin verkkosivuilta. Kääntämisen Helsingin Sanomille on toteuttanut Delingua Oy:stä Tiina Kokkonen ja Miia Santalahti. (Helsingin Sanomat 2022; Kremlin 2022a.) Suomenkieliseen käännökseen on tätä tutkielmaa varten luotu kappalenumerointi tiettyyn kappaleeseen viittaamisen helpottamiseksi. Analyysi etenee siten, että ensin tarkastellaan lyhyesti kutakin argumentaatiotapaa, jonka jälkeen Putinin puheesta nostetaan esimerkkejä perelmanilaisen argumentaatiotavan käytöstä. Tämän jälkeen seuraa narratiivisen analyysin osio, jossa tarkastellaan puheen argumentaatiotavan käyttöä ja narratiivia, jota puhe luo pyrkiessään oikeuttamaan Venäjän toimia.

Putinin puhe voidaan karkeasti jakaa neljään osaan ja kolmeen teemaan. Puheen ensimmäinen osa koostuu nykyisen Venäjän ja sen historian glorifioinnista (1–7). Toinen osa koostuu Ukrainan sodan narratiivisesta taustoittamisesta, jossa rakennetaan perustaa sille, mitkä tekijät johtivat ja ylläpitävät sotaa (10–19). Kolmas osa on suurin, ja sen keskeinen

funktio on muodostaa lännestä negatiivinen kuva (21–75). Sen tarkoitus on myös osoittaa, että Venäjä ei taistele Ukrainaa vastaan *per se*, vaan läntistä maailmaa vastaan. Tämän läntisen maailman – erityisesti Yhdysvaltojen – eliitti toimii piilossa, ja ohjailee Kiovassa oleskelevan käskynhaltijaeliitin toimintaa venäjävastaisesti. Yhdysvaltalainen taustavaikuttaminen Venäjän etupiirissä on toistuva teema venäläisessä länsi- ja ukrainavastaisessa retoriikassa (Kuzio 2019, 490, 502–503). Tarkoitus on myös osoittaa, että vuonna 2022 alkanut Ukrainan ja Venäjän välinen sota on vain näkyvä manifestaatio lännen vuosikausia jatkuneelle venäjävastaiselle toiminnalle. Puheen neljännessä osassa palataan jälleen Venäjän historialliseen glorifiointiin (76–85).

4.1. Kvasiloogiset argumentit

Kvasiloogiset argumentit voidaan jaotella kahteen kategoriaan, joista yhdet ovat loogisiin suhteisiin ja toiset matemaattisiin suhteisiin perustuvat argumentit. Edellinen sisältää ristiriitaisuuteen, täydelliseen tai osittaiseen identiteettiin ja transitiivisuuteen perustuvat argumentit, ja jälkimmäinen sisältää osa-kokonaisuuteen, vertaukseen ja todennäköisyyksiin perustuvat argumentit. (van Eemeren ym. 2020, 14.)

Kuva 2. Kvasiloogiset argumentit. (van Eemeren ym. 2020, 14).

Koska kvasiloogiset argumentit pyrkivät näyttäytymään matemaattisloogisina, voidaan niillä pyrkiä osoittamaan ristiriitaisuus toisen päättelyssä. Siinä missä formaalit argumentit koostuvat symboleista, joiden merkitys on yksiselitteinen, on puhuttu tai kirjoitettu kieli vain harvoin yksiselitteistä. Lähes aina on mahdollista havaita jonkinlaisia ristiriitaisuuksia tai yhteensovittamattomuuksia. Tällaisten asioiden huomauttamisen tarkoitus on osoittaa se, että järjestelmän sisältämä ristiriita luo kokonaisuuden kannalta epävakautta. Ristiriitaisuudella ja yhteensovittamattomuudella on se ero, että ristiriitaisuus viittaa formaaliin järjestelmään tai järjestelmään, jossa käsitellään yksiselitteisiä asioita. Yhteensovittamattomuus sen sijaan on aina suhteellista kulloisessakin tilanteessa. Yhteensovittamattomia asioita ilmetessä on joko hylättävä yksi tai useampi premissi, tai yritettävä välttää yhteensovittamattomuus erilaisilla tekniikoilla. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 195–197.) Yhteensovittamattomuus voi johtaa siihen, että päätyy naurunalaiseksi, joka on voimakas retorinen keino vastapuolen argumenttia vastaan (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 205–210). Naurunalaiseksi joutumista pyritään välttämään, jotta säilytetään

muiden kunnioitus. Perelman sanoo, että ”mielipidettään vaihtavaa pidetään naurettavana, ellei hän kykene esittämään perusteluja ratkaisulleen”. (Perelman 1996, 64.) Tätä lausumaa voidaan jossain määrin kritisoida, sillä mielipiteen vaihtaminen riittävän pätevien todisteiden tullessa ilmi on osoitus siitä, että henkilö kykenee keskustelemaan asioista ilman, että jääräpäisesti pitää kiinni huonoista argumenteista.

Perelmanin (1969, 199) mukaan fiktiota voidaan käyttää yhteensovittamattomuuksien voittamiseen. Fiktiolla tarkoitetaan tässä yhteydessä molempien osapuolten – puhujan ja puhutettavan – hiljaista hyväksyntää ja ymmärrystä siitä, että mitä on sanottu, ei pidä paikkaansa. Tässä yhteydessä *tekopyhyys* voidaan nähdä fiktion osana, jossa puhuja sanoo omaksuneensa toimintatavan välttääkseen jonkin toiminnan oikeutusta, jota puhuja pitää oikeana tai jonka hän on suorittanut. Aikaisempi yhteensovittamattomuus korvautuu uudella, joka kuitenkin jätetään huomioimatta.

33. Kuulemme vain joka puolelta, että länsimaat puolustavat sääntöihin perustuvaa järjestystä. Mistä ne säännöt ilmestyivät? Onko joku joskus nähnyt niitä? Kuka niistä on sopinut? **Se on pelkkää hölynpölyä, täyttä petosta, kaksinais- tai jopa kolminaismoraalia! He pitävät meitä hölmöinä.**²

52. He kutsuvat vasalleilleen suunnattuja käskyjä ja töykeitä, loukkaavia huutoja euroatlanttiseksi solidaarisuudeksi ja biologisten aseiden kehittämistä, elävillä ihmisillä muun muassa Ukrainassa tehtyjä kokeita jaloksi lääketieteelliseksi tutkimukseksi.³

Puheessa ristiriitojen ja yhteensovittamattomuuksien korostaminen nousee esille Venäjän ja lännen voimakkaan kahtiajaon kautta. Venäjä edustaa Meitä, ja läntinen eliitti Toiseutta, jonka arvot ovat yhteensovittamattomat. Länsi pyrkii luomaan sääntöperustaisen maailmanjärjestyksen, jossa se itse päättää säännöt, ja on itse koskematon (32–36, 39). Puhe pyrkii luomaan voimakasta kiilaa Venäjän ja lännen arvomaailmojen välille, ja osoittamaan tällä tavalla niiden yhteensovittamattomuuden. Koska länsi ja Venäjä joutuvat kuitenkin jakamaan olemassaolonsa kautta tämän maailman, on yhteensovittamattomuus jollain tapaa ratkaistava. Aikaisemmin se ratkaistiin esimerkiksi etupiirijattelulla ja valtioiden

---

² Только и слышим со всех сторон: Запад отстаивает порядок, основанный на правилах. Откуда они взялись? Кто вообще видел эти правила? Кто согласовывал? Послушайте, это просто бред какой-то, сплошной обман, двойные или уже тройные стандарты! На дураков рассчитано просто.

³ Приказы и грубые, оскорбительные окрики в адрес своих вассалов они называют евроатлантической солидарностью, разработку биологического оружия, опыты над живыми людьми, в том числе на Украине, – благородными медицинскими исследованиями.

välisillä sopimuksilla, mutta nämä on sittemmin hylätty. Yhteentörmäyksestä tulee lähes väistämätön tapahtuma. Ukrainan sota on tämän kahtiajaon viimeisin ilmentymä.

Yhteensovittamattomuutta puhe hyödyntää tavalla, joka ilmentää Yhdysvaltojen ja lännen ilmeistä halua hyökätä tai syrjiä Venäjää. Venäjä tuntee itsensä jatkuvasti nurkkaan ajetuksi, nöyryytetyksi ja petetyksi – piiritetyksi linnakkeeksi. Länsi pyrkii alistamaan Venäjän keinotekoisilla kansainvälisillä järjestelyillä, joiden päämäärät ovat yksinomaan läntisen maailman arvojen mukaisia, eivätkä vastavuoroisia ja yhteensovitettavia muiden valtioiden arvoihanteiden kanssa. Lännen tavoitteena on ollut alistaa Venäjä tahtonsa alaisuuteen, jotta sen luonnonrikkaudet voidaan ryöstää, ja yhteiskunta orjuuttaa läntisille himoille (25). Kaikki tämä toteutetaan heikon oikeudenmukaisuuden tai muun harhautuksen varjolla, joka ei kuitenkaan ole riittävä harhauttamaan Venäjää itseään. Venäjä näkee mitä länsi on yrittänyt tehdä, eikä se suostu alistumaan lännen auktoriteetin alaisuuteen. Venäjä nähdään tässä narratiivissa alistetuksi haluttuna toimijana, joka ei ole kuitenkaan alistettavaksi suostunut.

Täydelliseen tai osittaiseen identiteettiin perustuvan argumentaation alakategorioita ovat määrittely, tautologia, oikeusperiaate ja vastavuoroisuus. *Määrittelyllä* voidaan pyrkiä osoittamaan, että kaksi asiaa on samanlaisia, jolloin niihin pätevät samat ominaisuudet, mikä tekee niistä keskenään vaihtokelpoisia. Määritelmiä täytyy oikeuttaa, ja tämä voidaan tehdä esimerkiksi vetoamalla sanan etymologiaan. Määrittelyllä pyritään vaikuttamaan sanan käyttöön, ja sitä täytyy jollain tavalla todistaa tai oikeuttaa, koska muutoin koko määrittelyproseduuri on kvasilooginen toimi. Määrittely ei voi olla täysin keinotekoisia, koska silloin syntyy ongelmia, mikäli määritelmä ei vastaa todellisen maailman tapahtumia (vertaa *word-to-world*-ajatuksen ylempänä). Mikäli määrittelyä käytetään argumentaatiossa, mahdollistaa se useiden erilaisten määritelmien tekemisen, jotka perustuvat joko sanojen tyypilliseen käyttöön tai argumentoijan omaan valintaan. Tämä vaatii kuitenkin argumentoijalta valinnan tekemistä, mitä määritelmää hän käyttää. Kun valinta on tehty, määritelmän ajatellaan ilmaisevan määriteltävän identiteettiä, ja vastaavanlaiset termit voidaan nähdä keskenään vaihtokelpoisina korvikkeina. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 210–214.)

Kyse on siis siitä, millaisia nimikkeitä käytämme asioiden yhteydessä ja ne määritellään. Kun kyse on puhtaan logiikan ulkopuolisesta maailmasta, jossa asioiden määritelmät ovat

monesti joustavat, on tehdyillä määrittelyvalinnoilla merkitystä argumenttimme kannalta. Esimerkiksi yhteiskunnassa tasa-arvolla voidaan sanoa tarkoitettavan, että kaikki ihmiset omaavat yhteiskunnassa samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet. Määritelmää voidaan kuitenkin muuttaa sanomalla, että tasa-arvo tarkoittaa itse asiassa yhtäläisiä mahdollisuuksia yhteiskunnassa, ja että se pätee vain kansalaisiin, eikä esimerkiksi ulkomaalaisiin. Toinen esimerkki määritelmien käytöstä voidaan ottaa evoluutioteoriaan liittyvästä keskustelusta: Jotkut evoluutioteoriaa vastustavat sanovat, että jos ihminen olisi eläin, antaisi se oikeuden käyttäytyä kuten eläin. Tähän voidaan vastata määrittelemällä eläin olioksi, joka käyttää toisia elollisia olentoja ravinnokseen. Näin luodaan erottelu määritellyn olion olemuksen ja sille sopivan käyttäytymisen välille. Näin on mahdollista luoda omanlaisensa argumentti sen ympärille mitä jollakin tietyllä sanalla tarkoitetaan. Toisaalta se, mitä ajattelemme määritelmistä seuraavan, on myös oma argumenttinsa, jonka vuoksi analyttinen lähestymistapa määritelmiin ei koskaan voi tuottaa lopullista käsitystä määritellystä asiasta. Analyysi voi muodostua tautologiaksi tuottamatta mitään uutta ymmärrystä itse asiasta. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 214–217; Perelman 1996, 73–74.)

14. Haluan, että Kiovan valtaa pitävät ja heidän todelliset isäntänsä lännessä kuulisivat minua ja että kaikki muistaisivat tämän: Luhanskissa, Donetskissa, Hersonissa ja Zaporizjassa **asuvista ihmisistä tulee kansalaisiamme** ikuisiksi ajoiksi.⁴

39. Emme ole koskaan hyväksyneet emmekä tule hyväksymään tällaista poliittista nationalismia ja **rasismia**. Ja mitä muuta kuin **rasismia** on se **russofobia**, joka nyt leviää ympäri maailmaa? Mitä muuta kuin **rasismia** on lännen vankkumaton vakuuttuneisuus siitä, että lännen sivilisaatio, **uusliberalistinen kulttuuri**, on ylittämätön malli koko maailmalle? ”Se, joka ei ole meidän kanssamme, on meitä vastaan.” Se jopa kuulostaa oudolta.⁵

Puhe pyrkii määrittelemään kansalaisuuden perustuvan siihen, millä alueella kukin yksilö elää. Liittämällä Ukrainan alueita itseensä Venäjä argumentoi, että näiden alueiden sisällä asuvat ihmiset ovat nyt venäläisiä. Toiseksi määrittely ilmenee myös määriteltäessä

---

⁴ Хочу, чтобы меня услышали киевские власти и их реальные хозяева на Западе, чтобы это запомнили все: люди, живущие в Луганске и Донецке, Херсоне и Запорожье, становятся нашими гражданами навсегда.

⁵ Мы никогда не принимали и не примем такой политической национализм и расизм. А чем, как не расизмом, является руссофобия, распространяемая сейчас по всему миру? Чем, как не расизмом, является беспепелляционная убежденность Запада в том, что его цивилизация, неолиберальная культура – это непререкаемый образец для всего мира? «Кто не с нами, тот против нас». Странно даже всё это звучит.

Ukrainan sota ”sotilaalliseksi erikoisoperaatioksi” sen sijaan, että kyseessä olisi jostain muusta, kuten hyökkäyssodasta (7, 22). Hyökkäyssodalla on negatiivinen kaiku, ja lisäksi se on kansainvälisen lain mukaan kiellettyä. Puheessa ilmaistaan Venäjän urheasti toimivien sotilaiden ja vapaaehtoisten puolustavan kotimaataan, jolla häivytetään sitä näkökulmaa, jossa he toimivat sotajoukkona hyökkäyssodassa toista valtiota vastaan (22). Kolmanneksi määrittely pyrkii mustamaalaamaan länttä ja siitä riippuvaista Ukrainan hallintoa nimittämällä niitä rasistisiksi, russofobisiksi ja fasistisiksi.

Putinille historia ei ole pelkästään tutkimuksen kohde, vaan se toimii oikeuttamisen lähteenä (Drozdova & Robinson 2019, 809). Yhdistettynä historiallisiin Natsi-Saksan tapahtumiin, mustamaalaava määrittely pyrkii luomaan lännelle ja Kiovan hallinnolle identiteetin, joka on yhdistettävissä ja kategorisoitavissa natsien identiteettiin. Putinin puheen narratiivi pyrkii tällä tavalla hakemaan oikeutusta historian kautta, ja samaan aikaan välttämään kansainvälisoikeudellisiin argumentteihin perustuvien seurausten syntyminen. Tarkoitus on vedota kansallismielisiin tunteisiin Suuren Isänmaallisen sodan tiimoilta, ja luoda vaikutelma, että tuo sama vihollinen on jälleen venäläisiä vastassa 2020-luvulla.

Oikeudenmukaisuussäännön (*Rule of Justice*) mukaan samalaisia olentoja tai tilanteita tulee kohdella samalla tavalla. Tämä vaatii kohteiden riittävää samankaltaisuutta, joka sisältää arvion siitä, ovatko verrattavien asioiden väliset eroavaisuudet merkityksellisiä. Säännön perusteella tiettyyn kategoriaan kuuluvat asiat identifioidaan riittävän samankaltaisiksi, jotta ne kuuluvat kyseiseen kategoriaan. Tällöin se, miten on ennakoita päätetty toimittavan tuohon kategoriaan kuuluvien asioiden kohdalla, pätee sittemmin identifioituihin asioihin. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 218–220; Perelman 1996, 75–77.)

36. Juuri niin kutsuttu länsi on tallonut rajojen loukkaamattomuuden periaatetta ja päättää nyt oman harkintansa mukaan, kenellä on itsemääräämisoikeus, kenellä ei ja kuka ei ole sen arvoinen. On epäselvää, miksi he tekevät tällaisia päätöksiä, kuka on antanut heille tällaisen oikeuden. He itse.⁶

---

⁶ Именно так называемый Запад растоптал принцип нерушимости границ, а сейчас по своему собственному усмотрению решает, кто имеет право на самоопределение, а кто нет, кто его недостоин. Почему они так решают, кто им дал такое право – непонятно. Сами себе.

48. Yhdysvallat on ainoa maa maailmassa, joka on käyttänyt ydinaseita kahdesti ja tuhonnut Japanin Hiroshiman ja Nagasakin kaupungit. Se on siten luonut ennakkotapauksen.⁷

Putinin puheen argumentaatiossa oikeudenmukaisuussääntö liittyy ennen kaikkea ajatukseen siitä, että Venäjän federaatio valtiona tulisi olla samanarvoinen kuin kaikkien muidenkin maailman valtioiden. Venäjä on osa valtioiden muodostamaa kansainvälistä yhteisöä, ja se on halukas tasa-arvoiseen yhteistyöhön muiden valtioiden kanssa. Venäjää on kuitenkin syrjitty ja kaltoinkohdeltu, ja tällainen käytös on vain kiihtynyt tätä päivää lähestyttäessä. Siinä missä aikaisemmin Venäjää on syrjitty piilevästi, on toiminta nyt täysin avointa. Venäjä ei ole pyytänyt muuta kuin tasa-arvoista suhtautumista siihen, mutta se on saanut osakseen vain lännen dominoiman järjestelmän, jossa Venäjälle asetetaan pahantahtoinen rooli sen itse sitä haluamatta tai ansaitsematta.

Ennakkosetelmällä oikeuttaminen on puheen yksi suurimpia keskeisiä teemoja. Oikeudenmukaisuussäännön perusteella ennakkotapauksia voidaan käyttää tulevan käyttäytymisen esimerkkinä (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 219; Perelman 1996, 76). Ennakkotapausten esilletuominen pyrkii korostamaan länsimaiden tekopyhyyttä niiden kritisoidessa Venäjän toimia. Tällöin kyseessä on *tu quoque* -tyyppinen virheargumentti (Van Vleet 2011, 25). Viittaamalla puheessa ydinaseisiin Putin pyrkii tuomaan esille sen, että koska niiden käyttöä koskeva ennakkotapaus on luotu Yhdysvaltojen toimesta, ei Yhdysvalloilla ja sen johtamalla läntisellä yhteisöllä ole arvosteluvallta, mikäli Venäjä käyttää ydinaseita ennakkotapauksen mukaisella logiikalla. Voidaan myös ehkä hieman epävarmemmin argumentoida, että ydinaseiden käytön ennakkotapaukseen viittaamalla halutaan ylläpitää kuvaa Venäjästä hullun miehen taktiikkaa käyttävänä, epäjohdonmukaisena, vaikeasti ennakoitavana ja vaarallisena toimijana, joka misinformaatio- ja disinformaatiokulttuurinsa vuoksi on valmis vääntämään totuutta haluamaansa suuntaan, ja näin oikeuttamaan ydinaseiden käytön Ukrainassa.

Perelmanin (1969, 221) mukaan vastavuoroisuusargumenttia (*Argument of Reciprocity*) käytetään silloin, kun halutaan saman kohtelun soveltuvan kahteen tilanteeseen tai asiaan, jotka ovat toistensa vastinpareja. Kahden asian suhde täytyy olla tietyllä tavalla

---

⁷ США – единственная страна в мире, дважды применившая ядерное оружие, уничтожив японские города Хиросиму и Нагасаки. Кстати говоря, создали прецедент.

symmetrinen: ”Minä autoin sinua, joten auta sinä nyt minua”. Asioiden symmetria on keskeinen tekijä tilanteiden arvioimisessa. Argumenttiin voidaan pyrkiä vastaamaan, että symmetria on vain näennäinen: ”Minä autoin sinua kirjoittamaan kolmisivuisen esseen, mutta sinä pyydät minua kirjoittamaan puolestasi gradun!”. Vastavuoroisuusargumentti jakautuu useisiin alakategorioihin: Jos *edeltäjä-seuraus -suhteessa* voidaan ongelmitta termien A ja B paikkaa vaihtaa, ovat ne riittävän symmetrisiä ollakseen vastavuoroisia (”Jos sinulle ei ole ongelma ostaa tämä [A], minulle ei ole ongelma myydä tätä [B]”); *transpositio-suhteessa* voidaan pyrkiä asettumaan toisen asemaan; *inversiosuhteessa* viitataan tilanteeseen, jossa kaksi asiaa käsitetään symmetrisinä, koska ne ovat käänteisiä toisiinsa nähden (”Lyöntisi satutti, joten et varmaan halua sinua lyötävän”), ja niin edelleen. Kaikkiin niihin pätee se, että kahden asian välinen symmetria tulee olla riittävän samanlainen, jotta vastavuoroisuus pätsi. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 221–227; Perelman 1996, 78–81.)

32. Länsimaat luottavat rankaisemattomuuteen, siihen, että heitä katsotaan läpi sormien. Itse asiassa tähän saakka kaikkea onkin katsottu läpi sormien. **Strategiset turvallisuussopimukset lentävät roskakoriin, korkeimmalla poliittisella tasolla tehdyt sopimukset julistetaan vääriksi, lujat lupaukset olla laajentamatta Natoa itään ovat muuttuneet likaiseksi petokseksi heti, kun entiset johtajamme ovat uskoneet niihin; ohjuspuolustusta sekä keskipitkän ja lyhyen kantaman ohjuksia koskevat sopimukset on yksipuolisesti irtisanottu keksityin perustein.**⁸

58. Yhdysvaltojen diktatuuri perustuu raakaan voimaan, nyrkkien lakiin. Se voi olla kauniissa kääreessä tai ilman käärettä, mutta ydin pysyy samana – nyrkkien laki. **Tästä syystä satoja sotilastukikohtia on sijoitettu ja niitä ylläpidetään kaikkialla maailmassa, Nato on laajentunut ja AUKUSin ja muiden vastaavien kaltaisia sotilaallisia liittoutumia on yritetty rakentaa yhä enemmän. Aktiivista työtä tehdään myös sotilaallis-poliittisen yhteyden luomiseksi Washingtonin, Soulin ja Tokion välille.** Kaikkia valtioita, joilla on aito strateginen itsemääräämisoikeus tai jotka pyrkivät siihen ja jotka kykenevät kyseenalaistamaan länsimaisen hegemonian, pidetään automaattisesti vihollisina.⁹

---

⁸ Запад рассчитывает на безнаказанность, на то, что ему всё сойдёт с рук. Собственно говоря, всё и сходило с рук до сих пор. Соглашения в сфере стратегической безопасности летят в мусорную корзину; договорённости, достигнутые на самом высоком политической уровне, объявляются небылицами; твёрдые обещания не расширять НАТО на восток, как только на них купились наши прежние руководители, обернулись грязным обманом; договоры по противоракетной обороне и ракетах средней и меньшей дальности в одностороннем порядке под надуманными предлогами разорваны.

⁹ Диктат США строится на грубой силе, на кулачном праве. Бывает красиво обёрнуто, бывает без всякой обёртки, но суть одна и та же – кулачное право. Отсюда развёртывание и содержание сотен военных баз во всех уголках мира, расширение НАТО, попытки сколотить всё новые военные альянсы, такие как AUKUS и им подобные. Идёт активная работа и над созданием военно-политической связи

Puheessa vastavuoroisuuden argumentointi ilmenee usein piiritetty linnake -ajattelun kautta, jossa Venäjä on alistettuna ja ottavana osapuolena lännen pyrkiessä puskemaan kohti Venäjän rajoja. Siinä missä länsi työntää sotilaitaan ja liittoumiaan lähemmäksi Venäjää, Venäjä joutuu itse vastaamaan tähän muodostuneeseen uhkaan. Ja koska sitä vastassa on usean valtion sotilasliittouma, joutuu se tekemään valtavasti töitä pitääkseen rajansa turvallisina. Sen sijaan, että Venäjää olisi kuunneltu tasaveroisena kumppanina, sen perustellut huolenaiheet sivutettiin, ja ryhdyttiin luomaan järjestelyitä, jotka entisestään luovat uhan sen olemassaololle. Tämän vuoksi Venäjä joutuu ponnistella, jotta se pystyy vastavuoroisesti vastaamaan lännen ja Yhdysvaltojen toimiin. Kysymys on siis siitä, että Venäjä on joutunut sietämään lännen alistavia ja ahdistavia toimenpiteitä, ja vain reaktiivisesti voinut vastata niihin. Tämä aika on nyt ohitse, ja Venäjä on pakotettu proaktiivisiin toimiin oman turvallisuutensa takaamiseksi. Se, että Venäjä päätti hyökätä, oli vain vastavuoroinen reaktio siihen mitä länsi oli tehnyt jo vuosia.

Transitiivisessa argumentoinnissa (*Arguments by Transitivity*) kaukaisempien termien suhteella on kytkös, jos niiden välissä olevilla läheisemmillä termeillä esiintyy kytkös. Jos A:n ja B:n sekä B:n ja C:n välillä on kytkös, kytkeytyvät A ja C täten toisiinsa. Termien välinen suhde täytyy olla luonteeltaan siirtyvä, sillä muutoin argumentti ei toimi: ”Ystäväni ystävät ovat minunkin ystäviä” ei selkeästikään pidä jokaisessa tilanteessa paikkansa. Tarkoitus on argumentoida, että vaikka yksi suhde ei olisi selkeästi nähtävissä, on se implisiittisesti pääteltävissä kahdesta selvemmästä suhteesta. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 227–231; Perelman 1996, 81–82.)

60. Olemme jo kuulleet Venäjän, Kiinan ja Iranin pidättelystä. Uskon, että seuraavana jonossa ovat muut Aasian, Latinalaisen Amerikan, Afrikan ja Lähi-idän maat sekä Yhdysvaltojen nykyiset kumppanit ja liittolaiset. Tiedämme sen, että jos he eivät pidä jostain, he määräävät seuraamuksia myös omille liittolaisilleen, välillä yhdelle pankille ja välillä toiselle, joskus yhdelle yritykselle, sitten taas toiselle. Tämä on käytäntö, joka laajenee. Heillä ovat tähtäimessään kaikki, myös lähimmät naapurimme – IVY-maat.¹⁰

Вашингтон – Сеул – Токио. Все те государства, которые обладают или стремятся обладать подлинным стратегическим суверенитетом и способны бросить вызов западной гегемонии, автоматически зачисляются в разряд врагов.

¹⁰ Мы уже слышали о сдерживании России, Китая, Ирана. Полагаю, что на очереди и другие страны Азии, Латинской Америки, Африки, Ближнего Востока, а также нынешние партнёры и союзники США.

Transitiivinen argumentti ilmenee puheessa "viholliseni vihollinen on ystäväni" -tyyppisenä argumentoimisena. Puhe pyrkii esittämään, että ne valtiot, joita Yhdysvallat pitää vihollisinaan tai selkeinä kilpakumppaneinaan, ovat myötämielisiä Venäjän kanssa. Puhe pyrkii myös osoittamaan, että Aasia, latinalainen Amerikka, Afrikka ja Lähi-Itä tulevat olemaan Yhdysvaltojen vimman kohteena, jolloin niiden ei kannata luottaa Yhdysvaltoihin liittolaisena. Mitä vähemmän valtiot ovat ystävällismielisiä Yhdysvaltojen kanssa, sitä enemmän tilanteesta on hyötyä Venäjälle. Tarkoitus on kuitenkin luoda kuva, että suurin osa maailmasta on "viholliseni vihollinen", jonka perusteella Venäjän näkökulmalla asioihin on itse asiassa enemmistön kannatus. Tarkoitus on luoda kuva hyökkäävästä Yhdysvalloista ja ystävällismielisesti Venäjästä. Toisaalta puhe pyrkii myös argumentoimaan sitä, että jos jollain valtiolla on liittolaissuhde Yhdysvaltojen kanssa, tarkoittaa se väistämättä sitä, että suhteet Venäjään ovat vihamieliset.

Ajallisesti yllä oleva kappale on paikassa, jossa sitä aikaisemmat kappaleet ovat maininneet nimeltä useita eri valtioita, joita voidaan nykypäivänä pitää Yhdysvaltojen liittolaisena (48–51, 55, 58). Yhdysvallat kuitenkin kohtelee jopa ystäviään ylimielisesti, josta todisteena esitetään erilaisia väärinkäytöksiä. Argumentin käytöllä on täten kaksinainen tarkoitus; yhtäältä pyrkimys on lyödä kiilaa Yhdysvaltojen ja sen liittolaisten välille, ja muistuttaa Yhdysvaltojen negatiivisesta käyttäytymisestä suhteessa ystäviinsä. Toisaalta pyrkimys on osoittaa, että maailmaan on jälleen muodostumassa kaksi blokkivaihtoehtoa, ja valtioiden on tehtävä valinta, kenen takana seisoo.

Jokin asia kuuluu johonkin suurempaan kategoriaan, jos kyseessä on osa kyseisestä kategoriasta. Kyse on siis osien sisällyttämisestä kokonaisuuteen (*Inclusion of the Part in the Whole*). Tällöin voidaan argumentoida, että kokonaisuus on sen yksittäistä osasta suurempi. Jos kyse on kuitenkin arvoista, muuttuu argumentti kvasiloogiseksi, sillä "kokonaisuus on osia arvokkaampi" on kiistanalainen väite. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 231–233; Perelman 1996, 82–83.) Kokonaisuuden jakaminen osiinsa (*Division of the Whole into Its Parts*) on tilanne, jossa jonkin asian katsotaan koostuvan osista, ja jossa oletetaan osien

---

Мы же знаем: как что не понравится, они и против союзников вводят санкции – то против одного банка, то против другого; то против одной компании, то против другой. Это же практика, и будет расширяться. У них под прицелом находятся все, в том числе наши ближайшие соседи – страны СНГ.

summan muodostavan kokonaisuuden. Jakamisessa voi olla kyse suku-laji-suhteesta (*genus-species*), jolloin kyse on siitä mitä lajeja jokin tietty sukukategoria sisältää ("sukuun *puut* kuuluvat lajit *mänty, koivu, kuusi...*"; kaikki leijonat kuuluvat kissaeläimiin, mutta kaikki kissaeläimet eivät ole leijonia). Toisaalta jakamisessa voi olla kyse vaihtoehtojen jaottelusta, jolloin poistettaessa lajeja rajataan sukukategoriaa ("Tämä esine on joko lusikka tai haarukka, tai se on jotain muuta"). Jakamisargumentti on perustana myös dilemman syntymiselle, jolloin kaksi hypoteesia johtaa samaan tai samanlaatuisen tulokseen. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 234–241; Perelman 1996, 83–86; Kienpointner 1993.)

11. Vuonna 1991 silloisen puolue-eliitin edustajat tekivät Białowieżan metsässä tavallisten kansalaisten tahtoa kysymättä päätöksen Neuvostoliiton lakkauttamisesta, ja **ihmiset repäistiin hetkessä irti kotimaastaan. Se hajotti ja silpoi kansallisen yhteisömme** ja aloitti kansallisen katastrofin. Aivan kuten aikoinaan vallankumouksen jälkeen Neuvostoliiton tasavaltojen rajoista sovittiin salaa, samoin Neuvostoliiton viimeiset johtajat vastoin kansan enemmistön tahtoa vuoden 1991 kansanäänestyksessä murskasivat suuren maamme ja toivat kansojen eteen vain tosiasian.¹¹

61. Tämä on kuitenkin ollut selvästi ja jo pitkään lännen toiveajattelua. Aloittaessaan pakotteiden salamahyökkäyksen Venäjää vastaan he uskoivat jälleen kerran voivansa rakentaa koko maailman omassa komennossaan. Mutta kävikin ilmi, että tällaiset tulevaisuudennäkymät eivät innosta kaikkia – paitsi loppuun ajettuja poliittisia masokisteja ja muiden epäperinteisten kansainvälisten suhteiden ihailijoita. **Useimmat valtiot** kieltäytyvät "vetämästä kättä lippaan" ja valitsevat järkevän tien, yhteistyön Venäjän kanssa.¹²

Puheessa esiintyvät kansalaisten ja ihmisten käsitteet muodostavat keskeisen tekijän Venäjän kokonaisuudelle. Neuvostoliiton hajoaminen synnytti tilanteen, jossa aikaisemmin yhtenäinen kansakunta hajosi. Hajoaminen synnytti uusia suvereneja valtioita, jotka kuitenkin koostuivat kansalaisista, joiden keskinäinen yhteenkuuluvuuden tunne ei koskaan

---

¹¹ В 1991 году в Беловежской пуще, не спрашивая волю рядовых граждан, представители партийных тогдашних элит приняли решение о развале СССР, и люди в одночасье оказались оторванными от своей Родины. Это по живому разорвало, расчленило нашу народную общность, обернулось национальной катастрофой. Как когда-то после революции кулуарно нарезали границы союзных республик, так и последние руководители Советского Союза вопреки прямому волеизъявлению большинства людей на референдуме 1991 года развалили нашу великую страну, поставили народы просто перед фактом.

¹² Вместе с тем Запад явно и уже давно выдаёт желаемое за действительное. Так, затеявая санкционный блицкриг против России, они полагали, что смогут в очередной раз по своей команде построить весь мир. Но, как оказалось, столь радужная перспектива возбуждает далеко не всех – разве что законченных политических мазохистов и поклонников других нетрадиционных форм международных отношений. Большинство государств отказываются брать под козырёк, а выбирают разумный путь сотрудничества с Россией.

lakannut. Ihmiset, jotka elivät vaikkapa Ukrainassa, ”menettivät yhteyden kotimaahansa”, joka tässä tapauksessa oli Venäjä. Venäjä katsoo, että entisen Neuvostoliiton kansalaiset ovat yhtä kuin Venäjän kansalaiset, ja että Neuvostoliittoon kuuluneiden maiden kansalaisilla on yhtäläiset oikeudet olla Venäjän suojeluksen alaisena. Vaikka Putin sanoo puheessaan, että Venäjä ei tarvitse enää Neuvostoliittoa (12), puheessaan hän kuitenkin venyttää Venäjän interventio-oikeutta koskemaan alueisiin, jotka kuuluivat Neuvostoliittoon. Tämä heijastelee ajatusta Venäjän haluttomuudesta tunnustaa entisen Neuvostoliiton jälkeen syntyneitä valtiorajoja. Venäjällä on tämän perusteella oikeus käyttää jopa äärimmäistä voimaa kaikkialla, missä se kokee ”kansalaistensa” olevan uhattuina.

Kokonaisuuden ja osien suhdetta voidaan tarkastella myös historian näkökulmasta. Venäjä on pitkin historiaansa kokenut mullistuksia, kärsimystä ja vallankumouksia, mutta se on enemmän tai vähemmän selvinnyt niistä kaikista. Historialliset tapahtumat ovat osia, jotka muodostavat Venäjän historiallisen kokonaisuuden. Sota ja kaaos saavat aikaan negatiivisia vaikutuksia, mutta ne kaikki voidaan korjata (17–19). Tämän perusteella luodaan mielikuva, että jos Venäjä ja venäläiset ovat selvinneet aikaisemmista koettelemuksista, selviävät ne myös tästä. Ukrainan tilanne ei poikkea mitenkään Venäjän historiansa aikana kokemista tilanteista, joista se on selvinnyt.

Jakamisperustainen argumentaatio muodostuu puheessa myös kokonaisuuden vakautta kritisoivana näkökulmana. Puhe mainostaa Venäjää lainmukaista järjestystä noudattavana ja tasapainoista kumppanuutta kannattavana valtiona. Yhdysvallat taas näyttäytyy omaa etuaan ajavana, itsekkäänä ja epärehellisenä toimijana. Puhe pyrkii luomaan joko-tai-tilanteen, jossa joko kannatat Yhdysvaltojen pahantahtoista lähestymistapaa maailmanpolitiikkaan, tai Venäjän tasapainoista lähestymistapaa. Puhe argumentoi, että Yhdysvaltojen painostuksesta läntiset valtiot ovat alistuneet venäjävastaiselle toiminnalle, mutta jos kokonaisuutta katsoo, on suurin osa maailman valtioista Venäjän näkökulman kannalla (74). Kyse on loppujen lopuksi siitä, että valtiot muodostavat kansainvälisen yhteisön kokonaisuuden, jossa on tehtävä valinta sen suhteen, että kannattaako Yhdysvaltojen vai Venäjän lähestymistapaa valtioiden välisten suhteiden kehittämiseksi. Tämä valinta taas indikoi sitä, millaiseksi haluaa kokonaisuuden muodostuvan. Tällöin kokonaisuuden kannalta sen yhtenäisyyttä ja sopusointuisuutta edistävät valinnat edistävät myös kokonaisuuden säilymistä. Kokonaisuutta rikkovat valinnat, eli Yhdysvaltojen politiikan kannattaminen, muodostavat uhan kokonaisuuden säilyvyydelle.

Vertailuargumentti (*Arguments by Comparison*) on melko yksinkertainen käsittää jo pelkän nimensä perusteella. Siinä vertaillaan kahta asiaa keskenään. Vertailu on pätevä silloin, kun vertailtavina on jotakin sellaista, joka on helposti mitattavissa. ”Tässä lasissa on enemmän vettä kuin tuossa” on vertailukelpoinen argumentti, mutta kvasiologiseksi vertailu muuttuu silloin kun vertaaminen ei perustu mihinkään vakiona käytettyyn mittausstandardiin: ”Juha on viisaampi kuin Tuomas”. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 242; Perelman 1996, 86–87.)

Vertailu voidaan suorittaa vastakkaisuuksia (”kevyt ja painava”), järjestystä (”painavampi kuin...”) tai määrällistä järjestystä (”ensimmäinen, toinen...”) korostavalla argumentaatiolla. Myös uhrukseen (*sacrifice*) perustuva argumentaatio on osa vertailua, ”jolloin uhrattavaksi esitettävä asia mittaa sen ominaisuuden arvoa, joka halutaan saada tai pitää”. Kun argumentaatio hyödyntää jonkin asian uhkaa, tehdään tällöin vertailu sen suhteen, mitä tapahtuu, jos uhka konkretisoituu. Jos asia on jollain tavalla niin tärkeä, että ”siihen ei ole mitään lisättävää”, asia ei enää kaipaa vertailua mihinkään muuhun, vaan asia itsessään osoittaa tilanteen merkittävyyden. Vertailua voidaan käyttää myös vähättelytarkoituksessa. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 243–246; Perelman 1996, 88–89.)

Vertailu on aina jollain tasolla alentava teko, sillä se luo ainutlaatuisille asioille roolin, joka vie niiltä niiden ainutlaatuisuutta. Vertailu kiistää tällöin asioiden sisältämän arvon, joka luo perustan asioiden ainutlaatuisuudelle. Perheen vertaaminen muiden perheiden kanssa olettaa, että perheet itsessään ovat vertailukelpoisia, eikä niihin sisältyvät tunnesiteet ole huomioon otettavia asioita. Myös tilanteet, joissa tehdään valintoja, voivat implisiittisesti sisältää asioiden vertailua. Jos henkilö pohtii tehneensä ”hyvän valinnan”, voi taustalla olla komparatiivinen (”valinta ryhtyä opiskelemaan kansainvälistä politiikkaa oli parempi kuin jos olisin valinnut oikeustieteet”) tai absoluuttinen vertaus (”kansainvälinen politiikka oli paras kaikista mahdollisista vaihtoehdoista”). Superlatiivin ilmeneminen argumentaatiossa on usein indikaatio sille, että argumentti perustuu vertailuun. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 245–247.)

Uhrukseen perustuvassa argumentaatiossa uhraus on sen arvon mitta, joka osoitetaan sille, minkä puolesta uhrataan. Mikäli uhrattavan arvo ei ole suuri, aiheuttaa tämä uhrauksen merkityksen alenemisen. Tällä taas on vaikutusta niihin, jotka uhrauksen tekivät. Uhrauksen

arvo ei näin ollen voi olla vakio, vaan arvo syntyy siitä, millaiseksi ihmiset arvottavat jotakin uhrausta. Yhdelle jonkin uhraus saattaa olla suuri, kun taas toinen voi pitää sitä jopa typeränä tai koomisena. Uhraus voi olla hyödytön, jos sillä ei saavuteta haluttuja päämääriä. Uhrauksen merkityksen määrää pyritään mittaamaan hyvin moninaisin tavoin: millainen syntynyt seuraus on, miten vakavan rangaistuksen joku sai, millainen kustotarve syntyi, miten syvä katumus uhrauksesta syntyi, millaisen kunnian tai palkinnon uhraaja sai, tai miten suuri suru uhrauksesta syntyi. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 248–255; Perelman 1996, 89–90.)

Uhraukseen perustuva argumentaatio on erittäin yleinen. Elämme valintojen maailmassa, jossa johonkin päämäärään pääsemiseksi on tehtävä tekoja, jotka sulkevat jotkin toiset toimintatavat pois. Ihminen ei voi välttää valintojen uhraavaa luonnetta. Jos opiskelija haluaa yliopistosta maisterin tutkinnon, on hänen uhrattava aikaansa pro gradu -tutkielman tekemiseen sen sijaan, että uhraisi sitä johonkin muuhun. Kansainvälisen politiikan tasolla perustelut sotaan lähtemiseksi on selkein esimerkki uhrausargumentaation läsnäolosta. Uhraukseen perustuva argumentti kytkeytyy läheisesti keinojen ja päämäärien perusteella tehtyyn argumentointiin, sekä jakamisperustaiseen argumentointiin, joita yllä käsiteltiin.

16. Kehotamme Kiovan hallintoa aloittamaan välittömästi tulitauon, lopettamaan kaikki vihamielisyydet, sodan, jonka se aloitti jo vuonna 2014, **ja palaamaan neuvottelupöytään**. Olemme valmiita tähän, sen olemme sanoneet useamman kerran. Mutta emme keskustele Donetskin, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin kansan valinnasta, se on tehty, eikä Venäjä petä sitä. (Aplodit.) **Kiovan nykyisten valtaa pitävien pitää kunnioittaa tätä ihmisten vapaata tahdonilmaisua**, se on ainoa suhtautumistapa. Se on ainoa tapa saavuttaa rauha.¹³

75. Kaikkiällä maailmassa, myös Euroopassa ja Yhdysvalloissa, on paljon samoin ajattelevia ihmisiä, ja näemme heidän tukensa. Monissa maissa ja yhteiskunnissa on jo kehitymissä yksinapaista hegemoniaa vastustava vapautushenkinen ja

---

¹³ Мы призываем киевский режим немедленно прекратить огонь, все боевые действия, ту войну, которую он развязал ещё в 2014 году, и вернуться за стол переговоров. Мы к этому готовы, об этом не раз было сказано. Но выбор народа в Донецке, Луганске, Запорожье и Херсоне обсуждать не будем, он сделан, Россия его не предаст. (Аплодисменты.) И сегодняшние киевские власти должны относиться к этому свободному волеизъявлению людей с уважением, и никак иначе. Только таким может быть путь к миру.

siirtomaavastainen liike. **Sen toimijuus vain kasvaa.** Juuri nämä voimat määräävät tulevan geopolittisen todellisuuden.¹⁴

Vertailuun perustuva argumentaatio on Putinin puheen yksi keskeisimmistä argumenteista. Putin ottaa lähempää ja kauempaa esimerkkejä Yhdysvaltojen ja Venäjän ihmiskuntaan vaikuttaneesta toiminnasta. Kun esimerkit Yhdysvaltoja koskien ovat yksinomaan negatiivisia, ovat ne Venäjää koskien positiivisia. Tarkoitus on luoda kuvaa Yhdysvalloista menneisyyden valtarakenteista kiinni pitävänä valtiona, joka aiheuttaa ainoastaan negatiivisia asioita kaikkialle vaikutuspiiriinsä. Tämän kuvan vierelle asetetaan Venäjä, joka on edustanut historiansa aikana edistyskäsitystä, ja noudattaa nykypäivänä yhteisesti sovittuja sääntöjä. Yhdysvallat haluaa sodan ja kärsimyksen jatkuvan Ukrainassa, kun taas Venäjä haluaa ”palata neuvottelupöytään” (16). Toisaalta Venäjän ja Yhdysvaltojen vertaaminen tapahtuu Yhdysvaltojen voimakkuutta ja kaikkivoipaisuutta vähättelevänä argumentointina. Puhe pyrkii luomaan näkökulmaa, että vaikka Yhdysvallat on levittänyt vaikutusvaltaansa lähes kaikkialle, on joka paikassa myös sitä vastustavia voimia. Yhdysvaltojen toiminta maailmassa aiheuttaa kasvavan vastareaktion, jonka vuoksi sen voima itse asiassa vähenee.

Uhrauksia korostava argumentaatio kiinnittyy yhtäältä sotilaallisen erikoisoperaation tarkoitukseen. Erikoisoperaatio kehystetään itsepuolustustaisteluksi, jossa on pakko tehdä sotilaallisia toimenpiteitä Venäjän historiallisen kansakunnan säilymiseksi. Sotilaallinen toiminta vaatii väistämättä uhrauksia, mutta nämä eivät ole turhia, sillä panoksena on kotimaan menettäminen. Toisaalta uhrautuminen liittyy rauhanneuvotteluiden aloittamiseen. Molemmat osapuolet tekevät uhrauksia, jotka maksavat ihmishenkiä, mutta vain Venäjä on se, joka jatkuvasti pyrkii tarjoamaan sovintoa. Sodan jatkaminen on siksi turhaa, ja pitkittäminen vain maksaa enemmän ihmishenkiä. Venäjä on ydinasevalta ja voimakkaampi kuin Ukraina, ja siksi sodan pitkittäminen vain uhraa turhaa ukrainalaisten henkiä. Ukrainan on palattava neuvottelupöytään, mutta sen on hyväksyttävä, että se ei tule saamaan menetettyjä alueita takaisin (16). Tämä on uhrauksen hinta, jonka rauhan tekeminen vaatii.

---

¹⁴ Во всём мире, в том числе в Европе и Соединённых Штатах, как я уже сказал, у нас много единомышленников, и мы чувствуем, мы видим их поддержку. Внутри самых разных стран и обществ уже развивается по своему характеру освободительное, антиколониальное движение против однополярной гегемонии. Его субъектность только будет нарастать. Именно эта сила будет определять будущую геополитическую реальность.

Kvasiloogisten argumenttien matemaattisloogisuus näkyy ehkä parhaiten todennäköisyyksiin perustuvassa argumentaatiossa. Kun joidenkin asioiden kohdalla on mahdollista tehdä laskettavia arvioita tapahtumien todennäköisyydestä ("kuinka todennäköistä on, että kuusisivuista noppaa heitettäessä silmäluku osoittaa yhtä?"), muuttuvat argumentit kvasiloogisiksi silloin, kun tällaista poissulkevaa perustaa ei ole. Todennäköisyyksiin perustuva argumentaatio arvioi tapahtuman tärkeyttä ja sen tapahtumisen todennäköisyyttä. Argumentaatiossa verrataan tällöin oikean valinnan todennäköisyyttä siihen, miten merkityksellistä tämä on. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 255–260; Perelman 1996, 90–92.)

57. Mutta anglosakseille eivät riittäneet pelkät sanktiot, he ovat siirtyneet tuhotöihin – uskomatonta mutta totta. He ovat järjestäneet räjähdyksiä kansainvälisissä Nord Stream kaasuputkissa, jotka kulkevat pitkin Itämeren pohjaa. He ovat tosiasiallisesti alkaneet tuhota yleiseurooppalaista energiainfrastruktuuria. **Kaikillehan on ilmiselvää, ketkä siitä hyötyvät. Se, joka hyötyy, on sen tietysti tehnyt.**¹⁵

60. Olemme jo kuulleet Venäjän, Kiinan ja Iranin pidättelystä. **Uskon, että seuraavana jonossa** ovat muut Aasian, Latalalaisen Amerikan, Afrikan ja Lähi-idän maat sekä Yhdysvaltojen nykyiset kumppanit ja liittolaiset. Tiedämme sen, että jos he eivät pidä jostain, he määräävät seuraamuksia myös omille liittolaisilleen, välillä yhdelle pankille ja välillä toiselle, joskus yhdelle yritykselle, sitten taas toiselle. Tämä on käytäntö, joka laajenee. Heillä ovat tähtäimessään kaikki, myös lähimmät naapurimme – IVY-maat.¹⁶

Putinin puheen argumentaatiossa todennäköisyyksiin perustuvia kvasiloogisia argumentteja löytyy, kun argumentoidaan lännen todennäköisistä teoista. Puhe, jonka Putin piti 30. syyskuuta 2022, ottaa esimerkikseen Nord Stream -kaasuputken, johon kohdistui sabotaasi-isku 27. syyskuussa 2022. Puhe argumentoi, että todennäköisesti se, joka hyötyy iskusta eniten, suoritti iskun. Puhe käyttää hyödykseen tapahtuman ympärillä olevaa tietämättömyyden savuverhoa, sillä iskuun liittyvä tutkinta oli hädin tuskin päässyt alkamaan. Näin ollen puhe hyödyntää todennäköisyyksiin perustuvaa kvasiloogista argumentoimista,

---

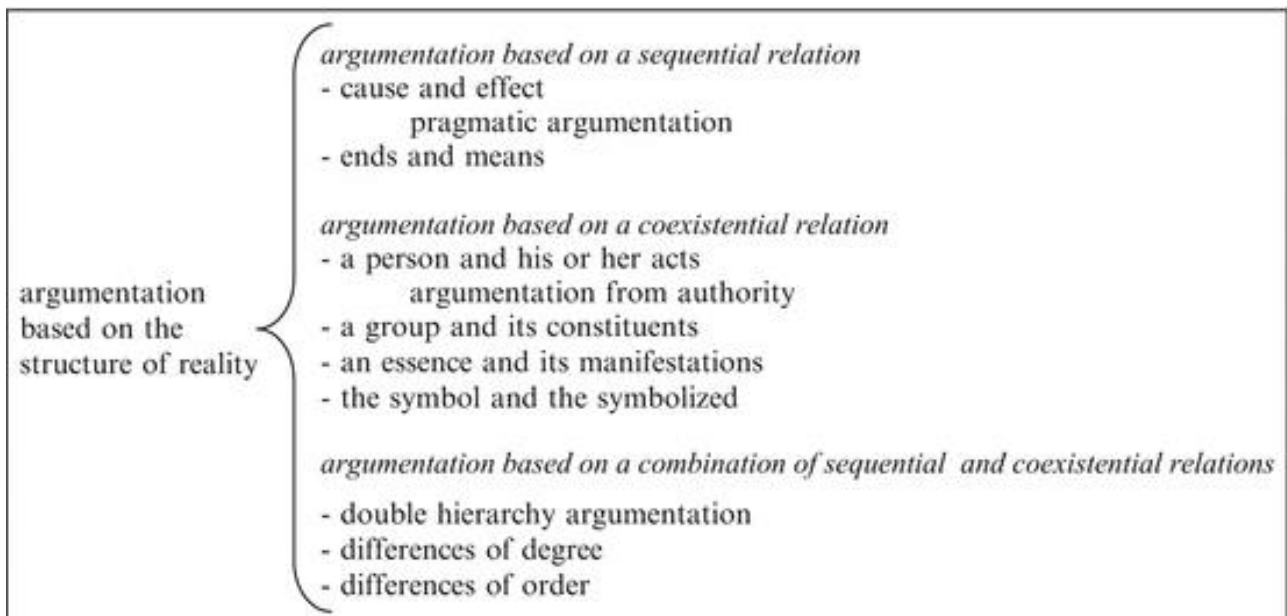
¹⁵ Но англосаксам уже мало санкций, они перешли к диверсиям – невероятно, но факт, – организовав взрывы на международных газовых магистралях «Северного потока», которые проходят по дну Балтийского моря, фактически приступили к уничтожению общеевропейской энергетической инфраструктуры. Всем же очевидно, кому это выгодно. Кому выгодно, тот и сделал, конечно.

¹⁶ Мы уже слышали о сдерживании России, Китая, Ирана. Полагаю, что на очереди и другие страны Азии, Латинской Америки, Африки, Ближнего Востока, а также нынешние партнёры и союзники США. Мы же знаем: как что не понравится, они и против союзников вводят санкции – то против одного банка, то против другого; то против одной компании, то против другой. Это же практика, и будет расширяться. У них под прицелом находятся все, в том числе наши ближайшие соседи – страны СНГ.

jonka perusteella iskun suorittivat ”anglosaksien” muodostama yhteisö, eli käytännössä Yhdysvaltojen johtamat länsimaat. Johtopäätelmään päädytään sen perusteella, että nämä toimijat hyötyivät tuhotyöstä eniten. Sitä, miksi näin on, tai miten tuhotyö näitä hyödyttää, ei avata.

Toisaalta puheen argumentaatio hyödyntää todennäköisyyksiä myös arvioidessaan Yhdysvaltojen tulevaa tekemistä sen menneen käyttäytymisen perusteella. Yhdysvallat on sanktioinut Venäjää, Kiinaa ja Irania, mutta sen käytös on osoittanut, että toiminta ei tule rajoittumaan vain näihin maihin. Tulevaisuudessa muutkin maat joutuvat vähintäänkin Yhdysvaltojen pakotteiden kohteeksi, olivatpa nämä maat Yhdysvaltojen näennäisiä liittolaisia tai eivät. Puheen argumentaatiossa Yhdysvallat tulee luomaan pakottavalla toiminnallaan yhä enemmän kaaosta ja vihamielisyyttä. Tämä perustellaan Yhdysvaltojen aikaisemman käytöksen luomalla implikaatiolla tulevasta käytöksestä (60–62). Näin ollen argumentaatio on, että mitä enemmän Yhdysvallat on osoittanut epärehellistä toimintaa kansainvälisen politiikan areenalla, sitä todennäköisemmin se jatkaa kyseisen käytöksen ylläpitämistä omien tavoitteidensa saavuttamiseksi.

4.2. Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit

Kuva 3. Todellisuuden rakenteeseen perustuvien argumenttien kategorisointi. Van Eemeren ym. 2020, 16.

Todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit jakautuvat kahteen pääkategoriaan; peräkkäisyysiteisiin ja rinnakkaisuussiteisiin. Nämä voivat muodostaa myös kolmannen kategorian, jossa niiden molempien piirteitä yhdistyy (kuva 3). Peräkkäisyysiteisillä argumenteilla ”suhteutetaan toisiinsa saman tason ilmiöitä”, kun taas rinnakkaisuussiteisillä argumenteilla nojataan ”eritasoiisiin tekijöihin kuten olemukseen ja sen ilmentymiin”. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 261–263; Perelman 1996, 93.)

Pragmaattiseksi argumentointia kutsutaan silloin, kun teemme johtopäätöksiä asian olemassaolosta tai arvosta sen perusteella, mitkä ovat asian seuraukset: Tekoa tai tapahtumaa arvioidaan sen suotuisan tai epäsuotuisan lopputuloksen perusteella. Tällöin seurauksen osoittama arvo siirretään siihen johtaneeseen toimenpiteeseen. Pragmaattinen argumentointi on kausaalisen argumentoinnin ohella tärkeä argumentoinnin muoto. Nykyisten tai tulevien seurausten arvioiminen on tärkeässä ja suorassa yhteydessä niihin johtaneisiin toimenpiteisiin. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 266–268; Perelman 1959, 18.)

6. Toistan: **tämä on kansalaisten erottamaton oikeus**, se perustuu historialliseen yhtenäisyyteen, jonka nimissä ovat voittaneet esi-isiamme sukupolvet, ne, jotka ovat rakentaneet ja puolustaneet Venäjää muinaisen Rusin juurilta saakka vuosisatojen ajan. Näillä alueilla, Novorossijassa, taistelivat Rumjantsev, Suvorov ja Ušakov, sinne perustivat uusia kaupunkeja Katariina Suuri ja Potjomkin. Siellä isoisämme ja isoisoisämme antoivat henkensä suuressa isänmaallisessa sodassa.¹⁷

53. Tuhoavalla politiikallaan, sodillaan ja ryöstelyllään he ovat aiheuttaneet nykyiset valtavat muuttovirrat. **Miljoonat ihmiset kärsivät** puutteesta ja piinasta, ja tuhannet kuolevat pyrkiessään Eurooppaan.¹⁸

Putin käyttää pragmaattista argumentointia hyvin useasti. Hän käyttää sitä viitatessaan alueliitoksen puolesta äänestäneiden ihmisten vapaaseen tahtoon, mutta myös silloin, kun hän perustelee alueliitosten myönteisiä puolia. Putin haluaa tällä korostaa sitä, että Venäjä ei ole se, joka on pakottanut alueiden asukkaita yhtään mihinkään, vaan he ovat tehneet

---

¹⁷ Повторю: это неотъемлемое право людей, оно основано на историческом единстве, во имя которого побеждали поколения наших предков, те, кто от истоков Древней Руси на протяжении веков создал и защищал Россию. Здесь, в Новороссии, сражались Румянцев, Суворов и Ушаков, основывали новые города Екатерина II и Потёмкин. Здесь стояли насмерть наши деды и прадеды во время Великой Отечественной войны.

¹⁸ Именно своей разрушительной политикой, войнами, грабежом они спровоцировали сегодняшний колоссальный всплеск миграционных потоков. Миллионы людей терпят лишения, издевательства, гибнут тысячами, пытаясь добраться до той же Европы.

itse päätelmänsä. Alueliitokset olivat välttämättömiä alueen väestön olosuhteiden parantamiseksi. Osana Venäjää alueiden yhteiskunnalliset olot paranevat, ja vaikka sota on alueiden infrastruktuuria runnellut, tulee Venäjä rakentamaan kaiken uudelleen. Alueliitokset sodan kautta ovat olleet tarpeellisia väestön hyvinvoinnin parantamiseksi. Tämän lisäksi puhe pyrkii oikeuttamaan sotilaalliset toimet ja uhraukset sillä, että lopputuloksena isänmaa säilyy ja Venäjän alueelle jäävät asukkaat saavat kokea oikeudenmukaisuutta.

Toisaalta Putinin puheen voidaan katsoa sisältävän yhden suuren pragmaattisen argumentin länttä vastaan: Kaikkialle, minne länsi on vienyt arvojaan ja asenteitaan, on syntynyt kaaosta ja epätasa-arvoa. Länsi on väittänyt vievänsä demokratiaa ja vapautta, mutta lopputuloksia katsellessa on päädyttävä johtopäätökseen, että näin ei ole. Sen sijaan lännen toiminnan seurauksena on syntynyt kaaosta, sortoa ja kuolemaa.

Kausaalisten linkkien (*Causal Links*) avulla voidaan tehdä kolmenlaisia argumentteja: yhdistetään kaksi perättäistä tapahtumaa kausaalisen linkin avulla toisiinsa; paljastetaan sellaisen syyn olemassaolo, joka on voinut synnyttää jonkin tapahtuman; tai pyritään osoittamaan vaikutus, joka täytyy muodostua jonkin tapahtuman tapahtuessa. Pragmaattinen argumentointi voi perustua tunnettujen kausaalisten linkkien tai sellaisen suhteen varaan, jonka vain yksi henkilö tietää. Perelman huomauttaa, että kausaalisten linkkien käyttämiseen liittyy erilaisia ongelmia, kuten se, että kuka tahansa voi päättää miten pitkälle ajassa taaksepäin kausaalista ketjua etenee, ja perustella tällä nykyhetken suotuisat seuraukset. Toiseksi, arvioitaessa seurausten suotuisuutta on otettava huomioon suuri joukko tapahtuneita tai mahdollisia seurauksia. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 263–266; Perelman 1959, 19, 24.)

18. **Rakennamme** tuhoutuneet kaupungit ja kylät, asunnot, koulut, sairaalat, teatterit ja museot ehdottomasti uudelleen, **kunnostamme** ja **kehitämme** teollisuusyrityksiä, tehtaita, infrastruktuuria sekä sosiaaliturva-, eläke-, terveydenhuolto- ja koulutusjärjestelmiä.¹⁹

19. Teemme tietenkin töitä turvallisuustason parantamiseksi. Toimimme yhdessä niin, että **uusien alueiden kansalaiset tuntevat saavansa tukea koko Venäjän**

---

¹⁹ Обязательно отстроим разрушенные города и посёлки, жильё, школы, больницы, театры и музеи, восстановим и будем развивать промышленные предприятия, заводы, инфраструктуру, системы социального, пенсионного обеспечения, здравоохранения и образования.

kansalta, koko maalta, kaikilta tasavalloilta, kaikilta valtavan isänmaamme aluepiireiltä ja alueilta.²⁰

59. Nimenomaan näille periaatteille rakentuvat Yhdysvaltojen ja Naton sotilasopit, ja ne edellyttävät – eivät enempää eivätkä vähempää kuin – **täydellistä herruutta**. Länsimainen eliitti esittää uskoonialistiset suunnitelmansa tekopyhästi, jopa vaatien rauhaa, puhuen jonkinlaisesta pidättelystä, ja tämä monimerkityksinen sana esiintyy strategiasta toiseen, **mutta tarkoittaa todellisuudessa vain yhtä asiaa – minkä tahansa suvereenin kehityskeskuksen heikentämistä**.²¹

Puhe pyrkii luomaan kausaalisuhteen Yhdysvaltojen ja muun lännen toiminnan sekä Ukrainan sodan välille. Länsi on laajentanut Natoa Venäjälle annetuista lupauksista huolimatta (58), jonka vuoksi Venäjä joutui toteuttamaan sotilaallisia toimenpiteitä Ukrainassa. Ukrainan sodalla ja Yhdysvaltojen toiminnalla on kausaalinen yhteys, sillä mikäli Yhdysvallat ei olisi rikkonut lupauksia, ei sotaa olisi tarvinnut käynnistää. Sota itsessään on huono asia, mutta sodan jälkeen Venäjän valtaan jäävät alueet tulevat kokemaan muutoksia, jotka kohentavat ihmisten elinoloja (17–19). Näin ollen Venäjän valta ja ihmisten mukavuuksien lisääntymisellä nähdään olevan kausaalinen yhteys. Puhe ilmaisee myös ajatuksen siitä, mitä tulee tapahtumaan, jos Naton laajeneminen sallitaan: Yhdysvallat tulee käyttämään vaikutusvaltaansa, ja ajamaan omia itsekkäitä etujaan uusissa Nato-maissa, jolloin niiden suvereenius kärsii. Yhdysvallat tulee myös hyödyntämään uusia Nato-maita epäsuorassa hyökkäyksessä Venäjän kimppuun. On myös huomattavaa, miten Nato-vastainen retoriikka ilmaisee, että Nato olisi laajentunut kohti itää. Toinen näkökulma nimittäin voisi olla, että Itä-Euroopan valtiot ovat politiikassaan kääntyneet kohti länttä, ja Nato on ollut osa tätä prosessia.

Näiden lisäksi puhe pyrkii myös argumentoimaan, että koska Yhdysvaltoja hyödyttää Nord Stream -kaasuputken räjähdys, oli se todennäköisesti Yhdysvaltojen aiheuttama teko. Tällöin se pyrkii luomaan kausaalisuhteen Nord Streamin käyttökelttomuuden ja siitä Yhdysvalloille seuraavan hyödyn välille (57).

---

²⁰ Конечно, будем работать над повышением уровня безопасности. Вместе сделаем так, чтобы граждане в новых регионах чувствовали поддержку всего народа России, всей страны, всех республик, всех краёв и областей нашей огромной Родины.

²¹ Именно на этих принципах строятся военные доктрины США и НАТО, требующие ни много ни мало тотального доминирования. Свои неокониальные планы западные элиты преподносят так же лицемерно, даже с претензией на миролюбие, говорят о некоем сдерживании, и подобное лукавое слово кочует из одной стратегии в другую, а, по сути, означает только одно: подрыв любых суверенных центров развития.

Kausaaliketjua voidaan tarkastella myös keinojen ja tavoitteiden kautta (*Ends and Means*). Jotkin päämäärät ovat haluttavampia kuin toiset, koska keinot niiden saavuttamiseksi on tehty helpoiksi. Jos tällaisia päämääriä ei ole saavutettu, viittaa se välinpitämättömyyteen keinojen osalta. Keinot ja tavoitteet voivat myös vaihtaa paikkaansa, jolloin yhdestä tulee toinen: Tyytyväinen työntekijä on tuottoisa, joten työnantajan tulisi nähdä tämä tavoitteena maksimaalisen voitontavoittelun sijasta. Paikanvaihdoksen tapahtuessa usein arvot joko vähenevät tai lisääntyvät. Keinojen tulisi vaatia pienintä mahdollista uhrausta tavoitteiden saavuttamiseksi, mutta niiden tulisi olla samaan aikaan mahdollisimman tehokkaita. Parhaan mahdollisen keinon löytäminen ei kuitenkaan ole aina helppoa, koska voi löytyä keinoja, jotka ovat parempia. Keinojen löytäminen on riippuvainen tarkasti määritellystä tavoitteesta. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 273–278; Perelman 1996, 98–99.)

13. Kahdeksan pitkän vuoden ajan ihmiset Donbasissa ovat olleet kansanmurhan, ammuskelun ja saarron kohteina, ja Hersonissa ja Zaporizžjassa heihin on yritetty rikollisesti lietsoa vihaa Venäjää ja kaikkea venäläistä kohtaan. Jo kansanäänestysten aikana Kiovan hallinto uhkasi kostotoimilla ja kuoleamalla koulujen opettajia ja vaalilautakunnissa työskenteleviä naisia ja pelotteli miljoonia ihmisiä, jotka tulivat ilmaisemaan tahtonsa. Mutta Donbasin, Zaporizžjan ja Hersonin taipumaton kansa on sanonut sanansa.²²

Selkein esimerkki keinoihin ja tavoitteisiin liittyvistä argumenteista löytyy siitä, miten puhe yleisesti ottaen perustelee ”sotilaallisen erikoisoperaation” oikeutuksen: Lännen hyökkäävä asenne ja epäoikeudenmukaisuus Ukrainassa aiheuttivat sen, että Venäjä joutui turvautumaan sotilaalliseen voimankäyttöön Ukrainan oman (venäläis)väestön ja Venäjän itsensä turvaamiseksi. Venäjän narratiivi korostaa sitä, että Ukrainassa Yhdysvaltojen kontrolloima eliitti sorti venäläisväestöä. Venäjä kärsivällisesti seurasi vierestä kahdeksan vuoden ajan ennen kuin se oli pakotettu aloittamaan sotilaallinen erikoisoperaationsa, koska muu diplomatia ei enää tehonnut. Venäjän narratiivissa sotilaallinen erikoisoperaatio on keino päättää Ukrainan suorittama venäläisväestön sortaminen, ja vaikka operaatio ei ole kenellekään mieluinen, on se välttämätön päämäärän saavuttamiseksi.

---

²² Долгие восемь лет людей на Донбассе подвергали геноциду, обстрелам и блокаде, а в Херсоне и Запорожье в них пытались преступно взрастить ненависть к России, ко всему русскому. Сейчас, уже в ходе референдумов, киевский режим грозил расправой, смертью школьным учителям, женщинам, работавшим в избирательных комиссиях, запугивал репрессиями миллионы людей, которые пришли выразить свою волю. Но несломленный народ Донбасса, Запорожья и Херсона сказал своё слово.

Tuhlausargumentin (*Argument from Waste*) mukaan jos toiminta on jo aloitettu, ja uhrauksia tehty, ei sitä pidä keskeyttää, koska muuten ponnistukset valuvat hukkaan. Tähän liittyy myös ajatus siitä, että tilaisuutta ei pidä hukata, eikä henkilön tule olla käyttämättä erityistä taitoaan, jos hän sellaisen omaa. Sitä voidaan käyttää myös tutkimisen perusteena, sillä se, mikä jää tutkimuksissa löytämättä, jää ikuisesti tietämättömyyteen. Toisaalta tuhlausta olisi myös aloittaa jokin toiminta, jos se olisi tarpeetonta tavoitteen saavuttamiseksi. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 279–281.)

78. Taistelukenttä, jolle kohtalo ja historia ovat meidät kutsuneet, on kenttä, jolla taistelemme kansamme, suuremman historiallisen Venäjän puolesta.²³

80. Suuremman historiallisen Venäjän, tulevien sukupolvien, lastemme, lastenlastemme ja heidän lastensa puolesta. Meidän on suojeltava heitä orjuudelta, hirvittävilta kokeilta, joiden tarkoituksena on lamauttaa heidän tietoisuutensa ja sielunsa.²⁴

81. Tänään taistelemme, jotta kenellekään ei koskaan tulisi mieleenkään, että Venäjä, kansamme, kielemme ja kulttuurimme voitaisiin pyyhkiä pois historiasta. Nyt meidän täytyy lujittaa koko yhteiskuntaa, ja tällaisen yhteenkuuluvuuden ytimessä voi olla vain suvereenius, vapaus, luomistyö ja oikeudenmukaisuus. Arvomme ovat inhimillisuus, armo ja myötätunto.²⁵

Argumentti ei aivan suoraan nouse Putinin puheesta, mutta se ei ole niin implisiittinen kuin keinoihin ja tavoitteisiin pohjautuva argumentoiminen. Putinin puheen hetkellä Venäjä oli taistellut jo yli puoli vuotta, eikä se ollut saanut Ukrainan hallintoa kaadettua. Se oli kyennyt valtaamaan alueita, joissa se sitten järjesti ”kansanäänestyksen” Venäjään liittymisen osalta. Kansanäänestyksen tuloksena alueet liitettiin Venäjään, mutta tämä ei vielä riitä, sillä alueen (tai koko Ukrainan) tilannetta ei ole kyetty vakauttamaan riittävällä tasolla, eikä Ukraina osoita antautumisen merkkejä. Tämän takia taisteluita on jatkettava, sillä vetäytyminen ei tule enää kysymykseenkään alueiden kuulussa nyt Venäjään. Lisäksi välttämättömyys taisteluiden jatkamiseksi edesauttaa lännen hegemonian romahtamista.

---

²³ Поле битвы, на которое нас позвала судьба и история, – это поле битвы за наш народ, за большую историческую Россию.

²⁴ За большую историческую Россию, за будущие поколения, за наших детей, внуков и правнуков. Мы должны защитить их от порабощения, от чудовищных экспериментов, которые направлены на то, чтобы искалечить их сознание и душу.

²⁵ Сегодня мы сражаемся, чтобы никому и никогда не пришло в голову, что Россию, наш народ, наш язык, нашу культуру можно взять и вычеркнуть из истории. Сегодня нам нужна консолидация всего общества, и в основе такой сплочённости может быть только суверенитет, свобода, созидание, справедливость. Наши ценности – это человеколюбие, милосердие и сострадание.

Puheen narratiivissa taisteluilla on tärkeä merkitys koko Venäjän olemassaolon kannalta, jossa ei ole kyse pelkästään Venäjän valtiosta, vaan jonkin materiaa suuremman, hengellisen ja älyllisen olemassaolon kohtalosta. Tämä olemassaolo on kytköksissä sekä historiaan että tulevaisuuteen, ja mikäli taistelu olemassaolosta hävitään, pyyhitään samalla pois mennyt ja tuleva venäläisyyden identiteetti. Samaan aiheeseen liittyy myös ajatus siitä, että jos sotilaallista erikoisoperaatiota ei olisi aloitettu, olisi nämä samat venäläiset arvot joutuneet uhanalaiseksi. Koska Venäjällä oli (tai luultiin olevan) kyky suorittaa vaadittava operaatio venäläisen väestön suojelemiseksi, olisi ollut tuhlausta olla toteuttamatta operaatiota. Tällöin venäläisväestö olisi joutunut koko ajan suuremman vainon kohteeksi ilman, että Venäjä olisi asialle mitään tehnyt, vaikka olisi voinut tehdä. Lyhyemmin sanottuna: Venäjän sotilaallinen modernisointi ja erikoisjoukkojen kyvyt olisivat valuneet hukkaan, jos niitä ei olisi käytetty tilanteessa, jossa niitä mitä suurimmassa määrin tarvittiin.

Argumentti suunnasta (*Argument of Direction*) on lähellä keinoihin ja päämääriin liittyvää argumentaatiota, mutta tässä päämäärään matkataan vaiheittaisten pisteiden kautta. Sen sijaan, että sanoisimme siirtyvämme A:sta D:hen, kerromme, että siirtyminen A:sta D:hen käy B:n ja C:n kautta, jolloin askel C:stä D:hen käy helpommin ja on ymmärrettävämpi. Argumenttiin voidaan yhdistää tuhlausargumentti niin, että jos on jo päästy B:lle tai C:lle, olisi hulluutta jättää asia kesken, koska on jo aloitettu toiminta päätepistettä D lähestymiseksi. Toisaalta argumenttia voidaan käyttää myös käänteisesti sillä ajatuksella, että jos toimija antaa periksi ehdolle A, voi tämä johtaa siihen, että myös ensi kerralla joutuu antamaan periksi vähintään saman verran. (Perelman 1996, 100; Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 281–287.)

Argumentilla on näin ollen kumulatiivinen luonne. Argumenttiin voidaan pyrkiä vastaamaan kaltevan pinnan argumentilla, jonka mukaan matka ei pysähdykään D:hen, vaan aikaisempien askelten hyväksyminen tekee helpommaksi hyväksyä myöhemmätkin askeleet, jotka ovat jollain tavalla arvoiltaan tai moraaliltaan kyseenalaisempia: Lääketieteellisten eläinkokeiden voidaan sanoa johtavan ihmiskokeisiin sellaisilla ihmisillä, jotka katsotaan vihollisiksi. Argumenttia voidaan käyttää myös epäsuotuisassa tilanteessa, jossa poispääsemiseksi on suunnattava toiminta johonkin tiettyyn suuntaan, jotta epäsuotuisa tilanne raukeaa. Asioiden muutosta itsessään voidaan tarkastella suuntaan tukeutuvan argumentin kautta, jolloin tilanteen muuttuminen voidaan tulkita olevan tilanteen

täydellistä muuttumista tai ensiaskelten todellisen luonteen paljastumista. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 281–287.)

32. Länsimaat luottavat rankaisemattomuuteen, siihen, että heitä katsotaan läpi sormien. Itse asiassa tähän saakka kaikkea onkin katsottu läpi sormien. Strategiset turvallisuussopimukset lentävät roskakoriin, korkeimmalla poliittisella tasolla tehdyt sopimukset julistetaan vääriksi, lujat lupaukset olla laajentamatta Natoa itään ovat muuttuneet likaiseksi petokseksi heti, kun entiset johtajamme ovat uskoneet niihin; ohjuspuolustusta sekä keskipitkän ja lyhyen kantaman ohjuksia koskevat sopimukset on yksipuolisesti irtisanottu keksityin perustein.²⁶

60. Olemme jo kuulleet Venäjän, Kiinan ja Iranin pidättelystä. Uskon, että seuraavana jonossa ovat muut Aasian, Latinalaisen Amerikan, Afrikan ja Lähi-idän maat sekä Yhdysvaltojen nykyiset kumppanit ja liittolaiset. Tiedämme sen, että jos he eivät pidä jostain, he määräävät seuraamuksia myös omille liittolaisilleen, välillä yhdelle pankille ja välillä toiselle, joskus yhdelle yritykselle, sitten taas toiselle. Tämä on käytäntö, joka laajenee. Heillä ovat tähtäimessään kaikki, myös lähimmät naapurimme – IVY-maat.²⁷

Puheessa argumentti ilmenee Yhdysvaltojen ja lännen aikaisemman toiminnan kritisoimisena. Argumentti on, että jos Yhdysvaltojen ja lännen toimintaa ei vastusteta, tulee se jatkamaan sitä mitä se on aikaisemminkin tehnyt. Se on pettänyt lupauksiaan ja aiheuttanut sekasortoa kaikkialle, minne se menee. Tämän vuoksi, mikäli Naton laajenemista ei katkaista nyt, tulee siitä vielä suurempi Venäjän olemassaoloa koskeva uhka.

Suuntaan nojautuva argumentti on hyvin samanlainen kuin suuntaa ilmaiseva rajattoman kehityksen argumentti (*Argument of Unlimited Development*). Tällöin kuljetussa suunnassa ei näy lopullista päätepistettä tai päätepiste on epämääräisesti määriteltä, ja asian arvo nousee mitä pidemmälle kuljetaan. Hierarkkisesti ajateltuna argumentissa esitetään

---

²⁶ Запад рассчитывает на безнаказанность, на то, что ему всё сойдёт с рук. Собственно говоря, всё и сходило с рук до сих пор. Соглашения в сфере стратегической безопасности летят в мусорную корзину; договорённости, достигнутые на самом высоком политической уровне, объявляются небылицами; твёрдые обещания не расширять НАТО на восток, как только на них купились наши прежние руководители, обернулись грязным обманом; договоры по противоракетной обороне и ракетам средней и меньшей дальности в одностороннем порядке под надуманными предлогами разорваны.

²⁷ Мы уже слышали о сдерживании России, Китая, Ирана. Полагаю, что на очереди и другие страны Азии, Латинской Америки, Африки, Ближнего Востока, а также нынешние партнёры и союзники США. Мы же знаем: как что не понравится, они и против союзников вводят санкции – то против одного банка, то против другого; то против одной компании, то против другой. Это же практика, и будет расширяться. У них под прицелом находятся все, в том числе наши ближайшие соседи – страны СНГ.

päätepisteen olevan jonkinlainen ideaali, joka ei ole realisoitavissa, mutta siihen tähtäävät välitapit ovat. Välitapit ovat itse hiarkisessa järjestyksessä niin, että myöhemmät heijastelevat ideaalia aina vähän enemmän kuin aikaisemmat. Argumentti ilmenee usein tilanteessa, jossa jokin aikaisempi este tai negatiivinen asia nähdään sittemmin positiivisena parannuksena. Esimerkiksi sairaus voidaan nähdä sitä vastaan muodostuneen immunitetin perustana, jolloin myöhempi asiantila on parempi kuin aikaisempi. Argumentti voi ilmetä *hyperbolana* tai *litotesina*, joista ensimmäinen tarkoittaa voimakkaasti ilmaistua liioittelua (esim. ”tämä gradu mullistaa tieteenalansa”) ja jälkimmäinen vähättelyä tai liioittelua, jolla tarkoitetaan kuitenkin päinvastaista tai sanottua merkityksellisempää asiaa (esim. ”Venäjä on melko iso maa”). Litotesit toimivat myös omanlaisenaan ironian muotona. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 287–292; Perelman 1996, 102.)

25. Samaan aikaan länsi **on koko ajan etsinyt ja etsii edelleen uutta tilaisuutta iskeä meihin, heikentää ja hajottaa Venäjää**, kuten se on **aina unelmoinut**, hajottaa valtiomme, yllyttää kansat toisiaan vastaan ja tuomita ne köyhyyteen ja tuhoon. **He eivät yksinkertaisesti pysty hyväksymään** sitä, että maailmassa on näin suuri ja valtava maa, jolla on omat alueensa, luonnonvaransa ja resurssinsa ja jonka kansa ei pysty eikä koskaan tule elämään vieraan vallan alla.²⁸

51. **Yhdysvallat miehittää** edelleen tosiasiallisesti Saksaa, Japania, Korean tasavaltaa ja muita maita kutsuen niitä kyynisesti tasavertaisiksi liittolaisiksi. Millainen liitto tämä oikein on? Koko maailma tietää, että näiden **maiden johtajia tarkkaillaan**, näiden **valtioiden ylimpien henkilöiden virka-asuntoihin ja jopa asuinhuoneisiin asennetaan kuuntelulaitteita**. Todella häpeällistä. Se on häpeällistä niille, jotka sen tekevät, ja niille, jotka orjan tavoin hiljaisesti ja nöyrästi nielevät tämän röyhkeyden.²⁹

80. Suuremman historiallisen Venäjän, tulevien sukupolvien, lastemme, lastenlastemme ja heidän lastensa puolesta. Meidän on suojeltava heitä **orjuudelta, hirvittävilta kokeilta, joiden tarkoituksena on lamauttaa heidän tietoisuutensa ja sielunsa**.

Puheessa rajattoman kehityksen argumenttien on tarkoitus korostaa etenkin lännen rajatonta pahuutta. Puheessa on hyperbolia, joilla on tyypillisesti roolina korostaa lännen

---

²⁸ При этом Запад всё это время искал и продолжает искать новый шанс ударить по нам, ослабить и развалить Россию, о чём всегда мечтали, раздробить наше государство, стравить между собой народы, обречь их на нищету и вымирание. Им просто не даёт покоя, что в мире есть такая великая, огромная страна с её территорией, природными богатствами, ресурсами, с народом, который не умеет и никогда не будет жить по чужой указке.

²⁹ До сих пор фактически оккупируют Германию, Японию, Республику Корея да и другие страны и при этом цинично называют их равноправными союзниками. Послушайте, интересно, что это за союзничество такое? Весь мир же знает, что за руководителями этих стран следят, первым лицам этих государств устанавливают подслушивающие устройства не только в служебных, но и в жилых помещениях. Это настоящий позор. Позор и для тех, кто это делает, и для тех, кто, как раб, молча и безропотно глотает это хамство.

vihamielisyyttä ja negatiivisia toimia. Vihamielisyyttä otetaan esille etenkin Venäjää kohtaan. Vihamielisyyttä on ilmennyt vuosikymmenten ajan, ja se tulee jatkumaan, ellei Venäjä tee asialle jotain; Venäjää tullaan väheksymään ja sen luonnonvaroja tullaan ryöstämään. Tarkoituksena on luoda ajatus siitä, että sota Ukrainassa on ollut välttämätön Venäjän omien etujen puolustamiseksi nimenomaan Venäjän maaperällä. Ukraina on vain valitettava välikappale tilanteessa, johon Venäjä on pakotettu. Se kuitenkin toimii alustana, jossa Venäjän olemassaolon kohtalo ratkaistaan.

Putinin puhe hyödyntää hyperbolia melko runsaasti (esim. 60). Se käyttää hyödykseen yksittäisiä esimerkkejä lännen tai Yhdysvaltojen pahantahtoista, epäoikeudenmukaisesta tai tekopyhästä toiminnasta, ja luo kuvaa, että tämä on jatkuvaa toimintaa. Esimerkiksi on fakta, että Yhdysvallat on jäänyt kiinni liittolaistensa vakoilusta (esim. Reuters 2021; The Guardian 2013). Putinin puhe käyttää tätä hyödykseen ilmaisemalla tämän olevan jatkuvaa toimintaa, joka osoittaa Yhdysvaltojen tekopyhyden. Liittolaisten vakoilusta kiinni jääminen on konkreettinen todiste Yhdysvaltojen häpeilemättömästä ja itsekkästä toiminnasta, eikä sille näy mitään estettä tulevaisuudessakaan. Yhdysvalloilla ei ole todellisia liittolaisia, vaan alamaisia, joita se kohtelee haluamallaan tavalla. Yhdysvallat on täten epäluotettava kumppani. Käyttämällä *simile*-nimistä retorista tehokeinoa puhe pyrkii kielikuvilla luomaan kuvan Yhdysvalloille alamaisten liittolaistalvioiden käyttäytyvän orjamaisesti, ja hiljaisesti hyväksyvän Yhdysvaltojen epärehellisen toiminnan heitä kohtaan. Tarkoitus on jälleen vahvistaa sitä mielikuvaa, että Yhdysvallat on läntisen maailman johtaja, hegemoni, joka sanoo yhtä ja tekee toista myös niin sanottujen liittolaistensa kohdalla. Yhdysvalloille alamaiset liittolaiset tekevät vain mitä Yhdysvallat niille käskee.

Rinnakkaisuussiteisistä argumenteista henkilön ja persoonan vuorovaikutusta koskevalla argumentilla (*Interaction of Act and Person*) tarkoitetaan argumenttia, jossa yksilön toimintaa arvotetaan osaksi yksilöä. Se millaisen arvon annamme toiminnalle vaikuttaa siihen, miten osoitamme arvoa yksilölle. Perelmanin mukaan toiminnalla voimme tarkoittaa kaikkea mitä voidaan pitää henkilön ulkoisesti havaittavana toimena, olkoon se sitten toimintaa, tapa ilmaista asioita, tunneperäinen reaktio, tahaton nytkähdys tai tuomitsemisteko. Viimeistä esimerkkiä Perelman korostaa, sillä jos arvotamme jonkun henkilön tekemää tuomitsemistoimea, me itse asiassa teemme arvion tuomion antaneesta henkilöstä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 296–298.) Putinin tapauksessa hänen

lanttä kohtaan antamistaan tuomioista ja niiden järkiperustasta voitaisiin tehdä oma tutkielmansa, mutta tällainen menisi käsillä olevan tutkielman aiheen ulkopuolelle.

Tärkeämpää on kiinnittää huomiota siihen, mitä Perelman sanoo henkilön ja persoonan vuorovaikutuksesta arvioitaessa henkilöä hänen menneiden tekojensa perusteella. On erittäin yleistä, että menneitä toimenpiteitä käytetään perusteluna henkilön tulevien toimenpiteiden päättelemiseksi. Taktiikkaa voi käyttää positiivisessa mielessä, jolloin henkilön tulevan toiminnan vakuutellaan olevan suotuisaa, tai negatiivisessa mielessä, jolloin henkilön menneet negatiivisesti arvotetut teot osoittavat hänen toimivan tulevaisuudessakin samalla tavalla. Epärehällisesti toiminut henkilö ei nauti luottamustamme tässä hetkessä. Toiminta, jota käytetään tulevan toiminnan päättelemiseksi, katsotaan olevan osa toimijan luonteenpiirrettä. Argumentilla voidaan hyökätä myös mielipiteitä vastaan, jolloin negatiivisesti arvotettu mielipide ikään kuin myrkyttää myös muut henkilön mielipiteet. Loppujen lopuksi argumentissa on kyse aikomuksiin vetoamisesta, joka on yhteydessä siihen mitä tietoa meillä toimijasta jo on. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 298–301.)

70. On selvää, että nykyinen uskolonialistinen malli on loppukädessä tuomittu. Mutta toistan, että sen **todelliset isännät takertuvat siihen loppuun asti. Heillä ei yksinkertaisesti ole muuta tarjottavaa maailmalle kuin ylläpitää samaa ryöstö- ja kiristysjärjestelmää.**³⁰

71. Itse asiassa **he vähät välittävät** miljardien ihmisten, ihmiskunnan enemmistön, luonnollisesta oikeudesta vapauteen ja oikeudenmukaisuuteen, oikeudesta päättää omasta tulevaisuudestaan. Nyt he ovat siirtyneet moraalinnormien, uskonnon ja perheen radikaaliin kieltämiseen.³¹

Putinin puheessa tämä argumentaatiotapa on toistuva. Hän nostaa esille kaikki läntisen historian aikana tapahtuneet negatiiviset asiat, ja käyttää niitä esimerkkinä sen aikomuksista Venäjää kohtaan. Lännen identiteettiin kuuluu sortava ja venäjävastainen toiminta, joka ei muutu niin kauan, kun sellainen eliitti, joka tällaista politiikkaa ajaa, on vallassa. Narratiivi käyttää salaliittoteoriamaista kieltä ”todellisista isännistä”, jotka ovat jotain vällan

---

³⁰ Очевидно, что нынешняя неоконonialистическая модель в конечном счёте обречена. Но повторяю, что её реальные хозяева будут до конца цепляться за неё. Им просто нечего предложить миру, кроме сохранения всё той же системы грабежей и рэкета.

³¹ По сути, они плюют на естественное право миллиардов людей, большей части человечества, на свободу и справедливость, на то, чтобы самим, самостоятельно определять своё будущее. Сейчас они и вовсе перешли к радикальному отрицанию нравственных норм, религии, семьи.

syvimmissä rakenteissa toimivia henkilöitä, jotka käskevät valtioiden hallituksille mitä tehdä missäkin tilanteessa. Lännen hajottavat toimet jatkuvat, mutta Venäjä pyrkii vastustamaan sen aiheuttamia muutospaineita.

Auktoriteettiin vetoaminen (*Argument from Authority*) on henkilön ja toimintaan liittyvän argumentoinnin alakategoria. Perelmanin mukaan auktoriteettiin vetoaminen käyttää hyväkseen arvostetun henkilön toimia tai mielipiteitä todisteena väitteelle. On syytä laittaa merkille, että auktoriteetin tai henkilön ei tarvitse olla kukaan yksilö, vaan se voi viitata kokonaiseen joukkoon ihmisiä ("tiedemiehet") tai persoonattomaan olentoon ("kirkko"). (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 305, 307.)

3. Tänäpä allekirjoitamme sopimukset Donetskin kansantasavallan, Luhanskin kansantasavallan, Zaporizžjan alueen ja Hersonin alueen liittämistä Venäjään. Olen varma, että liittokokous tukee perustuslakeja neljän uuden alueen, neljän uuden Venäjän federaation subjektin hyväksymisestä ja muodostamisesta Venäjälle, koska **se on miljoonien ihmisten tahto**.³²
5. Tämä on tietenkin heidän oikeutensa, heidän erottamaton oikeutensa, joka on kirjattu **Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan** ensimmäiseen artiklaan, jossa nimenomaisesti vahvistetaan kansojen yhtäläisten oikeuksien ja itsemääräämisoikeuden periaate.³³
73. Läntisen eliitin diktatuuri kohdistuu kaikkiin yhteiskuntiin, myös länsimaiden omiin kansoihin. Tämä on haaste kaikille. Tällainen ihmisen täydellinen hylkääminen, uskon ja perinteisten arvojen kukistaminen, vapauden tukahduttaminen on saanut "päinvastaisen uskonnon" – suoranaisen saatananpalvonnan – piirteitä. Vuorisaarnassa **Jeesus Kristus** nuhtelee väärää profeettoja ja sanoo: "Heidän hedelmistään te tunnette heidät." Ja nämä myrkylliset hedelmät ovat jo ilmiselviä ihmisille – ei ainoastaan meidän maassamme, vaan kaikissa maissa, myös monille länsimaiden ihmisille.³⁴

---

³² Сегодня мы подписываем договоры о принятии в состав России Донецкой Народной Республики, Луганской Народной Республики, Запорожской области и Херсонской области. Уверен, что Федеральное Собрание поддержит конституционные законы о принятии и образовании в России четырёх новых регионов, четырёх новых субъектов Российской Федерации, потому что это воля миллионов людей.

³³ И это, конечно, их право, их неотъемлемое право, которое закреплено в первой статье Устава ООН, где прямо сказано о принципе равноправия и самоопределения народов.

³⁴ Повторю, диктатура западных элит направлена против всех обществ, в том числе и народов самих западных стран. Это вызов всем. Такое полное отрицание человека, ниспровержение веры и традиционных ценностей, подавление свободы приобретает черты «религии наоборот» – откровенного сатанизма. В Нагорной проповеди Иисус Христос, обличая лжепророков, говорит: по плодам их узнаете их. И эти ядовитые плоды уже очевидны людям – не только в нашей стране, во всех странах, в том числе для многих людей и на самом Западе.

Putinin puhe vetoaa auktoriteettiin, kun se viittaa miljooniin liittymisen puolesta äänestäneisiin ihmisiin. Tällöin puhe pyrkii luomaan mielikuvan kansainvälisen oikeuden ja muilla tavoin oikeudenmukaisesta äänestysprosessista, jonka perusteella tehdään auktoritatiivinen ja laillinen johtopäätös äänestyksen lopputuloksesta. Puhe pyrkii osoittamaan, että äänestysprosessin perusteella on selvää, että liittyminen Venäjän federaatioon on ollut miljoonien ihmisten tahto.

Putin viittaa puheessaan vain kerran kansainvälisoikeudelliseen normiin pyrkiessään oikeuttamaan Venäjän suorittamat alueliitokset (4). Normina tässä tapauksessa toimii YK:n peruskirjan 1 artikla, joka koskee Yhdistyneiden Kansakuntien päämääriä. ”Sotilaallisen erikoisoperaation” alkaessa 24. helmikuuta 2022 Putin vetosi myös artiklaan 51, joka koskee tilanteita, jossa YK:n jäsenvaltio joutuu aseellisen hyökkäyksen kohteeksi (Kremlin 2022b). Viittaamalla kansainvälisoikeudellisiin Putin pyrkii vetoamaan auktoriteettiin operaation oikeuttamiseksi, samoin kuin viitatessaan Matteuksen evankeliumin jakeeseen 7:16. Tässä tapauksessa kyseessä on uskonnollinen auktoriteetti, jonka sanoiksi laitettuja jakeita Putinin puhe lainaa. Tämän tyylinen auktoriteettiin vetoaminen luo implikaation, jossa luodaan voimakas toiseuttaminen läntisen maailman ja Yhdysvaltojen johtavan eliitin ylle. Putinin viittaus luo uskonnollista kuvaa länsimaisista johtajista väärinä profeettoina, jotka johtavat ihmisiä harhaan, vaikka saarnaavat edistävää läntisen maailman hyveitä, kuten demokratiaa. Lainauksen käyttö pyrkii rakentamaan vastakkainasettelua lännen pahan Toiseuden ja messiaanisen Venäjän välille. Linaus pyrkii myös osoittamaan arvostusta perinteisiä arvoja kohtaan.

Henkilön ja hänen tekojensa seurauksia voidaan pyrkiä rajoittamaan, sillä joskus jotkin teot tai lopputulokset voivat näyttäytyä negatiivisesti, jos ne yhdistetään henkilöön. Tällaisia argumentteja kutsutaan erottamis- tai pidättämistekniikoiksi (*The Speech as an Act of the Speaker*). Tarkoitus voi olla erottaa teko kokonaan henkilöstä tai pidättää teon vaikutusta. Henkilö voidaan myös pyrkiä irrottamaan asiasta väittämällä asiaa faktaksi sen negatiivisesta vaikutuksesta huolimatta. Faktasta muodostuu asia, joka ei ole argumentaation alainen, vaan kiistaton. Asian voidaan sanoa olevan myös esimerkki erityistilanteesta, jonka pyrkimyksenä on muodostaa erityiset olosuhteet, joihin henkilö on joutunut. Tällöin pyrkimys on vähentää erityistilanteen tuottamien seurausten vaikutusta henkilöön itseensä. Tekniikkaa voidaan käyttää myös tilanteessa, jossa henkilön sanotaan

toimineen ”puolitehoilla”, eikä toiminta täten edusta henkilön koko potentiaalia. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 310–316; Perelman 1996, 110.)

69. Venäjä ymmärtää vastuunsa kansainväliselle yhteisölle ja tekee kaikkensa saadakseen sen järkiinsä.³⁵

84. Meidän puolellamme on totuus, meidän puolellamme on Venäjä!³⁶

Putinin puheessa erottamis- ja pidättämistekniikat ilmenevät silloin, kun puhe pyrkii argumentoimaan, että Venäjä toimii vastuunalaisesti ja järkevästi. Ukrainan sotaa pidetään länsimaisessa katsannossa laittomana toimenä, ja kansainvälisen oikeuden vastaisena hyökkäyssotana. Venäjän näkökulma on argumentoida, että ”sotilaallisella erikoisoperaatiolla” on ollut legitiimi perusta kansainvälisessä oikeudessa, ja että länsimaat levittävät valheita Venäjän toimista erikoisoperaation yhteydessä. Venäjällä on myös moraalinen oikeus puolustaa omia etujaan, jolloin operaatio on ollut oikeutettu. Venäjän näkökulmasta on selvää, että sotilaallinen operaatio tuottaa negatiivisia vaikutuksia muun muassa kaatuneiden osalta, mutta tämä on valitettava seuraus lännen toiminnasta, eikä Venäjää tai Putinia tule syyttää tästä. Venäjä toimii tässäkin tilanteessa vastuullisesti, ja on lännen syy, että tähän on päädytty.

Erottamis- ja pidättämistekniikoihin liittyy kiinteästi puhujan ja puhutun arvosteleminen. Puheen ajatellaan olevan teko, ja tällä teollaan puhuja edustaa itseään. Aristoteleen aikana tällainen ilmeni puhujien pyrkiessä kiillottamaan omakuvaansa, ja heidän vastustajien pyrkiessä mustamaalaamaan heitä. Puhujan olemuksen tuli herättää luottamusta, mutta puhujan täytyi olla varovainen ylistäessään itseään, sillä se särähti helposti kuulijoiden korvaan. Puhujan sanoma pyritään painamaan alas sitomalla puhuja ja puhuttu toisiinsa, ja tämän jälkeen hyökkäämällä puhujaa vastaan *ad personam* -argumentaatiolla. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 316–321; Perelman 1996, 111.)

37. Sen vuoksi he ovat raivoissaan Krimin, Sevastopolin, Donetskin, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin kansan valinnasta. **Lännellä ei ole minkäänlaista**

---

³⁵ Россия понимает свою ответственность перед мировым сообществом и сделает всё, чтобы привести в чувство такие горячие головы.

³⁶ За нами – правда, за нами – Россия!

moraalista oikeutta tuomita eikä edes puhua demokratian vapaudesta. Ei ole eikä ole koskaan ollutkaan!³⁷

Perelmanin mukaan *ad personam* -argumentaatio on vain harvoin toimiva. Hän antaa esimerkkinä oikeusistuntoon kutsutun todistajan, jota voidaan kuitenkin pitää epäluotettavana henkilönä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 318.) Putinin puheen argumentaatioissa tämän tyylinen argumentti on kuitenkin hyvin yleinen, kun puhe käy hyökkäykseen länttä vastaan. Puheessa lännen negatiiviset teot ja sanat yhdistetään, jonka jälkeen lännen teot katsotaan automaattisesti hajottavaksi toiminnaksi. Puhe pyrkii argumentoimaan, että koska länsi on tehnyt paljon negatiivisia asioita ja valehdellut, ei sen teot tai sanat voi olla hyveellisiä, eikä sitä täten pidä kuunnella.

Henkilön ja teon sidosta voidaan tarkastella myös ryhmänäkökulmasta. Jos teko yhdistyy henkilöön, ja henkilö ryhmään, voidaan teko katsoa edustavan suoraan ryhmää. Se miten yksilö käyttäytyy, voidaan katsoa laskevan tai nostavan ryhmän arvoa. Tällaisesta hyvänä esimerkkinä on poliittiset puolueet, joiden jäsenten tekoja voidaan iltapäivälehdistä lukea. Ryhmän jäsenyyden voidaan myös katsoa vaikuttavan yksilön arvoon nostavasti tai laskevasti. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 321–327; Perelman 1996, 112–113.)

6. - - Näillä alueilla, Novorossijassa, taistelivat Rumjantsev, Suvorov ja Ušakov, sinne perustivat uusia kaupunkeja Katariina Suuri ja Potjomkin. Siellä isoisämme ja isoisoisämme antoivat henkensä suuressa isänmaallisessa sodassa.³⁸

45. Ja nyt ihmiset Donetskissa ja Luhanskissa, Hersonissa ja Zaporizžjassa ovat pyytäneet **historiallisen yhteytemme** palauttamista. Kiitos!³⁹

56. Washington vaatii uusia pakotteita Venäjää vastaan, ja useimmat eurooppalaiset poliitikot ovat nöyrästi samaa mieltä. He ymmärtävät selvästi, että Yhdysvaltojen läpi puskema EU:n täydellinen venäläisten energiantuottajien ja muiden resurssien kieltä johtaa Euroopan teollisuuden vähenemiseen ja Euroopan markkinoiden täydelliseen valtaamiseen – he ymmärtävät tämän, nämä Euroopan eliitit ymmärtävät kaiken, mutta haluavat palvella muiden etuja. Tämä ei ole enää nöyristelyä, vaan

---

³⁷ Вот почему у них вызывает дикую злобу выбор людей в Крыму, в Севастополе, в Донецке, Луганске, Запорожье и Херсоне. Никакого морального права давать ему оценки, даже заикаться о свободе демократии у этого Запада нет. Нет и не было никогда!

³⁸ Здесь, в Новороссии, сражались Румянцев, Суворов и Ушаков, основывали новые города Екатерина II и Потёмкин. Здесь стояли насмерть наши деды и прадеды во время Великой Отечественной войны.

³⁹ И в эти дни люди в Донецке и Луганске, в Херсоне и Запорожье высказались за то, чтобы восстановить наше историческое единство. Спасибо!

suoranainen petos heidän kansojaan kohtaan. Mutta herran haltuun – se on heidän asiansa.⁴⁰

Putinin puheen argumentaatiossa ryhmän ja sen jäsenten arvostelu liitetään Venäjän kannalta arvostettuihin yksilöihin, jotka ovat saaneet surmansa sodassa Ukrainaa vastaan. Tällaiset sodan uhrit, marttyyrit, edustavat koko Venäjän kansaa ja muita sotilaita, jotka Ukrainassa taistelevat. Taistelemisen ei ulotu pelkästään helmikuussa 2022 alkaneeseen sotaan, vaan sitä aikaisempiin tapahtumiin, joilla ei välttämättä ole suoraa yhteyttä eturintamalle. (7) Keskeistä on esittää yksilöt Ukrainan ja lännen vihamielisyyden uhreina. Yksilöt ja heidän uhrauksensa edustavat näin venäläisyyden luomaa ryhmää. Tämä ryhmä taas muodostaa yhteyden suurempaan historialliseen venäläisyyden ryhmään, jonka edustajia ovat Katariina Suuri ja toisessa maailmansodassa taistelleet sotilaat. Ukrainan sodan uhrit yhdistetään näin suurempaan historialliseen venäläisyyteen.

Toisaalta puhe hyökkää lännen kimppuun Yhdysvaltojen kautta. Monet esimerkit, joita puhe käyttää osoittaakseen läntisen maailman rappion, on liitettävissä Yhdysvaltoihin. Yhdysvallat nähdään läntisen maailman johtajana, ja hyökkäykset sitä vastaan ovat hyökkäyksiä myös muita länteen kuuluvia valtioita vastaan. Yhdysvallat on kuitenkin osa länttä, joka muodostaa venäjävastaisen kokonaisuuden. Tuomalla esille Yhdysvaltojen negatiiviset teot ja arvorapit voidaan hyökätä lännen position kimppuun kokonaisuudessaan. Argumentilla pyritään luomaan kiilaa Yhdysvaltojen ja sen liittolaisten välille: jos valtio haluaa seistä läntisen arvoyhteisön puolella, kannattaa se samanlaisia halveksuttavia arvoja kuin mitä Yhdysvallat tuo politiikassaan ilmi.

Yksittäisiä asioita voidaan rinnastaa myös suurempiin kokonaisuuksiin, joilla on pidempi historiallinen ajanjakso taustallaan. Toiminnan ja olemuksen (*Act and Essence*) yhdistämisellä tarkoitetaan pyrkimystä yhdistää jokin tietty ilmiö suurempaan olemukseen kuten aikakauteen, tyyliin, regiimiin tai rakenteeseen. Historiaa, sosiologiaa ja estetiikkaa käytetään yksittäisten ilmiöiden selittämiseen, jolloin nämä ovat muuallakin läsnä olevan olemuksen ilmentymiä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 327–331; Perelman 1996,

---

⁴⁰ Вашингтон требует всё новых санкций против России, и большинство европейских политиков с этим покорно соглашаются. Они же ясно понимают, что США, продавливая полный отказ ЕС от российских энергоносителей и других ресурсов, ведут дело практически к деиндустриализации Европы, к тому, чтобы полностью прибрать к рукам европейский рынок, – всё они понимают, эти элиты европейские, всё понимают, но предпочитают обслуживать чужие интересы. Это уже не лакейство, а прямое предательство своих народов. Но бог с ними, это их дело.

113.) Tämän argumentin käyttäminen tapahtuu myös silloin kun väitetään jonkin tietyn ilmiön aina yhdistyvän johonkin toiseen asiaan (van Eemeren ym. 2020, 18).

82. Haluan päättää puheeni todellisen isänmaanystävän Ivan Aleksandrovitš Iljinin sanoihin: "Jos pidän Venäjää isänmaanani, se tarkoittaa, että rakastan, mietin ja ajattelen venäjäksi, laulan ja puhun venäjäksi, että uskon Venäjän kansan hengellisiin voimiin. Sen henki on minun henkeni; sen kohtalo on minun kohtaloni; sen kärsimys on minun suruni; sen kukoistus on minun iloni."⁴¹

Historiallisen venäläisyyden yhdistyminen tämän päivän venäläisyyteen on Putinin puheen yksi läpitukevista teemoista. Se liittyy nykyiseen tilanteeseen runsaasti historiallisia tilanteita, joiden katsotaan edustavan ideaalisuutta. Ideaalisuudella ei tässä tapauksessa tarkoiteta kaikkein suotuisinta, vaan sitä, että historialliset tilanteet ja olosuhteet edustavat venäläisyyden syvintä olemusta. Ivan Iljinin puheen lainaaminen korostaa puheen sanomaa siitä, että venäläisyyden yksi syvimpiä olemuksia on jatkuvan kärsimyksen sietäminen ja sitä vastaan taistelemine. Tällä luodaan yhteys Venäjän messiaaniseen rooliin läntisen pahuuden vastustajana. Puhe pyrkii viestittämään, että Venäjä on historiansa aikana kohdannut paljon vastustusta, ja joutunut sietämään olosuhteita, jotka ovat epäsuotuisat ihmiselämälle. Venäjä on kuitenkin voittanut nämä kaikki. Tämän vuoksi hetkellinen kärsimys on tarpeen ja välttämätöntä, eikä sitä voi paeta, koska se kuuluu siihen mitä pidetään "todellisena" venäläisyytenä.

Putin käyttää puheessaan melko säästeliäästi symbolista kieltä. Puheessa ilmenee *metonyymejä*, eli jonkin (yleensä substantiivin tai asianmukaisen nimen) korvaamista jollakin toisella termillä sekä *synekdokeja*, eli osan käyttämistä edustamaan kokonaisuutta (tai päinvastoin). Sanaa "Länsi" Putin käyttää viitatessaan Venäjän toimia vastustavien länsimaisten hallitusten jäseniin. Tarkennukseksi on sanottava, että metonyymi ja synekdoke eivät ole synonyymejä symbolille. Symboli ei pelkästään samaista asioita keskenään, vaan sillä täytyy olla jokin keskeinen merkitys symboloinnin kohteelle, ja tämän merkityksen yleisö ymmärtää. Symbolina toimii usein jokin fyysinen asia (kuten lippu symboloidessaan valtiota), mutta symbolina voi toimia myös käsite, kuten Putinin puheen

---

⁴¹ И хочу завершить своё выступление словами настоящего патриота Ивана Александровича Ильина: «Если я считаю моей Родиной Россию, то это значит, что я по-русски люблю, созерцаю и думаю, по-русски пою и говорю; что я верю в духовные силы русского народа. Его дух – мой дух; его судьба – моя судьба; его страдания – моё горе; его расцвет – моя радость».

tapauksessa sana ”länsi” tekee. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 331–337; Perelman 1996, 114–116.)

14. Haluan, että Kiovan valtaa pitävät ja heidän **todelliset isäntänsä lännessä** kuulisivat minua ja että kaikki muistaisivat tämän: Luhanskissa, Donetskissa, Hersonissa ja Zaporizjassa asuvista ihmisistä tulee kansalaisiamme ikuisiksi ajoiksi.⁴²
18. Teemme tietenkin töitä turvallisuustason parantamiseksi. Toimimme yhdessä niin, että uusien alueiden kansalaiset tuntevat saavansa tukea koko Venäjän kansalta, koko maalta, kaikilta tasavalloilta, kaikilta valtavan **isänmaamme** aluepiireiltä ja alueilta.⁴³

Vaikka ei ole olemassa mitään kuviteltavaa fyysistä objektia nimeltä ”länsi”, käyttää Putin termiä kuvaamaan Eurooppaa ja/tai Yhdysvaltoja. Hän liittää käsitteeseen runsaasti negatiivisia merkityksiä, joiden avulla ”länsi” samaistuu Venäjän kannalta negatiivisesti siihen suhtautuviin valtioihin. Esimerkkien lisäksi on mainittava, että Putinin puhe itsessään on symbolinen toimi Venäjän pyrkimyksille muuttaa maailmanjärjestystä omaksi edukseen. Samalla tavalla kuin Krimin niemimaan liittäminen Venäjään, on syyskuussa 2022 alueliitosten yhteydessä pidetty puhe symbolinen; se symboloi Venäjän hyväksyntää järjestykselle, jossa voimankäytön avulla voidaan tehdä aluevaltauksia.

Peräkkäisyys- ja rinnakkaisuussuhteisia siteitä voidaan myös yhdistää esimerkiksi arvoperustaisella argumentoinnilla. Kaksoishierarkinen argumentti (*Argument from Double Hierarchy*) on usein implisiittinen, sillä aina toisen hierarkian läsnäoloa ei suoraan ilmaista. Kaksoishierarkinen rakenne voi ilmetä sekä peräkkäisten että rinnakkaisten suhteiden välillä. Peräkkäisyysuhteisesti argumentti ilmenee, kun verrataan kahta premissiä keskenään, ja tehdään joko eksplisiittisiä tai implisiittisiä väitteitä niiden suhteellisesta järjestyksestä. Jokin asia on parempi, huonompi, haluttavampi, luotaantyöntävämpi, tärkeämpi, merkityksettömämpi kuin toinen. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 337–345.) Rinnakkaistamissuhteisessa kaksoishierarkia-argumentissa tarkoitus on luoda vastaavuutta

---

⁴² Хочу, чтобы меня услышали киевские власти и их реальные хозяева на Западе, чтобы это запомнили все: люди, живущие в Луганске и Донецке, Херсоне и Запорожье, становятся нашими гражданами навсегда.

⁴³ Конечно, будем работать над повышением уровня безопасности. Вместе сделаем так, чтобы граждане в новых регионах чувствовали поддержку всего народа России, всей страны, всех республик, всех краёв и областей нашей огромной Родины.

sellaisten hierarkioiden välille, joista yksi on hyväksytty ja toinen kiistanalainen, jolloin pyritään siirtämään ensimmäisen hierarkian oletuksia tai arvoja toiseen hierarkiaan (van Eemeren ym. 2020, 18). Voidaan esimerkiksi sanoa, että inhimillistä toimintaa ohjaa perustavanlaatuiset moraalistandardit, jotka määrittävät sen mikä on oikein ja mikä väärin. Tappaminen on suurimmassa osassa tilanteita väärin, mutta voi olla joskus tilanteita, joissa toisen ihmisen tappaminen saattaa muodostua ainoaksi toimintavaihtoehtoksi. Näiden moraalisten sääntöjen perusteella voimme pyrkiä oikeuttamaan lainsäädäntöä, joka määrittelee tappamiseen liittyvät säännökset. Haemme siis hyväksytystä hierarkiasta (moraali) oikeutusta kiistanalaiselle hierarkialle (lainsäädäntö).

72. Vastatkaamme itse omiin hyvin yksinkertaisiin kysymyksiimme. Haluan nyt palata siihen, mitä sanoin, ja haluan osoittaa sanani kaikille maan kansalaisille – en ainoastaan niille kollegoille, jotka ovat salissa vaan kaikille Venäjän kansalaisille: **haluammeko, että täällä, kotimaassamme, Venäjällä**, on äidin ja isän sijasta on "vanhempi numero yksi", "numero kaksi", "numero kolme" (ovatko he tulleet täysin hulluiksi siellä)? **Haluammeko**, että koulujemme alaluokilla lapsille tyrkytetään perversioita, jotka johtavat rappeutumiseen ja tuhoon? **Haluammeko**, että heille kerrotaan, että naisten ja miesten lisäksi on muitakin sukupuolia ja heille tarjotaan sukupuolenvaihdosleikkauksia? Sitäkö me haluamme maallemme ja lapsillemme? **Emme voi hyväksyä tätä, meillä on toinen, oma tulevaisuutemme.**⁴⁴

Putinin puhe haluaa luoda tuplahierarkian, jossa läntiset ja venäläiset arvot asetetaan rinnakkain. Kuitenkin sen sijaan, että lännen arvoista pyritään hakemaan oikeutusta omille arvoille, lännen arvoja käytetään käänteisessä suhteessa Venäjän arvoihin nähden. Länsi edustaa rappeutuneisuutta ja perinteisten arvojen hajottamista, jotka eivät ole yhteensovittavissa Venäjän arvojen kanssa. Läntiset arvot ovat selkeästi alempiarvoisia kuin Venäjän arvot. Putinin puheen esimerkit luovat yliyksinkertaistavan kuvan lännen instituutioista, jonka avulla muodostetaan olkiukkomainen argumentti siitä, mitä lännen hierarkia sisältää. Puhe muodostaa hierarkian retoriseen kysymykseen läheisesti liittyvän *hypophora*-tekniikan avulla, jossa kysytään kysymys ja vastataan siihen itse (Islam ym. 2018, 3; McCormick 2003, 117). Puhe haluaa tuoda esille sen, että ei ole tarvetta odottaa vastausta, vaan kaikki tietävät jo mikä se on. Hierarkian vertailun avulla osoitetaan me-te -

---

⁴⁴ Давайте ответим сами себе на очень простые вопросы. Я сейчас хочу вернуться к тому, что сказал, хочу обратиться и ко всем гражданам страны – не только к тем коллегам, которые в зале находятся, – ко всем гражданам России: разве мы хотим, чтобы у нас, здесь, в нашей стране, в России, вместо мамы и папы был «родитель номер один», «номер два», «номер три» – совсем спятили уже там? Разве мы хотим, чтобы в наших школах с начальных классов детям навязывали извращения, которые ведут к деградации и вымиранию? Чтобы им вдалбливали, что кроме женщин и мужчин якобы существуют ещё некие гендеры, и предлагали сделать операцию по смене пола? Разве мы всего этого хотим для своей страны и своих детей? Для нас всё это неприемлемо, у нас другое, своё будущее.

erottelua venäläisten ja läntisten arvojen suhteen, jossa perhearvot ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet ovat yhteensovittamattomat.

Hierarkkiaan liittyy erot järjestyksen (*Difference of Order*) ja vertailuasteen (*Difference of Degree*) suhteen. Jos kahdella asialla on eroa, ja tätä eroa ilmaistaan järjestyserona, on tällöin tarkoituksena korostaa näiden kahden asian eroavaisuutta. Tällöin ne kuuluvat eri "sfääriin". Jos taas eroavaisuutta ilmaistaan vertailuaste-erona, pyritään silloin tuomaan kahta asiaa lähemmäksi toisiaan, jolloin ne kuuluvat samaan "sfääriin". (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 345; Zanoni & Janssens 2002, 31.) Oikeustieteiden piirissä yhtä säännöstä voidaan soveltaa useisiin erilaisiin tilanteisiin. Tällöin tilanteissa on vain aste-eroja, mutta ne kuitenkin kuuluvat saman säännökset soveltamisen sfääriin (Haynes 1981, 250). Kun Putin argumentoi, että venäläiset, ukrainalaiset ja valkovenäläiset kuuluvat samaan perheeseen, argumentoi hän vertailuasteen kautta sitä, että näiden kolmen väestön erot eivät ole niin merkittävät, että niitä pitäisi tulkita eri populaatioina. Ne kuuluvat samaan perheeseen – samaan sfääriin. Jos taas Putin argumentoi venäläisten ja muiden eurooppalaisten valtioiden arvoerojen erilaisuuden puolesta, on kyse järjestyserosta.

10. Donetskin ja Luhanskin kansantasavaltojen sekä Zaporizžjan ja Hersonin alueiden miljoonien asukkaiden valinnan taustalla on **meidän yhteinen kohtalomme** ja tuhatvuotinen historiamme. Tämän henkisen yhteyden ihmiset ovat välittäneet lapsilleen ja lastenlapsilleen. Kaikista koettelemuksista huolimatta he ovat **säilyttäneet rakkautensa Venäjää kohtaan** vuosien ajan. Eikä kukaan voi tuhota sitä tunnetta meissä. Sen vuoksi sekä vanhemmat sukupolvet että nuoret, jotka ovat syntyneet Neuvostoliiton romahtamisen tragedian jälkeen, äänestivät **yhtenäisyytemme ja yhteisen tulevaisuutemme puolesta**.⁴⁵

12. Oletan, että he eivät edes täysin ymmärtäneet, mitä he tekivät ja mihin seurauksiin se väistämättä lopulta johtaisi. Mutta sillä ei ole enää väliä. Neuvostoliittoa ei ole, menneisyyttä ei voi palauttaa. Eikä Venäjä sitä enää edes tarvitse, me emme pyri siihen. Mutta ei ole mitään voimallisempaa kuin niiden miljoonien ihmisten päättäväisyys, jotka kulttuurinsa, uskonsa, perinteidensä ja kielensä puolesta **pitävät itseään osana Venäjää ja joiden esi-isät ovat eläneet vuosisatoja yhtenäisessä**

---

⁴⁵ За выбором миллионов жителей в Донецкой и Луганской народных республиках, в Запорожской и Херсонской областях – наша общая судьба и тысячелетняя история. Эту духовную связь люди передавали своим детям и внукам. Несмотря на все испытания, пронесли через года любовь к России. И это чувство никто не может в нас уничтожить. Вот почему и старшие поколения, и молодёжь, те, кто родился уже после трагедии распада Советского Союза, голосовали за наше единство, за наше общее будущее.

valtiossa. Ei ole mitään voimallisempaa kuin näiden ihmisten päättäväinen tahto palata todelliseen, historialliseen isänmaahansa.⁴⁶

Putinin puheessa tällaista argumentaatiota ilmentää hänen pyrkimyksensä yhdistää Venäjän vuosisatojen historia nykypäivän miehitettyjen alueiden väestön äänestyskäyttäytymiseen Venäjän alueliitosten hyväksi. Tarkoitus vahvistaa myyttiä siitä, että venäläiset ja ukrainalaiset eivät ole eri kansaa, vaan yhdessä syntynyt kansakunta, joka haluaa elää yhdessä (Kuzio 2019, 492, 496). Venäjän ukrainavastainen informaatiovaikuttaminen ilmentää tietynlaista skitsofreenista tilaa, jossa Ukrainaa yhtäältä vähätellään, väheksytään ja epäinhimillistetään, mutta toisaalta yritetään sanoa, että ukrainalaiset ja venäläiset ovat yhtä ja samaa kansaa (Kuzio 2019, 503–504).

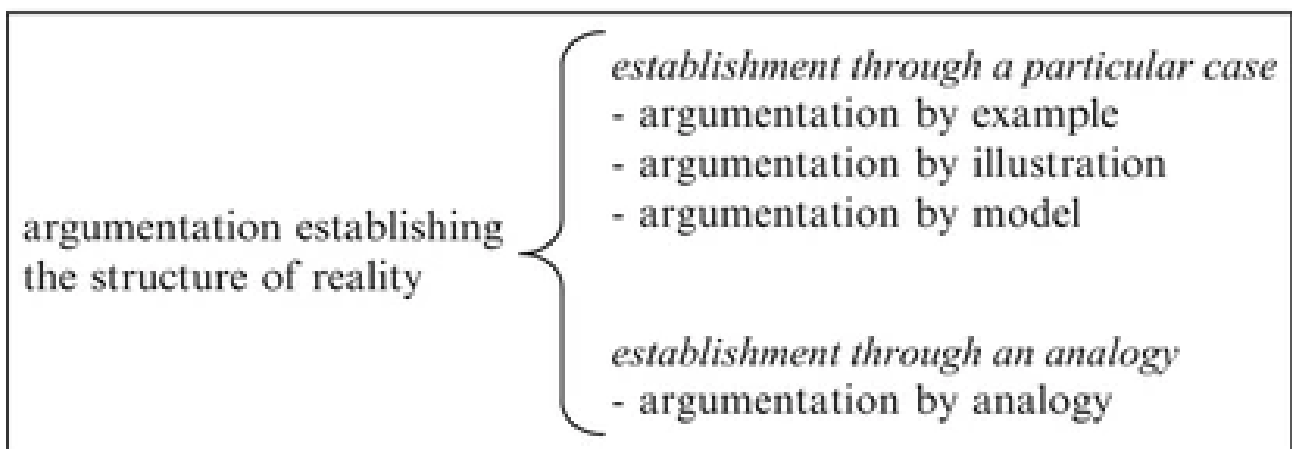
Neuvostoliiton sortuminen edustaa Putinin puheessa historiallista pistettä, joka katkaisee kaksi eri positiivisesti kuvailtua ajanjaksoa. Tarkoitus on tällä tavalla korostaa, että Neuvostoliiton sortumisprosessi on ollut vain tietämättömän eliitin virhe, jonka seurauksena Venäjän muutoin suurenmoiseen historiaan tulee katkelma, jonka seurauksena yhtenäinen kansakunta jakaantuu maantieteellisesti eri osiin (vrt. Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 348). 1990-luvun jälkeisen tapahtumat ovat asioita, jotka eivät ole johtuneet tavallisista ihmisistä, mutta he ovat niitä, jotka joutuivat kokemaan seuraukset kaikkein raskaimmin. Tavallinen kansa oli se, joka joutui keinotekoisesti luotujen rakenteiden vuoksi eroon ystävistään, sukulaisistaan ja kotimaastaan. Joten vaikka meillä tänä päivänä on ukrainalaiset ja venäläiset, ovat he kuitenkin samaa kansaa, koska he kietoutuvat historiallisesti yhteen. Valtion voidaan ymmärtää olevan metafyyminen entiteetti, jonka legitiimit rajat eivät rajoitu niiden fyysiseen ilmentymään, vaan kaikkeen, jolla on historiallinen yhteys siihen (Grek 2023, 17).

4.3. Todellisuuden rakennetta luovat argumentit

---

⁴⁶ Допускаю, что они даже до конца не понимали, что делают и к каким последствиям это неизбежно в конце концов приведёт. Но это уже не важно. Советского Союза нет, прошлого не вернуть. Да и России сегодня это уже и не нужно, мы к этому не стремимся. Но нет ничего сильнее решимости миллионов людей, которые по своей культуре, вере, традициям, языку считают себя частью России, чьи предки на протяжении веков жили в едином государстве. Нет ничего сильнее решимости этих людей вернуться в своё подлинное, историческое Отечество.

Perelmanin retoriikassa todellisuuden rakennetta luovat argumentit jakautuvat kahteen osaan: Rakenteen vakiinnuttaminen erityistapauksen kautta ja analogia. Ensimmäiseen kuuluvat esimerkin avulla argumentoiminen, illustraatio, malli ja antimalli, sekä näihin liittyvä täydellisen olennon käyttäminen mallina. Viimeisin argumentaatiotapa on tyypillistä etenkin uskonnollisissa piireissä, joissa jumalhahmoa käytetään mallina, jonka käyttäytymistä tulee matkia. Puheessa täydellisen mallin argumentointi ilmenee siten, että väitetään Venäjän noudattavan kansainvälistä oikeutta ja toimivan oikeudenmukaisesti kansainvälisen politiikan areenalla. Tämä kuitenkin samaistaisi Venäjän täydelliseksi malliksi, jonka vuoksi sovellusesimerkki ontuu.

Kuva 4. Todellisuuden rakennetta luovien argumenttien kategorisointi. van Eemeren ym. 2020, 19.

Esimerkillä pyritään luomaan yleistävä periaate, jossa erityisestä (*particular*) tilanteesta muodostetaan yleistävä (*general*) sääntö. Tarkoituksena on yksittäisen tapauksen perusteella luoda yleistys tai tilanne, jossa vedotaan todennäköisyyksiin jonkin asian tapahtumisen hyväksi sen perusteella, että asia on tapahtunut useasti aikaisemminkin. Joskus yksittäistä erityistilannetta voidaan käyttää johtopäätöksenä jonkin toisen erityistilanteen syntymisestä (*Arguing from Particular to the Particular*). Esimerkin täytyy kuitenkin olla fakta. Mikäli se ei ole fakta, tai mikäli esimerkin avulla tehtävää yleistystä ei voida hyväksyä joidenkin syiden vuoksi, menettää argumentti merkittävästi vetovoimaansa. Esimerkillä voidaan myös rajata näkökulmaa, joiden avulla faktoja tulisi tarkastella. Rajaaminen tapahtuu vastaesimerkin (*exemplum in contrarium*) ja poikkeuksen (*exception*) avulla. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 350–355.) Laki on yleisesti ottaen hyvä esimerkki siitä, miten rajaamisella pyritään luomaan näkökulmaa; toisen ihmisen tappaminen on yleisesti kiellettyä, mutta voidaan esittää vastaesimerkkejä tilanteista, joissa

tappamiseen johtaneet olosuhteet lieventävät teon moitittavuutta, tai tilanteista, joissa tappaminen on ollut käsillä olevista vaihtoehdoista paras.

47. Länsimaat ovat vuosisatojen ajan sanoneet tuovansa vapautta ja demokratiaa muille kansoille. **Asia on täysin päinvastoin:** demokratian sijaan on sortoa ja hyväksikäyttöä, vapauden sijaan orjuutta ja väkivaltaa. Koko yksinapainen maailmanjärjestys on luonnostaan demokratian vastainen eikä vapaa, se on valheellinen ja tekopyhä.⁴⁷

50. Yhdysvallat jätti kauhean jäljen Korean ja Vietnamin kansojen muistoihin barbaarisilla mattopommituksilla, napalmin käytöllä ja kemiallisilla aseilla.⁴⁸

Putin käyttää puheessaan esimerkkejä runsaasti, ja yleensä kuvaamaan lännen toimintaa negatiivisin termein (47–49). Puhe pyrkii tuomaan esille lännen ja läntisen yhteiskuntarakenteen tuottamat negatiiviset piirteet, koska puhe haluaa antaa kuvan lännestä sortajana ja epäoikeudenmukaisena entiteettinä, jota vastaan Venäjä on joutunut vuosia, jopa vuosisatoja taistelemaan. Negatiivissävytteisten esimerkkien tarkoitus on luoda säännönmukaisuuden tunne. Puhe tukeutuu tällaisten argumenttien runsaslukuisuuteen sen sijaan, että keskittyisi laatuun. Monet esimerkeistä jäävät avautumatta kuulijalle, ellei tiedä niiden takana olevaa narratiivia.

Ero *havainnollistamisen (illustration)* ja esimerkin välillä on se, että havainnollistaminen pyrkii vahvistamaan otetta tunnetusta tai hyväksytystä säännöstä osoittamalla erityisen tilanteen, joka selventää yleistä toteamusta kiinnittämällä huomiota säännön monenlaiseen soveltamisalaan. Tarkoitus on siis selkeyttää jotakin sääntöä osoittamalla erityistä tilannetta, jossa säännön soveltaminen ilmenee. Esimerkki pyrkii siis luomaan säännön, kun taas havainnollistaminen nojaa jo olemassa olevaan ja hyväksytyyn sääntöön. Sääntö täytyy ymmärtää laaja-alaisesti niin, että se voi olla mikä tahansa yleiseksi tarkoitettu toteamus. Havainnollistamisen yksi muoto on vertaus (*comparison*), jossa yhtä tapausta käytetään toisen tapauksen havainnollistamiseen, ja jossa molemmat edustavat saman säännön soveltamista. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 357–362.)

---

⁴⁷ Западные страны веками твердят о том, что они несут другим народам и свободу, и демократию. Всё с точностью до наоборот: вместо демократии – подавление и эксплуатация; вместо свободы – порабощение и насилие. Весь однополярный миропорядок по своей сущности антидемократичен и несвободен, он лжив и лицемерен насковзь.

⁴⁸ США оставили страшный след в памяти народов Кореи и Вьетнама варварскими «ковровыми» бомбардировками, применением напалма и химического оружия.

7. Tulemme aina muistamaan ”Venäjän kevään” sankareita, niitä, jotka eivät alistuneet **vuonna 2014 uusnatsien vallankaappaukselle Ukrainassa**, kaikkia niitä, jotka kuolivat puolustaessaan oikeutta puhua äidinkieltään, säilyttää kulttuurinsa, perinteensä ja uskonsa, oikeutta elää.⁴⁹

63. Tällainen itseluottamus on suoraa seurausta pahamaineisesta oman yksinoikeuden käsitteestä ja lisäksi – tämä on tietysti hyvin hämmästyttävää – myös lännen todellisesta ”tiedon nälänhädästä”. Totuus on hukutettu myyttien, illusioiden ja väärennösten valtamereen käyttäen äärettömän aggressiivista propagandaa, **valehtelemalla piittaamattomasti kuin Goebbels**. Mitä uskomattomampi valhe, sitä nopeammin siihen uskotaan – tämän periaatteen mukaisesti he toimivat.⁵⁰

Venäjän rooli Natsi-Saksan voittamisessa on keskeinen teema Putinin regiimin ideologiassa, ja ukrainalaisten rinnastaminen natseihin on pyrkimys tehdä heistä hyväksyttäviä kohteita sotilaalliselle aggressiolle. Kuten Neuvostoliitto, myös Venäjä hyödyntää natsinarratiivia informaationsodassa Ukrainaa ja muita venäjävastaisia toimijoita vastaan. (Kuzio 2019, 493–494.) Puhe sisältää oletuksen hyväksytystä säännöstä, joka Venäjän narratiivin mukaisesti ilmaisee Ukrainassa olevan natsihallinto. Puhe havainnollistaa tätä sääntöä viittaamalla vuonna 2014 alkaneen sodan uhreihin, jotka taistelivat Ukrainan hallintoa vastaan. Ukrainan natsiyhteyksiä havainnollistavat kuitenkin myös esimerkit lännen hajottavasta toiminnasta, sillä länsi toimii Ukrainassa maan todellisena isäntänä ja päätöksentekijänä. Erialaisten havainnollistavien esimerkkien kautta luodaan yhteys tämän päivän tapahtumille ja toisen maailmansodan aikaisille Natsi-Saksan julmuuksille (esim. 52, 63). Näin ollen puhe itse asiassa argumentoi lännen edustavan natsiaatetta sen kaikkine haitallisine vivahteineen.

Koska puheen narratiiviin kuuluu se, että venäläiset ja ukrainalaiset ovat samaa kansaa, muodostaa tämä säännön. Tätä sääntöä havainnollistaakseen puhe viittaa vallattujen alueiden väestön äänestyskäyttäytymiseen, jonka seurauksena ylivoimainen enemmistö halusi liittyä Venäjään. Tämä havainnollistaa sen, että alueen asukkaat kokevat olevansa yhtä venäläisen kansan kanssa. (10)

---

⁴⁹ Мы всегда будем помнить героев «русской весны», тех, кто не смирился в 2014 году с неонацистским государственным переворотом на Украине, всех, кто погиб за право говорить на родном языке, сохранять свою культуру, традиции, веру, за право жить

⁵⁰ Подобная самоуверенность – прямое порождение не только пресловутой концепции собственной исключительности – хотя и это, конечно, вызывает удивление просто, – но и настоящего информационного голода на Западе. Правду утопили в океане мифов, иллюзий и фейков, используя заведомо агрессивную пропаганду, врут направо и налево, как Геббельс. Чем невероятнее ложь, тем быстрее в неё поверят – вот так и действуют, по этому принципу.

Mallien tarkoitus on joko lisätä tai vähentää halua jäljitellä arvostettua käyttäytymistä. Mallin avulla argumentoiminen on läheisessä suhteessa auktoriteettiin vetoamisen kanssa. Käyttäytyminen saattaa tuottaa säännön luomisen tai illustraation lisäksi kannustimen käyttäytyä samalla tavalla. Tällainen käyttäytymisen matkiminen voi olla spontaania tai ei-spontaania. Jälkimmäinen tilanne voi olla sellainen, jossa toimija pyrkii houkuttelemaan toista toimijaa ottamaan jokin asia malliksi käyttäytymiselle. Mallin tehtävä on osoittaa, minkälaista käyttäytymistä tulee matkia. Toisaalta joku voi toimia mallina juuri siksi, että ei suostu matkimaan jonkin toisen mallin käyttäytymistä. Antimallin toimii päinvastoin kuin malli; sen tarkoitus on osoittaa käytöstä, jota tulee välttää. Malli ja antimalli eroavat Perelmanin mukaan yhden tärkeän seikan osalta: Siinä missä malliksi haluttu käyttäytyminen ilmaistaan selkeästi, antimallin kohdalla käyttäytymisesimerkki ei aina ole täysin selvästi ilmaistu. Joskus on mahdollista havaita vain mallin kautta tehty implisiittinen päätelmä epätoivotusta käyttäytymisestä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 362–367; Perelman 1996, 125–126.)

16. - - **Mutta emme keskustele** Donetskin, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin kansan valinnasta, se on tehty, **eikä Venäjä petä sitä**. (Aplodit.) Kiovan nykyisten valtaa pitävien pitää kunnioittaa tätä ihmisten vapaata tahdonilmaisua, se on ainoa suhtautumistapa. Se on ainoa tapa saavuttaa rauha.⁵¹

69. Venäjä ymmärtää vastuunsa kansainväliselle yhteisölle ja tekee kaikkensa **saadakseen sen järkiinsä**.

Putinin puhe pyrkii luomaan kuvaa Venäjästä mallina, joka noudattaa kansainvälistä oikeutta ja perustavanlaatuisia moraalisia arvoja, kun taas länsi ja Yhdysvallat toimivat antimallina. Puheen mukaan Venäjä on toiminut pakon edessä, joka on yhtäältä moraalista pakkoa veljeskansalaisten auttamiseksi, ja toisaalta oman olemassaolonsa turvaamiseksi. Venäjän identiteettiin liitetään oikeudenmukaisuuden, rehellisyyden, perinteisyyden, suvereeniuden ja omista periaatteista kiinni pitäviä arvoja (26, 73). Lännen identiteettiin yhdistetään epärehellisyttä, itsekkyyttä, sortoa ja varastamista kuvaavia arvoja (38). Yhdistämällä pitkällisesti tällaisia arvoja Itseen ja Toiseen puhe pyrkii luomaan selkeän eron kahden eri käyttäytymisen suhteen, ja olettaa, että yleisö valitsee sellaisen toimijan mallikseen, jonka arvot vastaavat yleisesti ja perinteisesti hyväksytyjä arvoja.

---

⁵¹ Но выбор народа в Донецке, Луганске, Запорожье и Херсоне обсуждать не будем, он сделан, Россия его не предаст. (Аплодисменты.) И сегодняшние киевские власти должны относиться к этому свободному волеизъявлению людей с уважением, и никак иначе. Только таким может быть путь к миру.

Analogialla ottaa usein muodon "A on B:lle kuin C on D:lle" tai "A on B:lle kuin C on B:lle" (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 372, 375). Joissakin tilanteissa analogian käyttö argumenttina ei ole näin suoraviivaista. Lainkäytössä on usein edessä tilanne, jossa tiettyjen faktojen olemassaoloa verrataan johonkin toiseen oikeuskäytännöstä löytyvään oikeustapaukseen. Käsillä olevaa oikeustapausta verrataan johonkin toiseen, tunnettuun oikeustapaukseen, jonka perusteella pyritään argumentoimaan analogian kautta, että faktat molemmissa oikeustapauksissa ovat riittävän samanlaiset verrannon tekemiseksi. Ja jos näin on, tulisi käsillä oleva tapaus tuomita samalla tavalla kuin aikaisempi oikeustapaus. (Koszowski 2016, 8.) Analogioiden tarkoitus on helpottaa ajattelun kehittämistä ja venyttämistä, mutta vertailevan tyyliinsä vuoksi ne ovat kuitenkin epästabiileita argumentaatiotapoja. Niiden vikoja voi olla helppo osoittaa, ja niitä voidaan pyrkiä kääntämään itseään vastaan. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 371–398)

38. Länsimainen eliitti ei kiellä ainoastaan kansallista itsemääräämisoikeutta ja kansainvälistä oikeutta. Heidän hegemoniaansa leimaavat totalitarismi, despotismi ja apartheid. He jakavat maailman röyhkeästi vasalleihinsa, niin kutsuttuihin sivistyneisiin maihin, ja kaikkiin muihin, jotka länsimaisten rasistien mukaan kuuluvat barbaarien ja villien joukkoon. Väärät leimat – "roistovaltio", "autoritaarinen hallinto" – ovat jo valmiina. Niitä liitetään kokonaisesti kansoihin ja valtioihin, eikä siinä ole mitään uutta. Tässä ei ole mitään uutta: länsimainen eliitti on pysynyt sellaisena kuin se on ollutkin, kolonialistisena. He syrjivät ja jakavat kansat ykkösluokkaan ja muihin luokkiin.⁵²

63. Totuus on hukutettu myyttien, illuusioiden ja vääreännösten valtamereen käyttäen äärettömän aggressiivista propagandaa, valehtelemalla piittaamattomasti kuin Goebbels. Mitä uskomattomampi valhe, sitä nopeammin siihen uskotaan – tämän periaatteen mukaisesti he toimivat.⁵³

Keskeinen analogia puheessa ilmenee ajatuksena, että länsi on nykypäivänä kuten Natsi-Saksa oli 1930-luvulla. Toisaalta kertomalla, että länsi toimii kuten siirtomaavallat toimivat aikoinaan, pyritään osoittamaan se, että kolonisaatio ei tosiasiallisesti koskaan loppunut

---

⁵² Западные элиты отрицают не только национальный суверенитет и международное право. Их гегемония имеет ярко выраженный характер тоталитаризма, деспотизма и апартеида. Они нагло делят мир на своих вассалов, на так называемые цивилизованные страны и на всех остальных, кто по замыслу сегодняшних западных расистов должен пополнить список варваров и дикарей. Лживые ярлыки – «страна-изгой», «авторитарный режим» – уже готовы, они клеймят целые народы и государства, и в этом нет ничего нового. Ничего нового в этом нет: западные элиты какими были, такими и остались – колонизаторскими. Они дискриминируют, разделяют народы на первый и иной сорта.

⁵³ Правду утопили в океане мифов, иллюзий и фейков, используя за пределами агрессивную пропаганду, врут напропалую, как Геббельс. Чем невероятнее ложь, тем быстрее в неё поверят – вот так и действуют, по этому принципу.

länsimaissa. Se vain muutti muotoaan. Ajatus pysyy kuitenkin samana, eli muiden valtioiden alistaminen kolonisaation alle. Länsimaita koskeva negatiivissävytteinen analogioiden käyttö on näin ollen väline, jolla pyritään lännen Toiseus rinnastamaan ja samastamaan yleisölle tuttujen historiallisten vääryyksien ja pahuuksien kanssa.

Metafora on sanan käyttämistä jossain muussa mielessä kuin sen asianmukaisessa merkityksessä. Metafora voidaan hahmottaa analogian läheisenä sukulaisena, ja Perelman sanookin, että metafora on tiivistetty analogia. Analogia kääntyy usein hyvin helposti metaforaksi. Metafora voi ilmentyä merkitystä määrittävän ("elämän ilta"), adjektiivin ("kylmä ihminen"), verbin ("hän alkoi vikisemään") tai possessiivin ("meidän Waterloomme") muodossa. Metaforan merkitys on ajateltu olevan sen kyvyssä ylittää kielellä tapahtuva kuvailullinen ongelma, mutta toisaalta metaforaa voidaan pitää argumentaatiossa vain sekundäärisessä roolissa. Metaforan voima riippuu siitä, miten kuulija ymmärtää sanojen merkityksen sekä siitä, miten kuulija ymmärtää metaforan alla olevan analogian olemassaolon. Tämän tutkielman kannalta on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, että Perelman huomauttaa kielen kääntämisen saattavan vaikuttaa metaforan ymmärrettävyyteen. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 398–410.)

43. Korostan, että yksi vuosisatoja vanhan russofobian, näiden länsimaisten eliittien peittelemättömän Venäjään kohdistuvan vihan syistä on juuri se, ettemme antaneet **ryöstää** itseämme siirtomaavallotusten aikana vaan pakotimme eurooppalaisia käymään kauppaa molemminpuolisen edun nimissä. - ⁵⁴

58. **Yhdysvaltojen diktatuuri** perustuu **raakaan voimaan, nyrkkien lakiin**. Se voi olla kauniissa **kääreessä** tai ilman **käärettä**, mutta **ydin** pysyy samana – **nyrkkien laki**.
- - ⁵⁵

78. **Taistelukenttä**, jolle kohtalo ja historia ovat meidät kutsuneet, on kenttä, jolla taistelemme kansamme, suuremman historiallisen Venäjän puolesta. ⁵⁶

Kun Putinin puhe paheksuu lännen tai Yhdysvaltojen toimintaa, se käyttää metaforia. Tästä ei kuitenkaan voi vetää johtopäätöstä, että Putinilla olisi tapana käyttää erityisen metaforista kieltä silloin kun tällaista vastustajan paheksuntaa tapahtuu. Verrattuna siihen miten paljon

---

⁵⁴ Подчеркну, что одна из причин многовековой руссофобии, нескрываемой злобы этих западных элит в отношении России как раз и состоит в том, что мы не дали себя обобрать в период колониальных захватов, заставили европейцев вести торговлю к взаимной выгоде.

⁵⁵ Диктат США строится на грубой силе, на кулачном праве. Бывает красиво обёрнуто, бывает без всякой обёртки, но суть одна и та же – кулачное право.

⁵⁶ Поле битвы, на которое нас позвала судьба и история, – это поле битвы за наш народ, за большую историческую Россию.

puhe länttä paheksuu, sisältää puhe tässä suhteessa vain vähän Venäjän ylistämiseen tarkoitettuja lauseita. On kuitenkin selvää, että Putinin puhe käyttää voimakasta metaforista kieltä kuvaillessaan länttä negatiivisin ilmaisin, jolloin ne avautuvat paremmin kuulijakuntaan kuuluvan tavallisen kansalaisen näkökulmasta. Metaforinen kieli muodostuu myös, kun Ukrainan sodan argumentoidaan olevan välttämätön koko Venäjän tulevaisuuden kannalta. Metaforista kieltä käytetäänkin tilanteissa, joissa halutaan painottaa joko lännen negatiivisia, Venäjän positiivisia puolia tai tilanteen merkityksellisyyttä.

4.4. Erottelumuotoiset argumentit

Dissosiatiiiviset eli erottelumutoiset argumentit muodostavat kokonaiset joukon erilaisia tyyplejä tehdä erotteluita käsitteiden ja konseptien välille. Perelmanin mukaan ilmiö-todellisuus pari (*The Appearance-Reality Pair*) nimitetään erottelumutoisten argumenttien prototyyppiksi. Siinä pyritään erottelemaan se, miltä jokin näyttää siitä, mikä se todellisuudessa on. Ulkomuoto ja todellisuus voivat olla erilaisia, jolloin ne ovat yhteensovittamattomia. Jos suoran kepin työntää veden alle, näyttää siltä, että keppi ei olisikaan suora, mutta tämä on vain se miltä se näyttää. Yleensä oletetaan, että ulkonäkö vastaa todellisuutta, ellei ole perusteita epäillä sitä. Jos havaitaan, että todellisuus ja ulkonäkö eivät ole yksi ja sama, syntyy tilanne, jossa todellisuus määritetään arvokkaammaksi kuin ulkonäkö, jonka ajatellaan olevan vain illuusio, virhe tai näennäinen. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 415–419.) Ulkonäön ja todellisuuden lisäksi Perelman tuo esille muita samankaltaisia pareja, joita usein yhdistellään puheessa eroavaisuuden havainnollistamiseksi: keinot-lopputulemat; toiminta-henkilö; yksilö-ryhmä; toiminta-olemus; symboli-asia; erityinen-yleinen (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 423).

Siihen, josta halutaan tehdä erottelu, voidaan liittää adjektiivi (esim. "näennäinen"), adverbi (esim. "näennäisesti") tai prefiksi (esim. "pseudo-") kuvastamaan sen toissijaisuutta (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 437–438). Paradoksaaliset ilmaisut viittaavat erottelumutoiseen argumentointiin (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 443). Erottelumuotoisilla argumenteilla on usein yhteys yllä käsiteltyihin argumentaatiotapoihin. Esimerkiksi määrittely, joka yllä määriteltiin kvasiloogiseksi argumentiksi, voi olla myös erottelumutoinen argumentti. Tämä ilmenee tilanteessa, jossa määrittelyn tarkoitus on väittää jokin asia sen todelliseksi luonteeksi. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 444–450.)

Esimerkiksi joku voi väittää, että ”tosikristillisyyteen” ei kuulu väkivalta. Joten, jos jonkun kristityn väitetään tehneen väkivaltaa, ei tämä ole ”tosikristitty”.

23. Maanmiehemme, veljemme ja sisaremme Ukrainassa – joka on alkuperäinen osa yhtenäistä kansakuntaamme – ovat nähneet omin silmin, mitä **niin kutsutun** lännen hallitsevat piirit valmistelevat koko ihmiskunnalle. He ovat **pudottaneet naamionsa ja paljastaneet todellisen sisimpänsä.**⁵⁷

47. Länsimaat ovat vuosisatojen ajan sanoneet tuovansa vapautta ja demokratiaa muille kansoille. **Asia on täysin päinvastoin:** demokratian sijaan on sortoa ja hyväksikäyttöä, vapauden sijaan orjuutta ja väkivaltaa. Koko yksinapainen maailmanjärjestys on luonnostaan demokratian vastainen eikä vapaa, se on valheellinen ja tekopyhä.⁵⁸

Putinin puhe pyrkii antamaan kuvan, että se kuvailee todellisuutta. Se pyrkii siihen, että kuulija hyväksyisi puheen näkemyksen asioiden kulusta todellisena, ja arvottaisi sitä korkeammin kuin puheessa ilmaistut lännen toimet. Tarkoitus on osoittaa, että se mitä länsi sanoo tai väittää tekevänsä, ei ole linjassaan sen kanssa mitä todellisuudessa on tehty. Puhe pyrkii myös tekemään erottelun Yhdysvaltojen eliitin, sen ohjailman Euroopassa sijaitsevan eliitin ja tavallisten kansalaisten välillä. Siinä missä lännen ja Euroopan eliitti edustaa näennäisyyttä ja valhetta, tavallinen kansa edustaa oikeudenmukaisuutta. Puhe parjaa länttä, mutta pyrkii erottelemaan lännen kokonaisuudesta ne osaset, joihin kritiikki on kohdistettu. Puheen luoma todellisuus sisältää erottelun, jossa lännen eliitti edustaa negatiivista ja Venäjä positiivista. Voidaan sanoa, että erottelutyylisillä argumenteilla on keskeisin rooli Putinin puheessa, sillä niiden avulla hän pyrkii rakentamaan voimakasta linjaa lännen Toiseuden ja Venäjän Meidän välille.

4.5. Putinin yleisö

Voidaan kysyä, että kenelle Putinin puhe on suunnattu. Ensiksi on otettava huomioon, että puhe on kokonaisuudessaan käännetty englanniksi, ja se on saatavilla Kremlin virallisilta verkkosivuilta. Se, että puhe on käännetty, osoittaa vaivannäköä ja vihjaa yleisöstä, jolle

---

⁵⁷ Наши соотечественники, наши братья и сёстры на Украине – родная часть нашего единого народа – своими глазами увидели то, что правящие круги так называемого Запада готовят всему человечеству. Здесь они, по сути, просто сбросили маски, проявили своё истинное нутро.

⁵⁸ Западные страны веками твердят о том, что они несут другим народам и свободу, и демократию. Всё с точностью до наоборот: вместо демократии – подавление и эксплуатация; вместо свободы – порабощение и насилие. Весь однополярный миропорядок по своей сущности антидемократичен и несвободен, он лжив и лицемерен насквозь.

puhe on suunnattu. Läheskään kaikki Kremlin sivuilta löytyvät Putinin puheet eivät ole käännetty, joka viittaisi siihen, että tämän puheen oletettiin herättävän enemmän mielenkiintoa Venäjän ulkopuolellakin. Lisäksi puhe televisioitiin, ja sitä tulkittiin länsimaisissa medioissa (France 24 English 2022). Toiseksi on otettava huomioon puheenantotilanne, jossa läsnä oli venäläistä poliittista ja muuta yhteiskunnallista eliittiä. Voidaan argumentoida, että koska Putin puhui heille, olivat he Putinin yleisö. Tämä on tietenkin yhdellä tavalla totta, mutta puheen tekstiä tulkittaessa voidaan havaita, että he eivät olleet ainoa, eivätkä ensisijainen yleisö. Tästä päästään kolmanteen näkökulmaan; keitä Putin itse puheessaan sanoo puhuttelevansa. Tämä yleisö muodostuu Venäjän, Donetskin ja Luhanskin kansalaisista, Zaporizžjan ja Hersonin alueiden asukkaista sekä duuman jäsenistä ja Venäjän Federaation senaattoreista (1, 72). Jo tämän perusteella on selvää, että yleisönä toimii suurempi kokonaisuus kuin vain se, keitä tuolloin fyysisesti oli paikalla.

Putinin puheessa Yhdysvallat nousee kaikkein suurimmaksi venäjävastaiseksi toimijaksi. Yhdysvaltojen väitetään työntävän Eurooppaa deindustrialisaatioon päästäkseen käsiksi koko Euroopan markkinoihin (56). Yhdysvallat saa Putinin puheessa keskeisen pahan protagonistin leiman, kun taas muu läntinen poliittinen eliitti jää epämääräiseksi, mutta venäjävastaiseksi. Putinin puheessa erottuu kuitenkin lännestä se joukko, joka ei kannata läntisen eliitin valitsemaa venäjävastaisuuden tietä. Putin sanoo puheessaan, että länsimaissa on ihmisiä, jotka näkevät länsimaisen eliitin myrkyllisyyden ja ovat samanmielisiä Venäjän kanssa sen näkemyksistä koskien esimerkiksi valtioiden suvereniteetin palauttamista valtioille itselleen (74–75). Puheessa viitataan ihmisiin eliitin alaisuuteen joutuneina kokonaisuuksina, jotka ovat tahtomattaan joutuneet erilaisiin negatiivisiin tilanteisiin (esimerkiksi 10–13), mutta jotka lopulta taistelevat epäoikeudenmukaisuutta vastaan (esimerkiksi 22, 34). Ihmisten negatiivisen tilanteen on aina aiheuttanut eliitin toiminta, joka puheessa usein ilmenee länsimaisena eliittinä, paitsi silloin kun kyse on Neuvostoliiton romahtamiseen johtaneista tapahtumista.

Tämän perusteella voidaan katsoa, että Putinin puheen kuviteltuna yleisönä toimii ”ihmiset”, jotka ovat erillisiä olentoja ”eliitistä”. Vaikka tilaisuudessa oli paikalla venäläistä eliittiä, ei tämä eliitti ollut puheen oletettu yleisö, sillä puheessa eliitti ilmenee poikkeuksetta negatiivisessa kontekstissa. Puhe pyrkii luomaan negatiivisen kuvan länsimaisesta eliitistä, joka toimillaan tekee asioita, jotka eivät ole omien kansojensa eduksi. Kansat, eli ihmiset,

kuvataan eliitin uhreiksi, jotka eivät jaa eliitin kanssa mielipidettä. Uhriudesta huolimatta ihmiset ovat kuitenkin kyvykkäitä vastustamaan omien eliittiensä epäoikeudenmukaisuutta.

Puhe suuntaa hyökkäävän kielenkäyttönsä ylätason instituutioita ja hallitsevaa eliittiä vastaan. Hän kutsuu länsimaista poliittista eliittiä ”diktatuuriksi”, ”Kiovan hallinnon todellisiksi käsittelijöiksi”, ”hallitsevaksi luokaksi”, ja niin edespäin. Hyökkäyksen kohteena puheessa on selkeästi länsimainen hallitseva eliitti, jonka täsmällinen muoto jätetään todennäköisesti tarkoituksella epämääräiseksi. Argumentaation taso ei kuitenkaan länsimaista kuulijaa vakuuta, joten ei voida ajatella, että Putinin kuviteltu yleisö olisi kaikki länsimaiset kansalaiset, vaan ainoastaan sellaiset, jotka jo jakavat Venäjän narratiivin tapahtumien kulusta. Näin ollen voidaan sanoa, että koska puheen yleisönä toimivat samanmieliset ihmiset Venäjällä ja länsimaissa, puhe on luotu sellaiseen muotoon, joka puhuttelee kuulijakuntaa eniten. Täten ei ole merkityksellistä se, ovatko argumentit itse asiassa perusteltuja (kestävätkö Venäjän toimet kansainvälisen oikeuden näkökulmasta päivänvaloa), vaan se, että miten uskottavilta kunkin yleisön korvissa argumentit kuulostavat.

5. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTELMÄT

Tässä tutkielmassa analysoitiin Venäjän federaation presidentin Vladimir Putinin puheen retorisia oikeutuskeinoja ja narratiivia. Tutkielma tarkasteli sitä, miten puhe oikeutti Ukrainalta vallattujen alueiden *de jure* liittämistä Venäjään. Havaintoja tulkittiin narratiivin lisäksi Venäjään liittyvän strategisen kulttuurin viitekehyksessä. Viitekehys loi ymmärrystä suuremmalle kontekstille, jossa puheen länsivastaista kritiikkiä tulkittiin. Venäjän presidentin retoriikan analysoinnin tarkoituksena on havaita millaisella tasolla argumentit kulkevat, ja miten perusteltuja argumentteja alueliitosten oikeuttamiseksi annettiin. Lisäksi tarkasteltiin sitä, mitä argumenttien perusteella voidaan kertoa Venäjän suhtautumisesta vallitsevaan kansainväliseen järjestelmään.

Alaluvussa 3.2.1. tarkasteltiin Venäjän strategisen kulttuurin tekijöitä. Putinin puhetta analysoitaessa nämä tekijät ovat selkeästi havaittavissa. Puhe antaa ymmärtää, että Venäjä on suurvalta, ja se saa toimia kuten suurvalta toimii realistisessa kansainvälispoliittisessa maailmassa. Suurvaltana Venäjä on kuitenkin nöyrä toimija, jonka mitta on tullut täyteen lännen jatkuvien hyökkäysten vuoksi. Venäjän on puolustettava sekä itseään että suurvalta-asemaansa, ja puolustustoiminta toteutetaan Ukrainassa. Putinin näkemyksen mukaan vain moninapainen maailma takaa tasapainoisen ja stabiilin järjestelmän (Drozdova & Robinson 2019, 819). Tämän kuitenkin katsotaan merkitsevän sellaista moninapaista maailmaa, jossa jokaisella alueellisella suurvallalla olisi omat alueensa, johon ne voisivat levittää vaikutusvaltaansa (Götz & Staun 2022, 485–486, 490). Ukrainaa tukemalla länsi tunkeutuu Venäjän vaikutusvallan vyöhykkeelle, jolloin loukataan sen näkemystä siitä mitä on olla suurvalta, ja miten suurvallalla on oikeus vaikuttaa pienempiin valtioihin (Götz & Staun 2022, 491).

Tähän yhdistyy tietenkin ajatus siitä, että Ukraina ei ole oma itsenäinen ja suvereeni valtionsa, vaan se kuuluu historiallisen Venäjän kontrollipiiriin. Koska Venäjän vaikutusvallan rajat hahmotetaan historian kautta, on sota Ukrainassa itse asiassa sota Venäjällä. Tämä käy selkeästi ilmi siitä, miten Putin puhuu sodasta aivan kuin se tapahtuisi Venäjän todellisten rajojen sisäpuolella. Monet Neuvostoliittoon kuuluneet valtiot ovat liittyneet Natoon, jonka vuoksi Venäjä on menettänyt mahdollisuutensa vaikuttaa niihin sotilaallisella painostuksella. Valko-Venäjä ja Ukraina muodostavat puskurivyöhykkeen ja strategisen syvyyden alueen, joka Venäjän näkökulmasta on välttämätön lännestä tulevaa

vihollista vastaan, jotta voidaan välttää taistelut Venäjän maaperällä. Venäjän näkökulmasta Ukrainan ei voida tämän vuoksi sallia valua yhtään enempiä lännen syliin.

Siinä missä puhe pyrkii mahtipontisesti ilmaisemaan Venäjän toimivan suurvallan tavoin, se tuo esille myös sen heikkouksia. Nämä haavoittuvuuden tilanteet ilmenevät hyökkäyksen kohteeksi joutumisena ja Neuvostoliiton romahtamisena. Kaikessa syy kuitenkin vieritetään lännen harteille. Lännen ja etenkin Yhdysvaltojen rooli Venäjän arkkivihollisena ja sen haavoittuvuuden hyväksikäyttäjänä on läpileikkaava teema, johon vedotaan joka käänteessä. Venäjän näkökulmasta vihollinen on aina tullut lännestä, ja Yhdysvallat liittolaisineen on mahtavuutensa vuoksi erityisen vaarallinen toimija (Götz & Staun 2022, 484–485).

Ydinaseretoriikka on keskeinen tekijä puheen suurvaltakunnioituksen takaajana. Puheen tarkoitus on ilmaista, että miehityt ja Venäjään liitetyt alueet ovat nyt osa sitä, ja niihin kohdistuva hyökkäys on hyökkäys Venäjää kohtaan. On kuitenkin huomattava, että pelkkä suurvalta-asema ja ydinaseet eivät vielä riitä todelliseksi pelotteeksi tilanteessa, jossa on sotilaallisesti vallattu vieraan valtion alueita. Putinin puhe näyttää pelaavan samalla ”hullun miehen taktiikalla”, jolla se alun perin sotaan lähtikin, ja joka oli Krimin miehityksen aikana taustalla vaikuttava teema (Veebel & Ploom 2023). Tämän ajatellaan luovan vakuuttuneisuutta sen puolesta, että Venäjä saattaisi käyttää ydinaseita, mikäli se joutuisi hyökkäyksen kohteeksi alueliitoksen alaiseksi joutuneilla alueilla.

Venäjän messiaaninen rooli voidaan ehkä kätevimmin tulkita Kenneth Burken niin sanotun *heroic combat mythin* kautta. Tämä tarkoittaa narratiivin juonta, jossa on olemassa erittäin voimakas ja ilkeämielinen vihollinen, jolla on erityislaatuisia ominaisuuksia, ja joka lähtökohtaisesti on hyvyyttä vastaan. Vihollista vastaan asettuu taistelemaan sankari (*champion*), joka kuitenkin melkein häviää taistelunsa. Vihollinen tuhotaan kuitenkin lopulta, ja sankaria juhlitaan. Vihollisen on täytynyt olla jokin merkittävä vastustaja, jotta sitä vastaan taistelemisen olisi vaivan arvoista, ja jotta kuulijoiden sympatian olisivat sankarin puolella. Myös tilanne, jossa sankari lähes häviää, on tarinankerronnallinen tehokeino, sillä se luo kerronnasta mielenkiintoisempaa ja mukaansatempaavampaa. (Burke 1966, 180–386.) Venäjän kohdalla Neuvostoliiton romahtaminen ja 1990-luvun tapahtumat edustavat tätä tilannetta. Riikka Kuusisto (2020, 4–12) tuo esille Burken ja monia muita tapoja tarkastella kansainvälistä politiikkaa narratiivisten juonten (tragedia, romantiikka/epiikka, komedia ja

ironia/satiiri) kautta. Tämän tutkielman pohjalta voidaan kuitenkin argumentoida, että Putinin puheessa Venäjällä on rooli, joka ilmentää sankaritarinaa, jossa Venäjällä on sankarin rooli. Tämä sankari on kokenut tarinan vastustajan, eli Yhdysvaltojen, jatkuvaa syrjimistä ja alistusyritystä, mutta on kyennyt sitä vastustamaan. Sankari kävi polvillaan, mutta nousi alakynnestä entistä vahvempana, ja kykenee tänä päivänä haastamaan vastustajan. Pahaa ei ole tässä vaiheessa vielä kukistettu, mutta se on vain ajan kysymys.

Puheen analysointi osoittaa (jokseenkin yllätyksettömästi) lännen ja Venäjän suhteiden olevan erittäin kylmät. On sanomattakin selvää, että puhe kehystää vallitsevan tilanteen ja siihen johtaneen polun melko yksipuolisella näkökulmalla. Kehystämisen lisäksi se jättää sanomatta asioita, jotka olisivat välttämättömiä koko totuuden saamiseksi. Puheen tarkoitus on luoda voimakas toiseuttaminen suhteessa länteen. Puheessaan Putin syyttää länttä suoraan Venäjää vastaan hyökkäämisestä, mutta puheesta on havaittavissa edelleen yksi askelma, jota ei ole vielä ylitetty: Sota Ukrainassa on Venäjän ja lännen välinen, mutta siinä on edelleen proxy-sodan kaltainen askelma, jota ei ole vielä täysin ylitetty. Lännen voimakas tuki Ukrainalle on osoitus siitä, että länsi (ja etenkin Yhdysvallat) on Venäjän todellinen vastustaja Ukrainassa. Naton laajeneminen on ollut osoitus siitä, että Venäjää on pyritty piirittämään sotilaallisesti. Tämän vuoksi puhe sisältää lähinnä lännen syyttelyä asioista, mutta ei niinkään sitä, mitä lännen suhteen pitäisi tehdä. Tämän perusteella voidaan argumentoida, että jos puhe sisältäisi ultimaatumeita lännen suhteen, olisi se merkki viimeisenkin kynnyksen ylittymisestä.

Valtiot pyrkivät oikeuttamaan toimiaan, ja tähän oikeuttamiseen vaikuttaa se, miten he ovat ilmaisseet sitoumuksiaan muille toimijoille (Mitzen 2015). Tämän suhteen on yllättävää havaita, että Putinin puhe ei niinkään selkeästi pyri juridisesti oikeuttamaan Ukrainan alueiden liittämistä Venäjään. Puhe viittaa harvoin ja löyhästi kansainväliseen oikeuteen, vaikka tämän voisi kuvitella olevan aivan keskeinen elementti aluevaltausten perustelemisessa. Kansainvälinen oikeus on toissijaista Venäjän oikeuttamisperusteissa. Suurin osa puheesta keskittyy lännen syyttelemiseen. Voidaan tietenkin sanoa, että foorumi juridisten argumenttien tekemiseen oli väärä, mutta se ei muuta sitä, että tällaisten argumenttien tulisi olla keskeisessä asemassa aluevaltausten oikeuttamisessa, mikäli kansainvälisoikeudellinen lähtökohta on tärkein elementti tällaisten tekojen tekemiseen. Tehdyt viittaukset liittyivät kansojen itsemääräämisoikeuteen, mutta viittaukset tulkitsivat pykäliä melko lavealla näkökulmalla, ja ne jättivät huomiotta niihin liittyviä keskeisiä seikkoja

säännösten tulkinnassa. Tämän suhteen voidaan päätellä, että Venäjä haluaa muokata kansainvälistä oikeutta ja vallitsevaa järjestelmää noudattamaan moninapaisen maailman realiteetteja, jossa vahvemmillä on oikeus tehdä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat negatiivisia tilanteita heikompien kannalta (Allison 2014). Nykyinen kansainvälinen järjestys ei tyydytä Venäjää.

Puheen suurena vedenjakajana toimii voimakas me-te -argumentaatio. Toiminnalla luodaan ”kuvitteellinen yhteisö” korostamalla me-te -erottelua, jolla voi olla sekä sisäpoliittiseen yhtenäisyyteen että ulkoisen uhan esille nostamiseen tähtääviä syitä. Pyrkimys on luoda linjaa, joka muodostaisi demarkaation sisäpiirin ja ulkopuolisten, Itseyden ja Toiseuden tai kotimaisen ja ulkomaisen välille. Näin pyritään muodostamaan identiteettiä, jolloin voidaan epäsuorasti osoittaa sitä uhkaaviin tekijöihin. Uhka taas pakottaa sen torjumiseen ja/tai yhteisön sulkeutumiseen. (Campbell 1992, x, 1–4, 73–75, 81–90.) Yhdysvaltojen ja muiden länsimaiden katsotaan olevan kaiken pahuuden ja vääryyden alkusyy, ja kaikki puheessa ilmenevä negatiivisuus yhdistyy jollakin tavalla länteen. Länsi ilmenee voimakkaana, suurena ja pakottavana entiteettinä, joka ajattelee pelkästään itseään, ja toimii muiden kustannuksella. Puhe kuitenkin tekee lännen osalta jaottelua eliittiin sekä tavalliseen kansaan, jonka tarkoituksena lienee ollut sekä vedota suuriin massoihin että hyväksikäyttää tietämättömyyttä. Tämän tietämättömyyden hyödyntäminen yhdistyy siihen faktaan, että jotkin valtion organisaatioiden toiminnot eivät ole täydellisen läpinäkyviä (kuten tiedustelu- ja sotilasorganisaatioiden), jolloin voidaan epäsuorasti viitata näiden organisaatioiden petolliseen ja hajottavaan luonteeseen. Putinin puhe käyttää hyödykseen empiiristä todellisuuspohjaa: Historian aikana jotkin tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut ovat jääneet kiinni toiminnasta, joka on ollut noloa kunkin organisaation hallinnon kannalta.

Putinin retoriikkaan liittyvät havainnot yhdistettynä narratiiviseen analyysiin osoittavat ensinnäkin Venäjän valtionhallinnon tahtotilaa. Aluevaltauksien oikeutus lepää lähinnä muiden syyttelyn varassa. Yhdysvalloista tehdään syntipukki lähes jokaiseen asiaan, eikä Putinin puheen perusteella Venäjän valtio tunnu näkevän omassa toiminnassaan mitään moitittavaa. Suhteessa Krimin niemimaan valtaukseseen, ei puhe juurikaan laajentanut oikeuttamiseen käytettäviä argumentteja. Puheen perusteella voidaan vetää johtopäätös, jonka mukaan oikeuttaminen perustuu tu quoque -tyyliselle argumentaatiolle. Tällöin pyritään osoittamaan Yhdysvaltojen ja lännen tekoihin, jotka ovat olleet sortavia, epäoikeudenmukaisia tai muulla tavalla negatiivisia. Tämän perusteella pyritään

argumentoimaan, että koska näin on tapahtunut, on Venäjälläkin täysi oikeus toimia vastaavalla tavalla. Ja koska Yhdysvaltoja tai jotain muuta valtiota ei ole tuomittu tällaisesta negatiivisesta teosta, ei myöskään Venäjää tulisi tuomita. Argumentaatio yhdistää tällä tavalla kaksi ajatusta: Venäjä ei ole aluevaltausten osalta tehnyt mitään väärää, ja vaikka olisikin, muut ovat tehneet aivan yhtä pahoja asioita ilman, että heitä olisi asiasta millään tavalla tuomittu tai rangaistu. Täten Venäjä on oikeutettu toimimaan kuten se toimii.

Puhe pyrkii muodostamaan argumentin, joka osoittaa länsimaiden moraalisen mädänneisyyden, pahantahtoisuuden ja tarkoituksella tehdyt negatiiviset asiat. Argumentti on whataboutistinen; vaikka Venäjä tekisikin väärin, länsi ei voi oman historiallisen epämoraalisuuden painolastinsa vuoksi kritisoida sitä olematta tekopyhä. Argumentin toinen osa on löyhä viittaus kansainvälisoikeudelliseen kansojen itsemääräämisoikeuden periaatteeseen, jota ei kuitenkaan perustella sen syvällisemmin. Venäjällä koetaan tämän perusteella olevan jollain tavalla oikeus sekä hyökätä sotilaallisesti Ukrainaan että vallata siltä alueita itselleen. On selvää, että kansainvälisoikeudellisesti aluevaltaukset ovat kestäättömällä pohjalla, *vaikka* oletettaisiinkin, että Venäjällä olisi ollut oikeus sotilaalliseen voimankäyttöön venäläisväestön suojelemiseksi Ukrainassa. Ukrainan alueiden liittämistä Venäjään ja YK:n suojeluvastuun periaatteen käyttämistä Ukrainassa on perusteltava keskenään erilaisin argumentein. Tätä Putinin puhe ei tee.

Venäjä ei todellisuudessa ole kiinnostunut kansainvälisoikeudellisesta perustelusta toimilleen. Se käyttää kansainvälistä oikeutta vain savuverhona pyrkimyksille, jotka se jättää sanomatta. Lännen toimien kritisoiminen on keskeinen perusta Venäjän toimille, mutta edes tässä ei artikuloita selkeästi mikä on Venäjän todellinen syy Ukrainan sodalle. Se, mitä sanotaan, on tyyppillisesti epäjohdonmukaista ja liioiteltua. Näiden perusteella voidaan kuitenkin osoittaa asiat, jotka Venäjää nakertavat. Niiden avulla voidaan myös päätellä mitä Venäjä tulevaisuudessa tavoittelee. Se, mitä ei sanota, muodostuu kuitenkin tutkittavan osalta keskeiseksi asiaksi, sillä tämän syyn esilletuominen selkeyttää totuuden hahmottamista. Ne kertovat millaiselle yleisölle sanotut asiat on osoitettu, ja mitä asioita Venäjä haluaa peitellä ylläpitääkseen omaa narratiiviaan.

Puhe osoittaa myös sen, että Putin ei kavahda käyttää disinformatiivisia keinoja. Retoriikkaa voidaan käyttää moraalineutraalisti, jolloin käytetyt tekniikat ja tavoitteet eivät välttämättä ole sellaisia, joita voidaan pitää moraalisesti hyväksyttävänä. Puheen voidaan katsoa

heijastelevan Venäjän informaatiokulttuuriin voimakkaasti kietoutunutta propagandistista mielenlaatua, jossa disinformaatiolla on merkittävä osa Venäjän näkökulmien oikeuttamisessa. Putinin puhe ei poikkea siitä mihin länsi on jo vuosien ajan joutunut tottumaan kohdatessaan Venäjän median ja sosiaalisen median välityksellä tapahtuvaa vääristelyä.

Retoriikan ja narratiivisen analyysin osalta jatkotutkimusaiheita on runsaasti. Putinin retoriikka voidaan pyrkiä kategorisoimaan tarkemmin, ja löytämään keskeisimmät argumentit hänen puheistaan. Analyysiin voi yhdistää määrällistä aineista, jolloin voidaan pyrkiä numeraalisesti osoittamaan Putinin suosimien argumentaatiotapojen lukumääräinen esiintymistiheys; miten paljon mitäkin argumentaatiotapaa Putin käyttää, ja nouseeko jokin tietty tapa selkeästi muita yleisemmäksi. Narratiivien osalta tutkimusta voisi kohdistaa Putinin puheiden narratiivien luonteeseen, ja siihen, riippuuko narratiivin luonne siitä millaiselle yleisölle Putin puheensa pitää. Myös kielitieteelliseltä näkökulmalta puheiden analysointi olisi tärkeää, sillä analyysin perustuessa alkuperäiseen kieleen voidaan havaita pienempiä nyansseja, joilla tuetaan narratiivia. Tulevaisuudessa tapahtuvan tutkimuksen on kuitenkin otettava huomioon Venäjän voimakas propagandistinen ote sekä diplomaattinen epämääräisyys. Näiden ylittämiseksi on tunnettava narratiiviset taustat.

6. LÄHTEET

- Alafuzoff, Georgij & Anders Blom, Mihail Kurvinen, Juha Pyykönen, Vilma Luoma-aho, Katerina Tsetsura (2020). *Govorit Moskva – Moskova puhuu. Venäjän strategisen viestinnän erityispiirteet*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:16. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia.
- Alastair, Iain Johnston (1995): Thinking about Strategic Culture. *International Security* 19:4, 33-64.
- Abbott, H. Porter (2008): *The Cambridge Introduction to Narrative*. 2. painos. Cambridge: Cambridge University Press.
- Allison, Roy (2014): Russian 'deniable' intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules. *International Affairs* 90:6, 1255–1297.
- Andrew, Christopher & Oleg Gordievsky (1990): *KGB. The Insider Story of its Foreign Operations from Lenin to Gorbachev*. Lontoo: Hodder & Stoughton.
- Aristotle (2000) *Rhetoric*. Infomotions, Inc: ProQuest Ebook Central
- Aristoteles (1997): *Retoriikka*, Suom. Paavo Hohti. Tampere: Gaudeamus.
- Arndt, Anna Clara & Liviu Horovitz (2022): *Nuclear rhetoric and escalation management in Russia's war against Ukraine: A Chronology*. Stiftung Wissenschaft und Politik. Saatavissa: <https://policycommons.net/artifacts/2676695/nuclear-rhetoric-and-escalation-management-in-russias-war-against-ukraine/3699845/>.
- Atlantic Council (2022): *Putin's failing Ukraine invasion proves Russia is no superpower*. Julkaistu 01.11.2022. Luettu 26.02.2023. Saatavissa: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/putins-failing-ukraine-invasion-proves-russia-is-no-superpower/>.
- Austin, John Langshaw (2016): *Näin tehdään sanoilla* (toim. J. O. Urmson & Maria Sbisà) (suom. Risto Koskensilta). Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura ry / Niin & Näin.
- Barron, John (1974): *KGB. The Secret Work of Soviet Secret Agents*. Lontoo: Hodder and Stoughton.
- Berger, John (2016): *From the Bear's Mouth: Analyzing Vladimir Putin's Rhetoric and Its Implications for Russian Grand Strategy*. Maisteritutkielma. The School of Advanced Air and Space Studies.

- Bittman, Ladislav (1988a): Introduction. Teoksessa Bittman, Ladislav (toim.), *The New Image-Makers. Soviet Propaganda & Disinformation Today*. Washington: Pergamon-Brassey.
- Bittman, Ladislav (1988b): The New Image-Makers: Soviet Propaganda and Disinformation under Gorbachev. Teoksessa Bittman, Ladislav (toim.), *The New Image-Makers. Soviet Propaganda & Disinformation Today*. Washington: Pergamon-Brassey.
- Bittman, Ladislav (1985): *The KGB and Soviet Disinformation. An Insider's view*. Washington: Pergamon-Brassey.
- Botan, Carl H. (2021): *The Handbook of Strategic Communication*. Hoboken: Wiley Blackwell.
- Braet, Antoine C. (1992): Ethos, pathos and logos in Aristotle's Rhetoric: A re-examination. *Argumentation* 6, 307–320.
- Brice, Lee L. (2012): *Greek Warfare from the Battle of Marathon to the Conquests of Alexander the Great*. Kalifornia: ABC-CLIO.
- Burke, Kenneth (1966): *Language as Symbolic Action: Essays on Life, Literature, and Method*. Los Angeles: University of California Press.
- Campbell, David (1992): *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Manchester: Manchester University Press.
- Congressional Research Service (2022): *Russia's Nuclear Weapons: Doctrine, Forces, and Modernization*. R45861. Julkaistu 21.04.2022. Luettu 29.10.2022. Saatavissa: <https://crsreports.congress.gov/product/details?prodcode=R45861>.
- Cristadoro, Nicola (2021): L'intelligence militare russa Il GRU nel decennio 2010-2020. Il più potente servizio di intelligence della Russia contemporanea. Teoksessa Arboit, Gerald (toim.): *Antologia Militare*. Erikoisjulkaisu. Syyskuu 2021.
- Dennett, Daniel C. (2014): *Intuition Pumps and Other Tools for Thinking*. London: Penguin.
- Dennett, Daniel C. (1992): The Self as a Center of Narrative Gravity. Teoksessa Kessel, Frank S. & Pamela M. Cole ja Dale L. Johnson: *Self and Consciousness. Multiple Perspectives*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dennett, Daniel C. (1987): *The Intentional Stance*. Cambridge, MA: The MIT Press
- Drozdova, Oksana & Paul Robinson (2019): A Study of Vladimir Putin's Rhetoric. *Europe-Asia Studies* 71:5, 805-823
- Fallis, Don (2015): What is disinformation? *Library Trends* 63:3, 401-426.

- France 24 English (2022): *REPLAY: Putin proclaims annexation of four occupied Ukraine regions* • FRANCE 24 English. Julkaistu 30.09.2022. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=6ekNbe8tLXA>.
- Freedman, Lawrence (2013): *Strategy: A History*. Oxford: Oxford University Press.
- Goddard, Stacie & Ronald Krebs (2015): Rhetoric, Legitimation, and Grand Strategy. *Security Studies*, 24:5–36.
- Goldman, Emily (2007): *Strategic communication: a tool for asymmetric warfare*. Saatavissa: <https://smallwarsjournal.com/blog/strategic-communication-a-tool-for-asymmetric-warfare>.
- Gray, Colin S. (1999): Strategic Culture as Context: The First Generation of Theory Strikes Back. *Review of International Studies*, 25:1, 49-69.
- Gray, Colin S. (1971): Strategists: Some Views Critical of the Profession. *International Journal* 26:4, 771–790.
- Grek, Ivan (2023): The grassroots of Putin’s ideology: civil origins of an uncivil regime. *East European Politics*. *East European Politics*. 1-20.
- Götz, Elias & Jørgen Staun (2022): Why Russia attacked Ukraine: Strategic culture and radicalized narratives. *Contemporary Security Policy*, 43:3, 482-497.
- Habermas, Jürgen (1984): *The Theory of Communicative Action. Reason and the Rationalization of Society*. Vol. 1. Kääntänyt McCarthy, Thomas. Boston: Beacon Press.
- Hallahan, Kirk & Derina R. Holtzhausen, Betteke van Ruler ja Dejan Verčič (2007): Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic Communication* 1:1, 3-35.
- Haynes, David N. (1981): The Language and Logic of Law: A Case Study. *University of Miami Law Review* 35:2, 183-254.
- Helsingin Sanomat (2022): Lue presidentti Putinin puhe ”alueliitoksista” sanasta sanaan. Julkaistu 01.10.2022. Luettu 16.12.2022. Saatavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009106918.html>.
- Herd, Graeme P. (2022): *Understanding Russian Strategic Behavior: Imperial Strategic Culture and Putin’s Operational Code*. Milton: Taylor and Francis.
- Hogan, Michael J. (2013): Persuasion in the Rhetorical Tradition. Teoksessa Dillard, James Price & Lijiang Shen (toim.), *The SAGE Handbook of Persuasion: Developments in Theory and Practice*, 2-19. 2. painos. Kalifornia: SAGE Publications.

- Holtzhausen, Derina Rhoda & Ansgar Zerfass (2015): *The Routledge Handbook of Strategic Communication*. New York: Routledge.
- Huttunen, Rauno (2014): *Habermas, Jürgen*. Verkkojulkaisu. Luettu 21.10.2022. Saatavissa: <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/habermas-jurgen>.
- Hänninen, Vilma (2018): Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa Valli, Raine & Juhani Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. 5. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hänninen, Vilma (2008): Narratiivisen tutkimuksen eettiset haasteet. Teoksessa Pietilä, Anna-Maija & Helena Länsimies-Antikainen (toim.): *Etiikkaa monitieteisesti. Pohdintaa ja kysymyksiä*. 121–140. Kuopio: Kuopion yliopisto.
- Hänninen, Vilma (2003): *Sisäinen tarina, elämä ja muutos*. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Islam, Aang Fatihul & Dian Anik Cahyani ja Ika Lusi Kristanti (2018): Stylistics features in personal essay of English department's student. *Journal of English Education, Linguistics and Literature* 2:2, 1–5.
- Inkovaara, Ronja (2019): *Venäjän ulkoministeriön fake news -retoriikka*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Johnson, Steve (1998): Skills, Socrates and the Sophists: Learning from History. *British Journal of Educational Studies*, 46:2, 201-213.
- Jonsson, Oscar (2019): *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines Between War and Peace*. Washington: Georgetown University Press.
- Jowett, Garth S. & Victoria O'Donnell (2019): *Propaganda & Persuasion*. 7. painos. Los Angeles: Sage Publications.
- Kari, Martti J. (2019): *Russian Strategic Culture in Cyberspace Theory of Strategic Culture – a tool to Explain Russia's Cyber Threat Perception and Response to Cyber Threats*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Kasparov, Garry (2013): Garry Kasparov: How Putin's poker game makes fools of the West. *The Spectator*. Julkaistu 14.12.2013. Luettu 06.01.2023. Saatavissa: <https://www.spectator.co.uk/article/garry-kasparov-how-putin-s-poker-game-makes-fools-of-the-west/>.
- Kienpointner, Manfred (2001): Modern revivals of Aristotle's and Cicero's Topics: Toulmin, Perelman, Anscombe/Ducrot. Teoksessa Bertocchi, Alessandra & Mirka

- Maraldi ja Anna Orlandini (toim.): *Papers on Grammar VII. Argumentation and Latin*. 17-34.
- Kienpointner, Manfred (1993): The Empirical Relevance of Perelman's New Rhetoric. *Argumentation* 7:4, 419–437. Web.
- Knight, Amy W. (1990): *The KGB. Police and politics in the Soviet Union*. Boston: Unwin Hyman.
- Koszowski, Maciej (2016): Perelman and Olbrechts-Tyteca's Account of Analogy Applied to Law: the Proportional Model of Analogical Legal Reasoning. *Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej* 2/2016, 5-13. Saatavissa: https://www.academia.edu/33350857/Perelman_and_Olbrechts_Tyteca_s_Account_of_Analogy_Applied_to_Law_the_Proportional_Model_of_Analogical_Legal_Reasoning.
- Kremlin (2022a): *Signing of treaties on accession of Donetsk and Lugansk people's republics and Zaporozhye and Kherson regions to Russia*. Julkaistu 30.09.2022. Luettu 16.12.2022. Saatavissa: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/69465>.
- Kremlin (2022b): *Address by the President of the Russian Federation*. Julkaistu 24.02.2022. Luettu. 01.10.2022. Saatavissa: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67843>.
- Kremlin (2021): Ceremony for presenting foreign ambassadors' letters of credence. Julkaistu 01.12.2021. Luettu 07.11.2022. Saatavissa: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/67250>.
- Kuusisto, Riikka (2020): *International Relations Narratives: Plotting World Politics*. Lontoo: Routledge.
- Kuzio, Taras (2019): Old Wine in a New Bottle: Russia's Modernization of Traditional Soviet Information Warfare and Active Policies Against Ukraine and Ukrainians. *The Journal of Slavic Military Studies*, 32:4, 485-506.
- Lakoff, George (2014): *The All-New Don't Think of an Elephant!: Know Your Values and Frame the Debate*. Vermont: Chelsea Green Publishing.
- Law, Stephen (2008): Thinking Tools: The Sherlock Holmes Fallacy. *Think* 6 (17–18), 219-221.
- Lewis, David G. (2020): *Russia's New Authoritarianism: Putin and the Politics of Order*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

- Maliukevičius, Nerijus (2013): (Re)constructing Russian Soft Power in Post-Soviet Region. Teoksessa *Baltic Security & Defence Review* 15:2, 70-97.
- McCormick, Samuel (2003): Earning One's Inheritance: Rhetorical Criticism, Everyday Talk, and the Analysis of Public Discourse. *Quarterly Journal of Speech*, 89:2, 109-131.
- Miller, Gerald R. (2012): On Being Persuaded. Some Basic Distinctions. Teoksessa Dillard, James Price & Lijiang Shen (toim.), *The SAGE Handbook of Persuasion: Developments in Theory and Practice*, 70-82. 2. painos. Kalifornia: SAGE Publications.
- Mitzen, Jennifer (2015): Illusion or Intention? Talking Grand Strategy into Existence. *Security Studies*, 24:1, 61-94.
- Naski, Jussi (2016): *Peloteteoreettinen analyysi ydinaseista Venäjän turvallisuuspoliittisissa strategioissa ja retoriikassa vuosivälillä 2008–2015*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
- Neumann, Iver B. (2017): *Russia and the Idea of Europe: A Study in Identity and International Relations*. Lontoo: Routledge.
- Nothhaft, Howard & Hagen Schölzel (2015): (Re-)Reading Clausewitz. The Strategy Discourse and its Implications for Strategic Communication. Teoksessa Holtzhausen & Ansgar Zerfass (toim.): *The Routledge Handbook of Strategic Communication*. New York: Routledge. 18-33.
- O'Connor, Cailin & James Owen Weatherall (2019): *The Misinformation Age: How False Beliefs Spread*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Oddo, John (2022): Propaganda. Teoksessa Fahnestock, Jeanne & Randy Allen Harris (toim.): *The Routledge Handbook of Language and Persuasion*, 422-438.
- OECD (2022): *Disinformation and Russia's war of aggression against Ukraine: Threats and governance responses*. Julkaistu 03.12.2022. Luettu 28.02.2022. Saatavissa: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/disinformation-and-russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-37186bde/>.
- Olmsted, Wendy (2006): *Rhetoric: An Historical Introduction*. Hoboken: Wiley.
- Oppermann, Kai & Alexander Spencer (2016): Telling stories of failure: narrative constructions of foreign policy fiascos. *Journal of European Public Policy*, 23:5, 685–701.
- Perelman, Chaïm (1996): *Retoriikan valtakunta*. Suom. Leevi Lehto. Tampere: Vastapaino.

- Perelman, Chaïm & Lucie Olbrechts-Tyteca (1969): *The new rhetoric: A treatise on argumentation*. Kääntänyt englanniksi Wilkinson, John & Weaver, Purcell. Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Perelman, Chaïm (1959): Pragmatic Arguments. *Philosophy* 34:128, 18-27.
- Perloff, Richard M. (2012): Political Persuasion. Teoksessa Dillard, James Price & Lijiang Shen (toim.), *The SAGE Handbook of Persuasion: Developments in Theory and Practice*, 258-277. 2. painos. Kalifornia: SAGE Publications.
- Peterfi, Carol-Teodor (2018): Ambiguity. The New Military Strategy of Russian Federation. Teoksessa Calopareanu, Gheorghe & Iulia Martin, Constantin Popescu, Ioana Enache, Gelu Alexandrescu, Daniel Ghiba ja Marius Serbeszki (toim.): *The 14th International Scientific Conference "Strategies XXI"*. Strategic Changes in Security and International Relations, vol. 2, 13-20. Bukarest: National Defense University "Carol I".
- Plantin, Christian & Charles A Willard, Ralph H. Johnson, Frans H. van Eemeren ja Rob Grootendorst (2013): *Fundamentals of Argumentation Theory: A Handbook of Historical Backgrounds and Contemporary Developments*. New York: Taylor and Francis.
- Pleshakov, Constantine (2017): *The Crimean Nexus. Putin's War and the Clash of Civilizations*. New Haven, CT: Yale University Press
- Puro, Jukka-Pekka (2006): *Retoriikan historia*. Helsinki: WSOY.
- Reuters (2022): *Ukraine separatists seek Russian help as U.S. says attack is ready*. Julkaistu 23.02.2022. Luettu 09.02.2023. Saatavissa: <https://www.reuters.com/world/europe/us-allies-step-up-sanctions-pressure-russia-over-ukraine-2022-02-23/>.
- Reuters (2021): *U.S. spied on Merkel and other Europeans through Danish cables - broadcaster DR*. Julkaistu 31.05.2021. Luettu 07.02.2023. Saatavissa: <https://www.reuters.com/world/europe/us-security-agency-spied-merkel-other-top-european-officials-through-danish-2021-05-30/>.
- Rid, Thomas (2020): *Active Measures: The Secret History of Disinformation and Political Warfare*. London: Profile. Web.
- Rosa, Paolo (2016): *Strategic Culture and Italy's Military Behavior: Between Pacifism and Realpolitik*. Lanham: Lexington Books.

- Ryan, Marie-Laure (2010): *Narrative*. Teoksessa Herman, David & Manfred Jahn ja Marie-Laure Ryan: *Routledge Encyclopedia of Narrative Theory*. Lontoo: Routledge, Taylor & Francis Group. Web.
- Searle, John (1975): A Taxonomy of Illocutionary Acts. Teoksessa Gunderson, Keith (toim.), *Language, Mind, and Knowledge*, 344-369. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Shultz, Richard H. & Roy Godson (1984): *Dezinformatsia. Active Measures in Soviet Strategy*. Washington: Pergamon-Brassey.
- Snyder, Jack (1977): *The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations*. Santa Monica, Kalifornia: RAND Corporation.
- Socher, Johannes (2021): *Russia and the Right to Self-Determination in the Post-Soviet Space*. Oxford: OUP.
- Sokov, Nikolai (2020): *Russia Clarifies Its Nuclear Deterrence Policy*. Julkaistu 03.06.2020. Luettu 29.10.2022. Saatavissa: <https://vcdnp.org/russia-clarifies-its-nuclear-deterrence-policy/>.
- Spencer, Alexander (2016): *Romantic Narratives in International Politics: Pirates, Rebels and Mercenaries*. Manchester: Manchester University Press.
- Subtelny, Orest (1990): *Ukraine. A History*. Toronto: University of Toronto Press.
- The Guardian (2013): *New NSA leaks show how US is bugging its European allies*. Julkaistu 30.06.2013. Luettu 07.02.2013. Saatavissa: <https://www.theguardian.com/world/2013/jun/30/nsa-leaks-us-bugging-european-allies>.
- Therman, Sauli (2020): *Oikeuttamisen retoriikka. Analyysi Vladimir Putinin retoriikasta vuoden 2014 Krimin puheessa*. Kandidaatin tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Tjalve, Vibeke Schou & Michael C. Williams (2015): Reviving the Rhetoric of Realism: Politics and Responsibility in Grand Strategy. *Security Studies*, 24:1, 37-60.
- Toolan, Michael J. (2001): *Narrative: A Critical Linguistic Introduction*. London: Routledge.
- Torp, Simon Møberg (2015): The Strategic Turn in Communication Science: On the History and Role of Strategy in Communication Science from Ancient Greece Until the Present Day. Teoksessa Holtzhausen & Ansgar Zerfass (toim.): *The Routledge Handbook of Strategic Communication*. New York: Routledge. 34-52.
- Tsohatzidis, Savas L. (2007): *John Searle's Philosophy of Language: Force, Meaning and Mind*. Cambridge: Cambridge University Press.

- van Eemeren, Frans H. & Bart Garssen, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans, Bart Verheij ja Jean H. M. Wagemans (2020): *The New Rhetoric*. Teoksessa van Eemeren, Frans H., ym.: *Handbook of Argumentation Theory*. Dordrecht: Springer Netherlands. Web.
- van Rees, M. A. (2007): Dialectical and rhetorical effects of dissociation. Teoksessa Johnson, Ralph H. & David M. Godden, Hans V. Hansen, Christopher W. Tindale, J. Anthony Blair (toim.), *Dissensus and the search for common ground*: Windsor: OSSA.
- Van Vleet, Jacob E (2011): *Informal Logical Fallacies. A Brief Guide*. Lanham: University Press of America.
- Veebel, Viljar & Illimar Ploom (2023): President Putin: A Holy Mad Man or A Brave But Trapped Chicken in Ukraine? *Comparative Strategy* 43:1, 61-79.
- Venäjän ulkoministeriö (2020): *Basic Principles of State Policy of the Russian Federation on Nuclear Deterrence*. Julkaistu 08.06.2022. Luettu 29.10.2022. Saatavissa: https://archive.mid.ru/en/web/guest/foreign_policy/international_safety/disarmament/-/asset_publisher/rp0fiUBmANaH/content/id/4152094.
- Vuorinen, Tero (2014): *Strategiakirja. 20 työkalua*. Helsinki: Talentum.
- Yle (2021): *Putin ja Lukašenka tapasivat Pietarissa – Venäjä ja Valko-Venäjä aikovat pitää yhteiset sotaharjoitukset*. Julkaistu 29.12.2021. Luettu 07.11.2022. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12250903>.
- Zanoni, Patrizia & Maddy Janssens (2002): *Constructing the other: Managerial rhetorics of diversity*. Katholieke Universiteit Leuven
- Zarefsky, David (2014): *Rhetorical Perspectives on Argumentation. Selected Essays by David Zarefsky*. Cham: Springer.

LIITTEET

Liite 1

1. Hyvät Venäjän kansalaiset, Donetskin ja Luhanskin kansantasavaltojen kansalaiset, Zaporizžjan ja Hersonin alueiden asukkaat, valtioneuvoston jäsenet, Venäjän federaation senaattorit!
2. Kuten tiedätte, Donetskin ja Luhanskin kansantasavalloissa sekä Zaporizžjan ja Hersonin alueilla järjestettiin kansanäänestykset. Niiden tulokset on laskettu, tulokset ovat tiedossa. Ihmiset ovat tehneet valintansa, yksiselitteisen valintansa.
3. Tänään allekirjoitamme sopimukset Donetskin kansantasavallan, Luhanskin kansantasavallan, Zaporizžjan alueen ja Hersonin alueen liittämistä Venäjään. Olen varma, että liittokokous tukee perustuslakeja neljän uuden alueen, neljän uuden Venäjän federaation subjektin hyväksymisestä ja muodostamisesta Venäjälle, koska se on miljoonien ihmisten tahto.
4. (Aplodit.)
5. Tämä on tietenkin heidän oikeutensa, heidän erottamaton oikeutensa, joka on kirjattu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan ensimmäiseen artiklaan, jossa nimenomaisesti vahvistetaan kansojen yhtäläisten oikeuksien ja itsemääräämisoikeuden periaate.
6. Toistan: tämä on kansalaisten erottamaton oikeus, se perustuu historialliseen yhtenäisyyteen, jonka nimissä ovat voittaneet esi-isiamme sukupolvet, ne, jotka ovat rakentaneet ja puolustaneet Venäjää muinaisen Rusin juurilta saakka vuosisatojen ajan. Näillä alueilla, Novorossijassa, taistelivat Rumjantsev, Suvorov ja Ušakov, sinne perustivat uusia kaupunkeja Katariina Suuri ja Potjomkin. Siellä isoisämme ja isoisoisämme antoivat henkensä suuressa isänmaallisessa sodassa.
7. Tulemme aina muistamaan ”Venäjän kevään” sankareita, niitä, jotka eivät alistuneet vuonna 2014 uusnatsien vallankaappaukselle Ukrainassa, kaikkia niitä, jotka kuolivat puolustaessaan oikeutta puhua äidinkieltään, säilyttää kulttuurinsa, perinteensä ja uskonsa, oikeutta elää. He ovat Donbasin sotureita, ”Odessan Hatynin” marttyyreja, Kiovan hallinnon järjestämien julmien terrori-iskujen uhreja. He ovat vapaaehtoisia ja sotilaita, he ovat siviilejä, lapsia, naisia, vanhuksia, venäläisiä, ukrainalaisia ja eri kansallisuuksia edustavia ihmisiä. Heihin kuuluvat Donetskin todellinen kansanjohtaja Aleksandr Zahartšenko, sotilaspäälliköt Arsen Pavlov ja Vladimir Žoga, Olga Kotšura ja Aleksei Mozgvoi, Luhanskin tasavallan syyttäjä Sergei Gorenko. Heihin kuuluvat

laskuvarjosotilas Nurmaged Gadžimagomedov sekä kaikki sotilaamme ja upseerimme, jotka kuolivat erikoissotilasoperaatiossa. He ovat sankareita. (Aplodit.) Suuren Venäjän sankareita. Pyydän kunnioittamaan heidän muistoaan pitämällä hiljaisen hetken.

8. (Hiljainen hetki.)

9. Kiitos.

10. Donetskin ja Luhanskin kansantasavaltojen sekä Zaporizžjan ja Hersonin alueiden miljoonien asukkaiden valinnan taustalla on meidän yhteinen kohtalomme ja tuhatvuotinen historiamme. Tämän henkisen yhteyden ihmiset ovat välittäneet lapsilleen ja lastenlapsilleen. Kaikista koettelemuksista huolimatta he ovat säilyttäneet rakkautensa Venäjää kohtaan vuosien ajan. Eikä kukaan voi tuhota sitä tunnetta meissä. Sen vuoksi sekä vanhemmat sukupolvet että nuoret, jotka ovat syntyneet Neuvostoliiton romahtamisen tragedian jälkeen, äänestivät yhtenäisyytemme ja yhteisen tulevaisuutemme puolesta.

11. Vuonna 1991 silloisen puolue-eliitin edustajat tekivät Białowiežan metsässä tavallisten kansalaisten tahtoa kysymättä päätöksen Neuvostoliiton lakkauttamisesta, ja ihmiset repäistiin hetkessä irti kotimaastaan. Se hajotti ja silpoi kansallisen yhteisömme ja aloitti kansallisen katastrofin. Aivan kuten aikoinaan vallankumouksen jälkeen Neuvostoliiton tasavaltojen rajoista sovittiin salaa, samoin Neuvostoliiton viimeiset johtajat vastoin kansan enemmistön tahtoa vuoden 1991 kansanäänestyksessä murskasivat suuren maamme ja toivat kansojen eteen vain tosiasian.

12. Oletan, että he eivät edes täysin ymmärtäneet, mitä he tekivät ja mihin seurauksiin se väistämättä lopulta johtaisi. Mutta sillä ei ole enää väliä. Neuvostoliittoa ei ole, menneisyyttä ei voi palauttaa. Eikä Venäjä sitä enää edes tarvitse, me emme pyri siihen. Mutta ei ole mitään voimallisempaa kuin niiden miljoonien ihmisten päättäväisyys, jotka kulttuurinsa, uskonsa, perinteidensä ja kielensä puolesta pitävät itseään osana Venäjää ja joiden esi-isät ovat eläneet vuosisatoja yhtenäisessä valtiossa. Ei ole mitään voimallisempaa kuin näiden ihmisten päättäväinen tahto palata todelliseen, historialliseen isänmaahansa.

13. Kahdeksan pitkän vuoden ajan ihmiset Donbasissa ovat olleet kansanmurhan, ammuskelun ja saarron kohteina, ja Hersonissa ja Zaporizžjassa heihin on yritetty rikollisesti lietsoa vihaa Venäjää ja kaikkea venäläistä kohtaan. Jo kansanäänestysten aikana Kiovan hallinto uhkasi kostotoimilla ja kuolemalla koulujen opettajia ja vaalilautakunnissa työskenteleviä naisia ja pelotteli miljoonia ihmisiä, jotka tulivat ilmaisemaan tahtonsa. Mutta Donbasin, Zaporizžjan ja Hersonin taipumaton kansa on sanonut sanansa.

14. Haluan, että Kiovan valtaa pitävät ja heidän todelliset isäntänsä lännessä kuulisivat minua ja että kaikki muistaisivat tämän: Luhanskissa, Donetskissa, Hersonissa ja Zaporizžjassa asuvista ihmisistä tulee kansalaisyämme ikuisiksi ajoiksi.

15. (Aplodit.)

16. Kehotamme Kiovan hallintoa aloittamaan välittömästi tulitauon, lopettamaan kaikki vihamielisyydet, sodan, jonka se aloitti jo vuonna 2014, ja palaamaan neuvottelupöytään. Olemme valmiita tähän, sen olemme sanoneet useamman kerran. Mutta emme keskustele Donetskien, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin kansan valinnasta, se on tehty, eikä Venäjä petä sitä. (Aplodit.) Kiovan nykyisten valtaa pitävien pitää kunnioittaa tätä ihmisten vapaata tahdonilmaisua, se on ainoa suhtautumistapa. Se on ainoa tapa saavuttaa rauha.

17. Puolustamme maatamme kaikin voimin ja keinoin ja teemme kaikkemme varmistaaksemme kansalaistemme turvallisuuden. Se on kansamme suuri vapautusmissio.

18. Rakennamme tuhoutuneet kaupungit ja kylät, asunnot, koulut, sairaalat, teatterit ja museot ehdottomasti uudelleen, kunnostamme ja kehitämme teollisuusyriä, tehtaita, infrastruktuuria sekä sosiaaliturva-, eläke-, terveydenhuolto- ja koulutusjärjestelmiä.

19. Teemme tietenkin töitä turvallisuustason parantamiseksi. Toimimme yhdessä niin, että uusien alueiden kansalaiset tuntevat saavansa tukea koko Venäjän kansalta, koko maalta, kaikilta tasavalloilta, kaikilta valtavan isänmaamme aluepiireiltä ja alueilta.

20. (Aplodit.)

21. Arvoisat ystävät, kollegat!

22. Haluan tänään osoittaa sanani sotilaille ja upseereille, jotka osallistuvat erikoissotilasoperaatioon, Donbasin ja Novorossijan sotilaille, niille, jotka osittaista liikekannallepanoa koskevan asetuksen mukaisesti liittyvät asevoimiin täyttäen isänmaallisen velvollisuutensa, ja niille, jotka tulevat vapaaehtoisesti armeijan rekrytointitoimistoihin sydämensä kutsumuksesta. Haluan myös kääntyä heidän vanhempiensa, vaimojensa ja lastensa puoleen kertoakseni, minkä puolesta kansamme taistelee, millainen vihollinen on meitä vastassa, vihollinen, joka vetää maailman uusiin sotiin ja kriiseihin ja saa verentahriman hyödyn tästä murhenäytelmästä.
23. Maanmiehemme, veljemme ja sisaremme Ukrainassa – joka on alkuperäinen osa yhtenäistä kansakuntaamme – ovat nähneet omin silmin, mitä niin kutsutun lännen hallitsevat piirit valmistelevat koko ihmiskunnalle. He ovat pudottaneet naamionsa ja paljastaneet todellisen sisimpänsä.
24. Neuvostoliiton romahdettua länsi päätti, että maailman, meidän kaikkien, on suostuttava sen saneluun ikuisesti. Vuonna 1991 länsi luuli, että Venäjä ei enää toivu sellaisista järkytyksistä ja romahtaa itsestään. Tämä melkein tapahtuikin – muistamme 90-luvun, kauhean 90-luvun, nälkäiset, kylmät ja toivottomat vuodet. Mutta Venäjä kesti, syntyi uudelleen, vahvistui ja otti jälleen arvoisensa paikan maailmassa.
25. Samaan aikaan länsi on koko ajan etsinyt ja etsii edelleen uutta tilaisuutta iskeä meihin, heikentää ja hajottaa Venäjää, kuten se on aina unelmoinut, hajottaa valtiomme, yllyttää kansat toisiaan vastaan ja tuomita ne köyhyyteen ja tuhoon. He eivät yksinkertaisesti pysty hyväksymään sitä, että maailmassa on näin suuri ja valtava maa, jolla on omat alueensa, luonnonvaransa ja resurssinsa ja jonka kansa ei pysty eikä koskaan tule elämään vieraan vallan alla.
26. Länsi on valmis astumaan kaikkien rajojen yli säilyttääkseen uskolonialistisen järjestelmän, joka sallii sen loisia ja ryöstää maailmaa dollarin ja teknologian vallan ansiosta, kerätä todellisen veron ihmiskunnalta, periä ansaitsemattoman vaurauden tärkeintä lähdeä, hegemonian korkoa. Tämän maksun säilyttäminen on länsimaiden keskeinen, aito ja täysin itsekäs motiivi. Tästä syystä täydellinen kansojen suvereniteetin murskaaminen on niiden etujen mukaista. Tämän vuoksi ne hyökkäävät itsenäisiä valtioita, perinteisiä arvoja ja omaperäisiä kulttuureja vastaan ja pyrkivät horjuttamaan kansainvälisiä prosesseja ja yhdentymisprosesseja sekä uusia maailman valuuttoja ja

teknologisen kehityksen keskuksia, joita ne eivät voi hallita. Niille on ratkaisevan tärkeää, että kaikki maat luovuttavat itsemääräämisoikeutensa Yhdysvalloille.

27. Joidenkin valtioiden johtajat suostuvat tähän vapaaehtoisesti, suostuvat vapaaehtoisesti vasalleiksi; toisia lahjotaan tai pelotellaan. Jos tämä ei onnistu, he tuhoavat kokonaisia valtioita ja jättävät jälkeensä humanitaarisia katastrofeja, hätää, raunioita, miljoonia kadotettuja ja pilattuja ihmiskohtaloita, terroristialueita, sosiaalisesti hädänalaisia alueita, protektoraatteja, siirtomaita ja puolisiirtomaita. He eivät välitä, kunhan vain saavat oman hyötynsä.
28. Haluan jälleen kerran korostaa, että juuri ahneus ja rajattoman vallan säilyttäminen ovat todelliset syyt siihen hybridisotaan, jota "kollektiivinen länsi" käy Venäjää vastaan. He eivät halua meidän olevan vapaita, he haluavat meidän olevan siirtokunta. He eivät halua tasavertaista yhteistyötä vaan ryöstöä. He eivät halua meidän olevan vapaa yhteiskunta vaan joukko sieluttomia orjia.
29. Heille ajatusmaailmamme ja filosofiamme on välitön uhka, minkä vuoksi ne yrittävät salamurhata filosofiamme. Kulttuurimme ja taiteemme muodostavat heille uhan, joten he yrittävät kieltää ne. Myös kehityksemme ja kukoistuksemme on heille vaarallista, sillä kilpailu lisääntyy. He eivät tarvitse Venäjää, me tarvitsemme sitä.
30. (Aplodit.)
31. Haluan muistuttaa, että maailmanherruuden tavoittelu on aina aikaisemminkin kilpistynyt kansamme rohkeuteen ja lujuteen. Venäjä on aina Venäjä. Suojellemme arvojamme ja kotimaatamme yhä edelleen.
32. Länsimaat luottavat rankaisemattomuuteen, siihen, että heitä katsotaan läpi sormien. Itse asiassa tähän saakka kaikkea onkin katsottu läpi sormien. Strategiset turvallisuussopimukset lentävät roskakoriin, korkeimmalla poliittisella tasolla tehdyt sopimukset julistetaan vääriksi, lujat lupaukset olla laajentamatta Natoa itään ovat muuttuneet likaiseksi petokseksi heti, kun entiset johtajamme ovat uskoneet niihin; ohjuspuolustusta sekä keskipitkän ja lyhyen kantaman ohjuksia koskevat sopimukset on yksipuolisesti irtisanottu keksityin perustein.
33. Kuulemme vain joka puolelta, että länsimaat puolustavat sääntöihin perustuvaa järjestystä. Mistä ne säännöt ilmestyivät? Onko joku joskus nähnyt niitä? Kuka niistä on

sopinut? Se on pelkkää hölynpölyä, täyttä petosta, kaksinais- tai jopa kolminaismoraalia! He pitävät meitä hölmöinä.

34. Venäjä on mahtava, tuhatvuotinen suurvalta, sivistysvaltio, eikä se aio elää tällaisten väärennettyjen sääntöjen mukaisesti.

35. (Aplodit.)

36. Juuri niin kutsuttu länsi on tallonut rajojen loukkaamattomuuden periaatetta ja päättää nyt oman harkintansa mukaan, kenellä on itsemääräämisoikeus, kenellä ei ja kuka ei ole sen arvoinen. On epäselvää, miksi he tekevät tällaisia päätöksiä, kuka on antanut heille tällaisen oikeuden. He itse.

37. Sen vuoksi he ovat raivoissaan Krimin, Sevastopolin, Donetskin, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin kansan valinnasta. Lännellä ei ole minkäänlaista moraalista oikeutta tuomita eikä edes puhua demokratian vapaudesta. Ei ole eikä ole koskaan ollutkaan!

38. Länsimainen eliitti ei kiellä ainoastaan kansallista itsemääräämisoikeutta ja kansainvälistä oikeutta. Heidän hegemoniaansa leimaavat totalitarismi, despotismi ja apartheid. He jakavat maailman röyhkeästi vasalleihinsa, niin kutsuttuihin sivistyneisiin maihin, ja kaikkiin muihin, jotka länsimaisten rasistien mukaan kuuluvat barbaarien ja villien joukkoon. Väärät leimat – ”roistovaltio”, ”autoritaarinen hallinto” – ovat jo valmiina. Niitä liitetään kokonaisesti kansoihin ja valtioihin, eikä siinä ole mitään uutta. Tässä ei ole mitään uutta: länsimainen eliitti on pysynyt sellaisena kuin se on ollutkin, kolonialistisena. He syrjivät ja jakavat kansat ykkösluokkaan ja muihin luokkiin.

39. Emme ole koskaan hyväksyneet emmekä tule hyväksymään tällaista poliittista nationalismia ja rasismia. Ja mitä muuta kuin rasismia on se russofobia, joka nyt leviää ympäri maailmaa? Mitä muuta kuin rasismia on lännen vankkumaton vakuuttuneisuus siitä, että lännen sivilisaatio, uusliberalistinen kulttuuri, on ylittämätön malli koko maailmalle? ”Se, joka ei ole meidän kanssamme, on meitä vastaan.” Se jopa kuulostaa oudolta.

40. Länsimainen eliitti siirtää jopa katumuksen omista historiallisista rikoksistaan kaikille muille ja vaatii kansalaisiaan ja muita kansoja ottamaan vastuun sellaisista asioista, joiden kanssa heillä ei ole mitään tekemistä – esimerkiksi siirtomaavallotusten ajoista.

41. On syytä muistuttaa länttä siitä, että se aloitti jo keskiajalla oman siirtomaapolitiikkansa, jota seurasi maailmanlaajuinen orjakauppa, intiaaniheimojen kansanmurha Amerikassa, Intian ja Afrikan ryöstely sekä Englannin ja Ranskan sodat Kiinaa vastaan, jotka pakottivat sen avaamaan satamansa oopiumikaupalle. He kourkuttivat kokonaisia kansakuntia huumeisiin, tuhosivat tarkoituksella kokonaisia etnisiä ryhmiä maan ja luonnonvarojen vuoksi ja metsästivät ihmisiä kuin eläimiä. Se on ihmisluonnon, totuuden, vapauden ja oikeudenmukaisuuden vastaista.
42. Mutta me olemme ylpeitä siitä, että 1900-luvulla maamme johti siirtomaavastaista liikettä, joka antoi monille maailman kansoille mahdollisuuden kehittyä, vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä voittaa nälkä ja sairaudet.
43. Korostan, että yksi vuosisatoja vanhan russofobian, näiden länsimaisten eliittien peittelemättömän Venäjään kohdistuvan vihan syistä on juuri se, ettemme antaneet ryöstää itseämme siirtomaavallotusten aikana vaan pakotimme eurooppalaisia käymään kauppaa molemminpuolisen edun nimissä. Tämä saavutettiin luomalla Venäjästä vahva keskitetty valtio, joka kehittyi ja vahvistui ortodoksisuuden, islamin, juutalaisuuden ja buddhalaisuuden suurista moraalisisista arvoista sekä kaikille avoimesta venäläisestä kulttuurista ja venäjän kielestä.
44. Tiedetään, että useasti on suunniteltu puuttumista Venäjän asioihin; yritettiin käyttää hyväksi sekasorron aikaa 1600-luvun alussa ja vuoden 1917 jälkeistä mullistusten aikaa – onnistumatta. Länsi onnistui kuitenkin saavuttamaan Venäjän rikkautet 1900-luvun lopulla, kun valtio tuhoutui. Tällöin meitä kutsuttiin ystäviksi ja kumppaneiksi, mutta itse asiassa meitä kohdeltiin siirtokuntana – triljoonia dollareita pumpattiin maasta erilaisten järjestelyiden avulla. Me muistamme kaiken, emme ole unohtaneet mitään.
45. Ja nyt ihmiset Donetskissa ja Luhanskissa, Hersonissa ja Zaporizžjassa ovat pyytäneet historiallisen yhteytemme palauttamista. Kiitos!
46. (Aplodit.)
47. Länsimaat ovat vuosisatojen ajan sanoneet tuovansa vapautta ja demokratiaa muille kansoille. Asia on täysin päinvastoin: demokratian sijaan on sortoa ja hyväksikäyttöä, vapauden sijaan orjuutta ja väkivaltaa. Koko yksinapainen maailmanjärjestys on luonnostaan demokratian vastainen eikä vapaa, se on valheellinen ja tekopyhä.

48. Yhdysvallat on ainoa maa maailmassa, joka on käyttänyt ydinaseita kahdesti ja tuhonnut Japanin Hiroshiman ja Nagasakin kaupungit. Se on siten luonut ennakkotapauksen.
49. Muistutan, että Yhdysvallat teki yhdessä brittien kanssa toisen maailmansodan aikana Dresdenistä, Hampurista, Kölnistä ja monista muista Saksan kaupungeista raunioita ilman sotilaallista tarvetta. Ja se tehtiin näytösluonteisesti ilman mitään sotilaallista tarvetta. Ainoa tavoite oli pelotella maatamme ja koko maailmaa, samoin kuin Japanin ydinpommi-iskujen tapauksessa.
50. Yhdysvallat jätti kauhean jäljen Korean ja Vietnamin kansojen muistoihin barbaarisilla mattopommituksilla, napalmin käytöllä ja kemiallisilla aseilla.
51. Yhdysvallat miehittää edelleen tosiasiallisesti Saksaa, Japania, Korean tasavaltaa ja muita maita kutsuen niitä kyynisesti tasavertaisiksi liittolaisiksi. Millainen liitto tämä oikein on? Koko maailma tietää, että näiden maiden johtajia tarkkaillaan, näiden valtioiden ylimpien henkilöiden virka-asuntoihin ja jopa asuinhuoneisiin asennetaan kuuntelulaitteita. Todella häpeällistä. Se on häpeällistä niille, jotka sen tekevät, ja niille, jotka orjan tavoin hiljaisesti ja nöyrästi nielevät tämän röyhkeyden.
52. He kutsuvat vasalleilleen suunnattuja käskyjä ja töykeitä, loukkaavia huutoja euroatlanttiseksi solidaarisuudeksi ja biologisten aseiden kehittämistä, elävillä ihmisillä muun muassa Ukrainassa tehtyjä kokeita jaloksi lääketieteelliseksi tutkimukseksi.
53. Tuhoavalla politiikallaan, sodillaan ja ryöstelyllään he ovat aiheuttaneet nykyiset valtavat muuttovirrat. Miljoonat ihmiset kärsivät puutteesta ja piinasta, ja tuhannet kuolevat pyrkiessään Eurooppaan.
54. Nyt viljaa viedään Ukrainasta. Mihin se menee verukkeella ”varmistetaan elintarvikkeiden saanti maailman köyhimmissä maissa”? Minne sitä viedään? Kaikki menee Euroopan maihin. Vain viisi prosenttia on mennyt maailman köyhimpiin maihin. Jälleen kerran huijaamista ja suoranaista petosta.
55. Amerikan eliitti itse asiassa käyttää näiden ihmisten tragediaa heikentääkseen kilpailijoitaan ja tuhotakseen kansallisvaltioita. Tämä koskee myös Eurooppaa, tämä koskee myös Ranskan, Italian, Espanjan ja muiden vuosisatoja vanhojen maiden identiteettiä.

56. Washington vaatii uusia pakotteita Venäjää vastaan, ja useimmat eurooppalaiset poliitikot ovat nöyrästi samaa mieltä. He ymmärtävät selvästi, että Yhdysvaltojen läpi puskema EU:n täydellinen venäläisten energiantuottajien ja muiden resurssien kielto johtaa Euroopan teollisuuden vähenemiseen ja Euroopan markkinoiden täydelliseen valtaamiseen – he ymmärtävät tämän, nämä Euroopan eliitit ymmärtävät kaiken, mutta haluavat palvella muiden etuja. Tämä ei ole enää nöyristelyä, vaan suoranainen petos heidän kansojaan kohtaan. Mutta herran haltuun – se on heidän asiansa.
57. Mutta anglosakseille eivät riittäneet pelkät sanktiot, he ovat siirtyneet tuhotöihin – uskomatonta mutta totta. He ovat järjestäneet räjähdyksiä kansainvälisissä Nord Stream kaasuputkissa, jotka kulkevat pitkin Itämeren pohjaa. He ovat tosiasiallisesti alkaneet tuhota yleiseurooppalaista energiainfrastruktuuria. Kaikillehan on ilmiselvää, ketkä siitä hyötyvät. Se, joka hyötyy, on sen tietysti tehnyt.
58. Yhdysvaltojen diktatuuri perustuu raakaan voimaan, nyrkkien lakiin. Se voi olla kauniissa kääreessä tai ilman käärettä, mutta ydin pysyy samana – nyrkkien laki. Tästä syystä satoja sotilastukikohtia on sijoitettu ja niitä ylläpidetään kaikkialla maailmassa, Nato on laajentunut ja AUKUSin ja muiden vastaavien kaltaisia sotilaallisia liittoutumia on yritetty rakentaa yhä enemmän. Aktiivista työtä tehdään myös sotilaallis-poliittisen yhteyden luomiseksi Washingtonin, Soulin ja Tokion välille. Kaikkia valtioita, joilla on aito strateginen itsemääräämisoikeus tai jotka pyrkivät siihen ja jotka kykenevät kyseenalaistamaan länsimaisen hegemonian, pidetään automaattisesti vihollisina.
59. Nimenomaan näille periaatteille rakentuvat Yhdysvaltojen ja Naton sotilasopit, ja ne edellyttävät – eivät enempää eivätkä vähempää kuin – täydellistä herruutta. Länsimainen eliitti esittää uskollisuus suunnitelmansa tekopyhästi, jopa vaatien rauhaa, puhuen jonkinlaisesta pidättelystä, ja tämä monimerkityksinen sana esiintyy strategiasta toiseen, mutta tarkoittaa todellisuudessa vain yhtä asiaa – minkä tahansa suvereenin kehityskeskusten heikentämistä.
60. Olemme jo kuulleet Venäjän, Kiinan ja Iranin pidättelystä. Uskon, että seuraavana jonossa ovat muut Aasian, Latinalaisen Amerikan, Afrikan ja Lähi-idän maat sekä Yhdysvaltojen nykyiset kumppanit ja liittolaiset. Tiedämme sen, että jos he eivät pidä jostain, he määräävät seuraamuksia myös omille liittolaisilleen, välillä yhdelle pankille ja

välillä toiselle, joskus yhdelle yritykselle, sitten taas toiselle. Tämä on käytäntö, joka laajenee. Heillä ovat tähtäimessään kaikki, myös lähimmät naapurimme – IVY-maat.

61. Tämä on kuitenkin ollut selvästi ja jo pitkään lännen toiveajattelua. Aloittaessaan pakotteiden salamahyökkäyksen Venäjää vastaan he uskoivat jälleen kerran voivansa rakentaa koko maailman omassa komennossaan. Mutta kävikin ilmi, että tällaiset tulevaisuudennäkymät eivät innosta kaikkia – paitsi loppuun ajettuja poliittisia masokisteja ja muiden epäperinteisten kansainvälisten suhteiden ihailijoita. Useimmat valtiot kieltäytyvät ”vetämästä kättä lippaan” ja valitsevat järkeväen tien, yhteistyön Venäjän kanssa.
62. Länsi ei selvästikään odottanut niiltä tällaista niskoittelua. He ovat vain tottuneita toimimaan kaavamaisesti, ottamaan kaiken röyhkeästi, huijaamalla, lahjomalla ja pelottelemalla, ja he vakuuttavat itselleen, että nämä menetelmät toimivat ikuisesti, he ovat jääneet menneisyyteen kiinni.
63. Tällainen itseluottamus on suoraa seurausta pahamaineisesta oman yksinoikeuden käsitteestä ja lisäksi – tämä on tietysti hyvin hämmästyttävää – myös lännen todellisesta ”tiedon nälänhädästä”. Totuus on hukutettu myyttien, illuusioiden ja väärennösten valtamereen käyttäen äärettömän aggressiivista propagandaa, valehtelemalla piittaamattomasti kuin Goebbels. Mitä uskomattomampi valhe, sitä nopeammin siihen uskotaan – tämän periaatteen mukaisesti he toimivat.
64. Mutta ihmisiä ei voi ruokkia dollarien ja eurojen seteleillä. Seteleillä ei voi ruokkia, eivätkä länsimaiset, kapitalismista pöhtyneet virtuaaliset sosiaaliset verkostot voi lämmittää asuntoa. Kaikki, mistä puhun, on tärkeää. Ja se mitä juuri sanoin, on yhtä tärkeää: ketään ei voi ruokkia paperilla – ruoka on välttämätöntä, eikä ketään voi lämmittää pöhtyneellä kapitalismilla – energia on välttämätöntä.
65. Tämän vuoksi Euroopan poliitikkojen on saatava kansalaisensa syömään vähemmän, peseytymään harvemmin ja pukeutumaan lämpimämmin kotona. Ne, jotka alkavat esittää oikeutettuja kysymyksiä: ”Miksi oikeastaan?”, julistetaan välittömästi vihollisiksi, ääriajattelijoiksi ja radikaaleiksi. He suuntaavat syyttävät sormensa Venäjälle ja sanovat: ”Siinä on kaikkien ongelmiesi lähde.” Valheita taas.

66. Haluan korostaa, että on syytä uskoa, ettei länsimainen eliitti aio etsiä rakentavia ratkaisuja maailman elintarvike- ja energiakriisiin, joka on syntynyt juuri heidän vuokseen, heidän monivuotisen politiikkansa tuloksena kauan ennen Ukrainassa, Donbasissa, toteuttamaamme sotilaallista erikoisoperaatiota. Heillä ei ole aikomusta ratkaista epäoikeudenmukaisuuteen ja epätasa-arvoon liittyviä ongelmia. Pelkään, että he ovat valmiita käyttämään muita, itselleen tuttuja reseptejä.
67. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että länsi on syntynyt 1900-luvun alun ristiriidoista ensimmäisen maailmansodan aikana. Toisesta maailmansodasta saadut voitot mahdollistivat sen, että Yhdysvallat voitti lopulta suuren laman vaikutukset ja siitä tuli maailman suurin talous ja se pystyi asettamaan dollarin maailman varantovaluutaksi. 1980-luvulla uhanneen kriisin – myös 1980-luvulla tilanteet kärjistyivät jälleen – länsi voitti suurelta osin ottamalla haltuunsa lopulta romahtaneen Neuvostoliiton perinnön ja resurssit. Tämä on tosiasia.
68. Päästäkseen eroon tämänkertaisesta ristiriitojen sotkusta heidän on hinnalla millä hyvänsä murrettava Venäjä ja muut valtiot, jotka valitsevat itsenäisen kehityspolun, jotta he voisivat edelleen ryöstää muiden ihmisten vaurautta ja tulkia aukkonsa muiden kustannuksella. Jos näin ei tapahdu, en sulje pois mahdollisuutta, että he yrittävät saada järjestelmän romahtamaan voidakseen syyttää sitä kaikesta, tai, Luoja varjelkoon, he päättävät käyttää tunnettua kaavaa ”sota kuittaa kaiken”.
69. Venäjä ymmärtää vastuunsa kansainväliselle yhteisölle ja tekee kaikkensa saadakseen sen järkiinsä.
70. On selvää, että nykyinen uuskolonialistinen malli on loppukädessä tuomittu. Mutta toistan, että sen todelliset isännät takertuvat siihen loppuun asti. Heillä ei yksinkertaisesti ole muuta tarjottavaa maailmalle kuin ylläpitää samaa ryöstö- ja kiristysjärjestelmää.
71. Itse asiassa he vähät välittävät miljardien ihmisten, ihmiskunnan enemmistön, luonnollisesta oikeudesta vapautteen ja oikeudenmukaisuuteen, oikeudesta päättää omasta tulevaisuudestaan. Nyt he ovat siirtyneet moraalinormien, uskonnon ja perheen radikaaliin kieltämiseen.
72. Vastatkaamme itse omiin hyvin yksinkertaisiin kysymyksiimme. Haluan nyt palata siihen, mitä sanoin, ja haluan osoittaa sanani kaikille maan kansalaisille – en ainoastaan niille

kollegoille, jotka ovat salissa vaan kaikille Venäjän kansalaisille: haluammeko, että täällä, kotimaassamme, Venäjällä, on äidin ja isän sijasta on "vanhempi numero yksi", "numero kaksi", "numero kolme" (ovatko he tulleet täysin hulluiksi siellä!)? Haluammeko, että koulujemme alaluokilla lapsille tyrkytetään perversioita, jotka johtavat rappeutumiseen ja tuhoon? Haluammeko, että heille kerrotaan, että naisten ja miesten lisäksi on muitakin sukupuolia ja heille tarjotaan sukupuolenvaihdosleikkauksia? Sitäkö me haluamme maallemme ja lapsillemme? Emme voi hyväksyä tätä, meillä on toinen, oma tulevaisuutemme.

73. Läntisen eliitin diktatuuri kohdistuu kaikkiin yhteiskuntiin, myös länsimaiden omiin kansoihin. Tämä on haaste kaikille. Tällainen ihmisen täydellinen hylkääminen, uskon ja perinteisten arvojen kukistaminen, vapauden tukahduttaminen on saanut "päinvastaisen uskonnon" – suoranaisten saatana-palvonnan – piirteitä. Vuorisaarnassa Jeesus Kristus nuhtelee vääriä profeettoja ja sanoo: "Heidän hedelmistään te tunnette heidät." Ja nämä myrkylliset hedelmät ovat jo ilmiselviä ihmisille – ei ainoastaan meidän maassamme, vaan kaikissa maissa, myös monille länsimaiden ihmisille.

74. Maailma on siirtynyt vallankumouksellisten muutosten aikakauteen, ne ovat perustavanlaatuisia. Uusia kehityskeskkuksia on muodostumassa, ne edustavat maailmanyhteisön enemmistöä – enemmistöä! – eivätkä ole valmiita vain ilmaisemaan etunsa vaan myös suojelemaan niitä, ja ne näkevät moninapaisuudessa mahdollisuuden vahvistaa itsemääräämisoikeuttaan, mikä tarkoittaa todellisen vapauden löytämistä, historiallista näkökulmaa, oikeutta itsenäiseen, luovaan ja omaperäiseen kehitykseen, sopusointuiseen prosessiin.

75. Kaikkialla maailmassa, myös Euroopassa ja Yhdysvalloissa, on paljon samoin ajattelevia ihmisiä, ja näemme heidän tukensa. Monissa maissa ja yhteiskunnissa on jo kehitymissä yksinapaista hegemoniaa vastustava vapautushenkinen ja siirtomaavastainen liike. Sen toimijuus vain kasvaa. Juuri nämä voimat määräävät tulevan geopoliittisen todellisuuden.

76. Arvoisat ystävät!

77. Tänään me taistelemme oikeudenmukaisen ja vapaan tulevaisuuden puolesta, ennen kaikkea itsemme puolesta, Venäjän puolesta ja sen puolesta, että diktatuuri ja despotismi jäisivät ikuisesti menneisyyteen. Olen vakuuttunut siitä, että maat ja kansat ymmärtävät, että politiikka, joka perustuu kenen tahansa yksinoikeuteen, muiden kulttuurien ja

kansojen sortamiseen, on rikollista, ja että meidän on käännettävä tämä häpeällinen sivu. Länsimaisen hegemonian tuhoutuminen on alkanut peruuttamattomasti. Toistan jälleen: entisen kaltaista ei enää tule.

78. Taistelukenttä, jolle kohtalo ja historia ovat meidät kutsuneet, on kenttä, jolla taistelemme kansamme, suuremman historiallisen Venäjän puolesta.

79. (Aplodit.)

80. Suuremman historiallisen Venäjän, tulevien sukupolvien, lastemme, lastenlastemme ja heidän lastensa puolesta. Meidän on suojeltava heitä orjuudelta, hirvittävilä kokeilta, joiden tarkoituksena on lamauttaa heidän tietoisuutensa ja sielunsa.

81. Tänään taistelemme, jotta kenellekään ei koskaan tulisi mieleenkään, että Venäjä, kansamme, kielemme ja kulttuurimme voitaisiin pyyhkiä pois historiasta. Nyt meidän täytyy lujittaa koko yhteiskuntaa, ja tällaisen yhteenkuuluvuuden ytimessä voi olla vain suvereenius, vapaus, luomistyö ja oikeudenmukaisuus. Arvomme ovat inhimillisuus, armo ja myötätunto.⁵⁹

82. Haluan päättää puheeni todellisen isänmaanystävän Ivan Aleksandrovitš Iljinin sanoihin: ”Jos pidän Venäjää isänmaanani, se tarkoittaa, että rakastan, mietin ja ajattelen venäjäksi, laulan ja puhun venäjäksi, että uskon Venäjän kansan hengellisiin voimiin. Sen henki on minun henkeni; sen kohtalo on minun kohtaloni; sen kärsimys on minun suruni; sen kukoistus on minun iloni.”

83. Näiden sanojen takana on suuri henkinen valinta, jota esi-isiemme sukupolvet ovat seuranneet yli tuhannen vuoden ajan. Nyt tämän valinnan teemme me, ja sen ovat tehneet Donetskien ja Luhanskin kansantasavaltojen kansalaiset sekä Zaporizžjan ja Hersonin alueiden asukkaat. He ovat päättäneet olla oman kansansa kanssa, olla isänmaansa kanssa, elää sen kohtaloa, voittaa sen kanssa.

84. Meidän puolellamme on totuus, meidän puolellamme on Venäjä!

85. (Aplodit.)

---

⁵⁹ Alkuperäisessä suomennoksessa kappale sisälsi kirjoitusvirheen (”- - jotta kenellekään ei koskaan tulisi tulisi mieleenkään - -”). Tässä tutkielmassa kirjoitusvirhe on tutkielman kirjoittajan toimesta tarkastettu alkuperäisen venäjänkielisen tekstin pohjalta ja korjattu.